

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Dispvatio XV. De Confeßione, & eius neceßitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

obligari aliquando poenitentem ad declaranda scelerum peccata, de quibus antea confessus fuerat: Sic enim monialis, vel alia existimata virgo, cum re vera non sit, quando accusat se de peccatis contra castitatem, debet explicare, se iam non esse virginem, atque ideo declarare peccatum suum antiquum, quod iam confessus fuerat, ut declaret circumstantiam peccati praesentis, quod scilicet non sit virginis, iuxta sententiam satis communem, quod illa circumstantia faciat differre specie peccata. Item coniugatus qui cognovit consanguineam suae uxoris, postea peccat, quoties petit ab uxore debitum, & debet explicare suum incestum praeteritum, quem iam fuerat confessus, ad declarandum peccatum praesens. Item Sacerdos, qui filium spirituum vult instituire haerem, debet explicare peccatum illud praeteritum, quo genuit filium ad declarandum peccatum praesens de institutione eius in haerem: & sic in aliis multis casibus in quibus indistincte oportet declarare peccatum praecedens ad confessionem peccatorum praesentium: in quo nulla est difficultas, nec propterea excusari debet poenitens ab explicanda consuetudine praeterita, quando legitime interrogatur ad confessario in ordine ad medicinam applicandam pro peccatis praesentibus. Alioquin sequerentur gravissima inconuenientia: si aliquis per viginti annos concubinam quotidie iniiciens, semper in confessione diceret se illa sola vice cum ipsa peccasse. Quid hoc turpius excogitari posset, & magis contra finem, & reverentiam Sacramenti, de hoc tamen redibit fortasse iterum sermo infra, cum de circumstantiis aggrauantibus agemus, ad debeant in confessione explicari. Nunc iam veniamus ad secundam partem materialem explicandam, scilicet, confessionem externam.

DISPUTATIO XV.

De Confessione, & eius necessitate.

- SECT. I. *Utrum confessio sit necessaria ex Christi institutione.*
 SECT. II. *An ex Christi institutione confessio fieri possit cuilibet Sacerdoti.*
 SECT. III. *Quas personas, & quo tempore obliget praeceptum diuinum confessionis.*
 SECT. IV. *Utrum propter periculum reincidenti in bona peccata obligentur de facto fideles ad confitendum frequentius, quam semel in anno.*
 SECT. V. *Utrum ex diuino praecepto obligetur poenitens ad confitendum per Interpretem, aut scripto, & utrum id fieri possit.*
 SECT. VI. *De necessitate confessionis ex praecepto Ecclesiastico.*
 SECT. VII. *Quas personas, & quo tempore obliget hoc praeceptum Ecclesiasticum.*
 SECT. VIII. *De aliis qualitatibus confessionis.*
 SECT. IX. *Utrum confessio ex fine malo ita vitietur, ut Sacramentum sit irritum? Vbi, An altus poenitentia possit ex fine extrinseco vitari.*
 SECT. X. *Difficultates quaedam contra doctrinam praecedentem.*

PRIMUM agendum est de necessitate confessionis, postea vero agemus de eius obiecto, hoc est de peccatis quae debent, vel possunt esse materia confessionis.

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

SECTIO I.

Utrum confessio sit necessaria ex Christi institutione?

DUPLEX est necessitas, scilicet, medijs, & praecipui. De utraque diximus satis disp. 3. de Sacramento. Euch. ubi dixi, necessaria necessitate medijs esse illa, sine quibus salus obtineri non potest, & quae conducunt positine ad ipsam salutem. Vnde Sacramentum poenitentiae homini adulto lapso in peccatum mortale post Baptismum est necessarium necessitate medijs ad salutem, in re, vel in voto, quia sine hoc Sacramento re ipsa suscepto; vel certe sine eius voto, quod in contritione includitur, saluari nequit: & quidem Sacramentum ipsum, quando suscipitur, vel votum ipsum conducit positine ad primam gratiam, sine qua salus esse non potest, quare merito dicitur medium necessarium ad salutem in re, vel in voto. De hoc tamen diximus satis loco cit.

Rursus possumus in confessione considerare duplicem necessitatem; alteram ortam ex Christi institutione, & praecepto; alteram ex praecepto Ecclesiae. De utraque dicendum est, & prius de prioribus. Circa quam varij fuerunt errores, quorum aliquos refert Suar. disp. 17. sect. 1. & disp. 35. sect. 1. quae res, quia ad dogmata pertinet, spectat magis ad controuersias, qui hoc aduersus antiquos, & modernos haereticos late confirmant. Videri possunt Bellarm. tom. 2. disp. 4. generalis lib. 1. P. Valent. in controuersis lib. de numero Sacramentorum c. 4. & lib. de necessitate confessionis, & in praesenti disp. 7. q. 1. Petrus de Soto in confessione Catholica fidei contra confessionem Viremburgensem, Roffensis art. 6. contra Lutherum, Alphonsus de Castro aduersus haereticos, verbo poenitentia. Ruardus de Taper ab art. 3. Echius in Enchiridio locorum communium, loco 8. & 9. qui hoc dogma ex professo confirmant.

Primus error est, quem refert Glossa prima Ioannis Thentonicus de poenitentia dist. 5. quod confessio instituta fuerit à Deo in Paradiso, quando exegit ab Adam confessionem, quam clarius petit postea à Cain dicens, ubi est frater tuus? quem errorem impugnat Nauarrus illa dist. 5. de poenitentia n. 1. & seqq.

Secundus error relatus ibidem est, quod fuerit instituta Iosue 7. cum Iosue dixit ad Achor, da gloriam Domino, ac confitere, & indica mihi, quid feceris, ne abscondas, &c. Tertio alij relati ibidem dicunt, quod fuit instituta Iacobi c. 5. in illis verbis, confitemini alterutrum peccata vestra: Vnde in cap. final de poenitent. dist. 1. dicitur, sequendam esse institutionem Apostoli dicentis, confitemini alterutrum, &c. Quarta sententia, quae tenet illa glossa, est, quod haec obligatio inducta est consuetudine vniuersalis Ecclesiae, & sine vlla auctoritate scripturae. Idem etiam dicit glossa in c. omnis utriusque sexus, de poenit. & remittit quem errorem sequuntur, & tuerentur haeretici moderni; quibus prauius fuit Erasmus in Dialogo inscripto pietas puerilis, quem licet excusare velint Palatius dist. 17. q. 5. & Nauarrus supra, sed re vera idem Erasmus super Hieronymum in Epitaphio Fabiola ad Oceanum, dicit confessionem secretam nodum fuisse institutam tempore Hieronymi, sed tantum publicam & generalem, postea vero salubriter institutam, si tamen ea bene vtantur Clerici, & Laici. In eodem puncto errauit etiam Rhenanus super Tertull. lib. de poenit. & alij, quos affert Bellar. Quibus addi possunt Hugo de sancto

X Victore,

Victore, & Bonaventura, quos aſert Vaſquez 9. 90. artic. 1. dub. 1. num. 5. & 6. qui inſiſtunt, hoc Sacramentum fuiſſe quidem à Chriſto inſtitutum, non tamen cum neceſſitate ex parte pœnitentis, ſed pro ipſius arbitrio. Denique Caietan. apud eundem Vaſquez docet, ex illis verbis: *quorum remiſſis peccatis*, &c. Ioan. 20. non colligi præcep- tum confeſſionis, quod ipſum dixerat Scot. in 4. diſt. 17. q. 1. licet neuter præceptum illud diuinum neget, quod poſuit ex traditione ſaltem haberi. Cathari- nus etiam lib. contra Caiet. c. de pœnit. Nauari. de pœ- nit. diſt. 5. ſuper Gloſſam primam n. 31. & alij tri- butunt Caietano, quod dixerit in prædictis verbis Chriſti Ioan. 20. non fuiſſe à Chriſto inſtitutum auriculari confeſſionem, ut auricularis eſt, ſed inſtitutum Sacramentum: quod verò Confeſſio fiat publica, vel ſecreta, reliſum eſſe determina- tioni Eccleſiæ. Ab hoc tamen ſe purgat ipſe Caiet. tom. 3. opus. 15. art. 5. dicens, ſe tantum voluiſſe, quod Eccleſiæ determinationi reliſum ſit, an pec- cata publica neceſſariò eſſent publicè conſtitenda, an non: de hoc enim poteſt Eccleſia ſancire, quod voluerit; non verò quod peccata ſecreta publicè à pœnitente manifeſtentur.

Concluſio Catholica eſt, confeſſionem Sacra- mentalem inſtitutam eſſe à Chriſto Domino, & præceptam. Hæc eſt de fide, & habetur in Concil. Conſtant. ſeſſ. 8. vbi damnatur hic error ſeptimus Viclephi: *Si homo fuerit debite contritus, omnis confeſſio exterior eſt ſibi ſuperflua, & inutilis*, quem eundem errorem damnat Martinus V. in Bulla confirmationis eiſdem Concilij, vbi definit, quod ex neceſſitate ſalutis omnis Chriſtianus, etſi ha- buerit contritionem, debet conſiteri, ſi habuerit copiam Sacerdotis idonei. Item Leo Papa X. inter alios Lutheri articulos damnat hunc octauum, quod ſcilicet, non eſſent conſtitenda venialia, nec omnia mortalia: & nonum, quod, qui omnia conſiteretur, nihil miſericordiæ Dei ignoſcendum relinquit. Eundem errorem damnauit Sixtus IV. in quodam Petro Oxomenſi, qui dicebat, confeſſionem hanc huma- no inſtituto, & conſuetudine Eccleſiæ cœpiſſe; contra quem Alphoſus Carrillo Archiepiſcopus Toletanus auctoritate Papæ de conſilio Doctorum Theologorum declarauit hæreticas has propoſi- tiones prædicti Petri: *Confeſſionem peccatorum in ſpecie ex vniuerſali Eccleſiæ ſtatuto, non diuino iure compertam eſſe: peccata mortalia, quoad culpam, & pœnam alterius ſæculi abſque confeſſione, ſola cordis contritione, prauas verò cogitationes ſola diſplicitia deleri. Confeſſionem non neceſſariò fore ſecretam. Non eſſe quemquam ſecundo abſoluendum, niſi peracta pœ- nitentia. Papam non poſſe pœnam Purgatoriij remittere, nec diſpenſare ſuper his, quæ vniuerſali Eccleſiæ ſta- tuit, Sacramentum pœnitentiæ, quoad collationem gra- tiæ, eſſe inſtitutionis naturæ, & non noui, aut veteris Teſtamenti. Quam declarationem Sixtus IV. cum Cardinalium Concilio confirmauit, ut habetur in extrauaganti, quæ incipit, *licet ea*: & habetur in ſumma Conciliorum, & apud Caſtro verbo, *Confeſſio*, dicunt autem originale conſervari in Eccleſia Toletana. Denique clariſſimè definita eſt hæc ve- ritas in Trident. ſeſſ. 14. c. 1. & 5. & canon. 6. 7. 8. & 9. Vbi aperte traditur, Chriſtum Dominum Ioan. 20. hoc Sacramentum inſtituiſſe, quod ante ipſius ad- uentum non fuerat, dum, ſcilicet, dixit: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remit- tuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt. Quo- tam in ſigni ſacſto*, (inquit Concilium cap. 1.) *& ver- bis tam perſpicuis, poteſtatem remittendi, & retinen- di peccata ad reconciliandos fideles poſt Baptiſmum lapſos, Apoſtoliſ, & eorum legitimis ſucceſſoribus**

fuiſſe communicatam, vniuerſorum Patrum conſen- ſus ſemper intellexit, & cap. 5. addit: *ex inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ iam explicata vniuerſa Eccle- ſia ſemper intellexit, inſtitutam etiam eſſe à Deo inte- gram peccatorum confeſſionem, & omnibus poſt Baptiſmum lapſis iure diuino neceſſariam exiſtere, quia De- noſter Jeſus Chriſtus, & terris aſcenſurus ad cœlos, Sa- cerdotes ſui ipſius Vicarios reliquit, tanquam Proſi- des, & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deſe- rantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, quo pro pote- ſtate clauium, remiſſionis, aut retentionis peccatorum, ſententiam pronunciarent. Conſtat enim, Sacerdotes iudi- cium hoc in cognita cauſa exercere non potuiſſe, neque aquiratem quidem illis in pœnis iniungendis ſeruare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non poſuiſſe in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraffent, &c. & poſtea in fine illius capitis damnat eos, qui dicunt, in- ſtitutionem confeſſionis ortam à Concil. Lateran. Dieque enim, (inquit) per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, ut Chriſti fideles conſiterentur, quod iure diuino neceſſarium, & inſtitutum eſſe intellex- rat, ſed ut præceptum confeſſionis, ſaltem ſemel in an- no, ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perueniunt, impleverit, &c. Sanctorum Patrum testi- monia plura per ſingula ſæcula congerit Bellarm. loco citato.*

Plura etiam loca ſacra Scripturæ aſſert, ſed pa- tiſſimum eſt illud Ioan. 20. ex quo Sacramenti in- ſtitutionem, & confeſſionis neceſſitatem colligit Tridentinum in verbis adductis. Vis autem illatio- nis, omiſſis aliis explicandi modis, conſiſtit in eo, quod Chriſtus conſtituerit Sacerdotes non ſolum iudices arbitrarjos, ſeu quos pro ſuo arbitrio poſ- ſent pœnitentes adire pro venia peccatorum, ſed indices neceſſarios, ſine quibus venia obtineri non poſſit: quod quidem potiſſimè colligitur ex illo verbo, *retinueritis*, ſeu ex poteſtate retinendi; quum ſimul cum poteſtate remittendi eis dedit; quam alibi Matth. 18. ſignificauit per verbum alligandi: qui enim poteſtatem habet ligandi peccatorem, ſeu excludendi eum à Regno Cœlorum, non eſt Index arbitrarjos, ſed neceſſarius, quippe qui per negationem veniæ relinquit peccatorem exclu- ſum à Regno Cœleſti, & ideo dicitur retinere pec- cata per negationem remiſſionis; & in eodem ſen- ſu dicitur accepiſſe clauis Cœli; quia quando ali- cui clauis dantur domus clauſæ, eo ipſo ſit me- dium neceſſarium recurrere ad illum, ut aliquis ingrediatur domum illam. Eſt ergo neceſſaria confeſſio coram Sacerdote, tanquam coram iudice ad obtinendam veniam peccati. Videatur Suarez diſt. diſp. 17. ſeſſ. 2. & Vaſquez in præſenti quaſt. 90. artic. 1. dub. 2. qui latè vim huius illationis de- clarant.

Contra hanc argumentationem, & illationem ſit communis obiectio ex peccatis venialibus, ad quæ remittenda in hoc Sacramento data ſunt poteſtas Sacerdotibus in illis Chriſti verbis: & tamen non eſt neceſſaria eorum confeſſio coram illis, ut con- ſtat, ergo ex poteſtate illis verbis data non bene arguitur neceſſitas conſtitendi mortalia. Hinc diſ- cultati multa ſolent reſponderi. Varior ſolutio eſt, verbum *remittendi*, debere intelligi proprie de vtriſque peccatis: vti que enim capacia ſunt re- miſſionis, acque ideo remittendi poteſtis debuit ad vtriſque peccata extendi, & non d magis ad venia- lia, quæ leniora ſunt, & facilius ſolent condonari. Verbum autem *retinendi*, ſeu alligandi, non poſuit æquè de vtriſque intelligi, quia non eſt in illis ea- dem aptitudo, & capacitas, ut retineantur: hæc enim retentio, ſeu alligatio, quæ à Sacerdote fit in terris, rata habetur etià in Cœlis, cum alligatus

fit in Caelis, qui alligatur in terra: peccata autem venialia non possunt hominem in Caelis, seu extra hanc vitam alligare, aut excludere à Regno Caelorum, ut constat: cum non auferant gratiam, quæ est semen gloriæ, & datus ad ipsam: quantumcumque ergo homo maneat cum vinculis peccati venialis, non potest manere ligatus in perpetuum, & per consequens ratione illius non potuit Sacerdotibus intelligi data potestas retinendi: quia hæc significatur per clauem Caelorum, quæ est ad claudendum; non potest autem claudere celum homini propter peccata venialia, cum hoc sit contra naturam gratiæ habitualis; ergo potestas claudendi; quæ eadem est cum hac potestate retinendi, seu alligandi, non potuit æque intelligi de peccatis venialibus, sed de mortalibus, quæ verè retinentur, cum absque Sacerdotis consensu non possint vquam auferri.

Contra dogma illud de confessionis necessitate plura solent auferri argumenta, quæ erudite examinantur, & solvantur à prædictis Auctoribus. Nos potissima breuiter indicabimus.

Primo ergo obiici solet, quod Nestarius Archiepiscopus Constantinopolitanus propter scandalum ex nobilis matronæ peccato ortum confessionem in sua Ecclesia abstulerit, quod postea aliæ Ecclesiæ Orientales imitæ sunt. De hac historia agunt Bellarm. Suar. & alij. Videatur P. Valq. *vbi supra* qui dub. 3. magis ex professo rem totam persequitur. Verius itaque videtur, non fuisse ablatam confessionem secretam, sed quemdam morem Ecclesiasticum, quo penitentiaris Sacerdos ad crimina publica, & grauiora excipiendi designatus, discernebat aliqua, pro quibus publica penitentia ageretur, ut Ecclesiæ satisficeret ante communionem: quem morem propter illud scandalum Nestarius abstulit, & reliquit singulos sue conscientiæ, ut post confessionem secretam possent communicare, quamvis Ecclesiæ per publicam penitentiam non satisfecissent.

Secundo obiici solet Chrysostomus *tom. 1. homil. 1. in psalm. 50. & tom. 5. serm. de penitentia, & confessione, & tom. 2. hom. 4. de Lazaro*: in quibus locis videtur ad confessionem exhortari quæ soli Deo fiat, & non hominibus, quasi ea sola sufficiat. Respondetur de Chrysostomi mente latius constare ex alijs locis eiusdem, in quibus necessitatem confessionis testatur; præsertim *hom. 22. in 2. ad Cor.* ubi acriter terret eos, qui differunt in confessionem cum spe longioris vitæ, & alijs, quæ affert Bellarm. In illis autem, quæ adducta sunt, agit de examine quotidiano conscientie, cuius vilitatem commendat, ex eo quod absque difficultate, & gravamine, quod affert confessio, adducat sæpe veniam peccati: per hoc autem non intendebat negare obligationem confessionis faciendæ debito tempore. Videatur Valq. *dicto dub. 3.*

Tertio obiicit Theodorus Cantuariensis Archiepiscopus relatus in *c. ultim. de penit. dist. 1.* ubi ait: *Quidam Deo solummodo confiteri debere peccata dicunt, ut Graci. Quidam verò Sacerdotibus confitenda esse percipiunt, ut tota ferè sancta Ecclesia. Quod vtrumque non sine magno fructu intra sanctam sit Ecclesiam: in quibus verbis videtur tribuere Gracis, quod de confessione externa non curent: ergo non est ex diuina institutione.*

Respondetur illa verba, *ut Graci*, alibi non haberi, sicut & alia multa illius capitis, neque etiam haberi in Concilio Cabilonensi secundo *can. 33.* ubi eadem verba habentur. Addit Nauar. *de penit. dist. 3. in princip. super 1. partem glossæ n. 3.* Theodorum hominem Anglum potuisse ignorare morem P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

Graciæ remotissimæ ab Anglia. Sed ex hoc capite male reicitur, aut minuitur eius auctoritas. Ego enim nullum alium Theodorum inuenio. Archiepiscopus Cantuariensis, nisi quem Vitalianus Papa illuc misit anno 668. quem dicunt Bedæ *lib. 4. hist. Anglica cap. 1.* & Baronius *tom. 8. anno 668.* hominem doctissimum, qui non fuit Anglus, sed Tarfensis, & inter Græcos nutritus. Melius dici potest, defectum aliquorum Græcorum tribuisse Gracis indefinitè. Constat enim Græcos Sacerdotes, & Pontifices vsum confessionis Sacramentalis, cum celebrare debent, non habere, cum de hoc arguantur ab Eugen. quarto, in fine Concilij Florentini, atque id fatetur Arcadius de Sacramento penitentia, ubi affert causas, propter quas ille abusus apud ipsos fuerit introductus; scilicet, propter rigorem Canonum penitentialium, in quibus grauissimæ penitentia designabatur Episcopo, vel Presbytero, aliqua certa peccata committenti. Alioquin enim certissime constaret ex Sanctis Patribus Gracis confessionis necessitas, ut ex eorum verbis probant citati Auctores.

Denique Theodorus illum Græcorum vsum non probat; nam statim subiungit: *Sed tamen Apostoli institutio nobis sequenda est, ut confiteamur alterutrum peccata nostra*, ubi aduerte, non ideo appellari institutionem Apostoli, quasi hoc solum sit Apostolorum præceptum, sed nomine institutionis, intelligit doctrinam Apostoli, qui hanc necessitatem, & efficaciam confessionis docuit.

Vrgeri posset adhuc ex verbis sequentibus, in quibus videtur negare efficaciam confessioni externæ. Sic enim ait: *Confessio itaque, quæ soli Deo fit, quod est istorum; purgat peccata. Ex vero, quæ Sacerdoti fit, docet, qualiter ipsa purgentur peccata.* Respondetur tamen, illis verbis non negari efficaciam confessionis, sed determinari modum, quo tolluntur peccata: quasi dicat: idem est, qui ut Auctor principalis, condonat peccata, modus autem, quo communiter illa condonat, est confessio externa facta Sacerdoti; ideo enim statim subiungit; *Deus namque salutis, & sanctitatis Auctor, & largitor plerumque hanc præbet sue penitentia medicinam inuisibili administratione, plerumque medicorum operatione*; ubi iam concedit efficaciam ipsorum Sacerdotum absolutioni: illud autem, quod dicit, plerumque Deum concedere veniam inuisibili administratione, desideratur in capitulis, ut notatur in additionibus illius textus, ubi totus textus magis purus legitur.

Quarto obiicitur Ambrosius in *cap. 22. Luca* relatus in *c. 1. & 2. de penitentia dist. 1.* his verbis: *Petrus doluit, & flevit, quia errauit, ut homo. Non inuenio quid dixerit, inuenio quod flevit. Lachrymas eius lego, satisfactionem non lego; sed quod defendi non potest, abluí potest: lauant lachryma delictum, quod voce pudor est confiteri. Et venia fletus consiliunt, & verecundia. Lachryma sine horrore culpam loquuntur, &c.* Respondent aliqui, Ambrosium ibi solum negare necessitatem confessionis publicæ, sed non videtur ad mentem Ambrosij: cuius duplex alius sensus videtur esse in illis verbis, quem utrumque magis explicuit *tom. 5. sermon. 48.* Prior est, quod Petrus non defendit, non excusauit quod fecerat; non orauit, seu declamauit in causa, ut se tueretur: quod significant illa verba: *lachrymas eius lego, satisfactionem non lego*; & sermone citato addit: *lachryma causam non dicunt, & misericordiam confingunt.* Posterior sensus est, quod Petrus veniam

*An ex Christi institutione confessio
fieri possit cuilibet Sacerdoti?*

non postulavit verbis, nec aliquid dixit Deo, nisi flere: qui melior, & aptior modus est veniam impetrandi, quando, scilicet, cum Deo agitur, quam si venia explicite petatur. Quem sensum explicat Ambrosius verbis sequentibus: *Inveni, cur tacuit Petrus, ne tam cito venia petito plus offenderet. Ante plendum est, sic precandum. Et in citato sermone addit rationem: Solet enim citius mereri indulgentiam, qui verecundius deprecatur. Non ergo dicit Ambrosius, sufficere lachrymas absque proposito confitendi, sed quando cum Deo agitur, facilius veniam impetrari lachrymis, quam verbis, quibus vel peccatum manifestemus, vel exculemus, vel veniam petamus.*

13.
Quinta ex
Cassiano,

Quintò obicitur Cassianus collat. 20. cap. 8. vbi sic ait: *Postremo quis est, qui non possit suppliciter dicere: peccatum meum cognatum tibi feci, & iniustitiam meam non operni, ut per hanc confessionem etiam illud confidenter subiungere mereatur: & tu remisisti impietatem cordis mei? Quod si verecundia retrahente, revelare ea coram hominibus erubescis, illi, quæ largiri non possunt, confiteri ea ingi supplicatione non desinas, ac dicere: iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper: tibi soli peccavi, & malum eorum te feci, qui, & absque ullius verecundia publicatione curare, & sine improprio peccata donare consuevit.*

24.

Hæc verba dupliciter possunt explicari. Primò, ut intelligantur de confessione publica, quæ apud Monachos erat in usu, quam tamen si aliquis propter verecundiam fugiebat, poterat lachrymis, & confessione secreta satisfacere. Qui sensus colligi potest ex illis verbis, *Coram hominibus, in plurali, & ex illis absque ullius verecundia publicatione*, quæ solum videntur excludere confessionem, & verecundiam publicam. Secundò possunt intelligi, quasi in iis hortetur Auctor ad confessionem, & pœnitentiam coram Deo faciendam per veram contritionem, non quia excludat confessionem suo tempore faciendam, sed quia hoc etiam sit medium ad obtinendam veniam: vel certè, etiam si contritio non sit perfecta, sit medium saltem remotum ad impetrandam veniam, & spiritum veræ contritionis: nam ibi Cassianus enumerat plures modos obtinendi veniam, qui fere omnes non sunt ex se sufficientes ad æquatè ad iustificacionem, sed dispositiones remotæ, ut sunt ieiunia, & carnis afflictio, elemosynæ, morum emendatio, cura de salute proximorum, oratio, & invocatio Sanctorum, & denique condonatio eorum, quæ adversus proximum habemus; inter quæ ponit etiam penultimo loco illud medium supradictum confitendi peccatum coram Deo: non quod sit proximum remediū, sed saltem remotum, sicut & alia enumerata: de quibus omnibus postea subdit: *Quisquis igitur ad indulgentiam suorum criminum desiderat pervenire: istis semetipsum aptare (hoc est, disponere) studeat instrumentis, nec obdurati cordis pernicacia à remedio salutaris fontem tanta pietatis avertat; quia etiam si hæc omnia fecerimus, non erunt idonea ad expiationem scelerum nostrorum, nisi ea bonitas Domini, clementiaque deleverit. Qui cum Religiosi conatus obsequia supplici mente à nobis oblata perpexerit; exiguos parvosque conatus immensa liberalitate persequitur, &c.* Ex quibus verbis constat, non omnia, & singula illa media posita fuisse ab ipso, quasi ex se solis sufficerent ad veniam peccati afferendam; sed quasi media saltem apta, quæ disponant hominem ad obtinendam gratiam iustificacionis. Alia argumenta faciliora, & eorum solutiones, videri possunt apud Bellarm. & alios supra adductos.

Cassian.

Affirmativa sententia tribuitur Armachano lib. 10. de questionibus Armenorum à principio, quam Durandus diff. 19. q. 2. reputat non improbabilem. Negativam tenent omnes Catholici, & quidem in hoc puncto potest esse quæstio de re, & de nomine. De re enim erit contraversia, si aliquis dicat, ita à Christo habere omnes Sacerdotes ex vi suæ ordinationis potestatem absolvendi omnes Christianos, ut si applicetur alla, scilicet, confessio cum dolore requisito; absolutio non possit esse invalida, licet sit illicita propter Ecclesie prohibitionem: quod videretur dicere illa sententia, iuxta quam, licet Sacramentum etiam sit invalidum, quando pœnitens scienter contra Ecclesie prohibitionem vult confiteri huic Sacerdoti: tunc enim peccaret in ipsa confessione, & per consequens careret dolore, & proposito requisito ad valorem Sacramenti: ceterum quando ex parte pœnitentis non esset illa mala fides; Sacramentum esset validum, siue ex parte confessarii esset mala fides, siue non esset. Secundò verò inter eos, qui negant, potest esse quæstio de nomine, an scilicet, Sacerdos dicendus sit accipere in sua ordinatione totam potestatem, & iurisdictionem ad absolvendum; an verò solum aliquid illius, ita ut completa potestas ab alio postea accipienda sit.

Circa primum ergo quod est de re, certissimum est ad valorem Sacramenti non sufficere solum id, quod accipitur in ordinatione. Ita habetur in Trident. sess. 14. c. 7. vbi dicitur, nullius momenti esse absolutionem, quam Sacerdos profert in eum, in quem ordinariam, aut subdelegatam iurisdictionem non habet; & can. 11. damnat eum, qui dixerit, Sacerdotem sine licentia Prælati superioris verò absolvere à casibus referatis, vbi aperte negatur valor absolutionis, quando deest facultas superioris. Idem magis implicite definitum fuerat in Concilio Florentino ab Eugenio in suo decreto, vbi dicitur, ministrum huius Sacramenti esse Sacerdotem habentem, vel ordinatam, vel delegatam potestatem, in quo tanquam in re ad dogmata pertinentem conveniunt omnes Theologi.

Contra hanc veritatē duplex est difficultas. Prima ex verbis Christi: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c.* quæ cum singulis Presbyteris in sua ordinatione dicitur, videntur universali ter intelligenda, ut sonant; ergo absque ulla alio habet Sacerdos ex sua ordinatione potestatem absolvi omnes à suis peccatis. Secunda difficultas desumitur ab exemplo aliorum Sacramentorum: quia enim Episcopus habet potestatem confirmandi, & conferendi ordines, & Sacerdos habet potestatem vngendi infirmum, licet nec Episcopus possit licite confirmare, aut ordinare non subditum, nec simplex Sacerdos possit licite vngere absque licentia Parochi: Confirmatio tamen, ordinatio, & vntio valide erunt, quia adest materia, forma, & minister cum facultate, in ordinatione, aut consecratione accepta: ergo absolutio etiam, licet feratur in non subditum, valida erit propter eandem rationem, licet non sit licita.

Utriusque difficultatis solutio pendet ex ratione peculiari, quæ est in hoc Sacramento: quam rationem ponderavit Concil. Trid. illo c. 7. ad probandam hanc doctrinam, his verbis: *Quoniam igitur natura, & ratio indicij illud exposcit, ut sententia in subditos auctoritate feratur; persuasum semper in Ecclesia*

Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse, Synodus hac confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem, &c. In quibus verbis totum hoc reducit ad rationem indicij, quæ propria est huius Sacramenti, ac non aliorum. Quare licet ex eo quod Sacramentum matrimonij includat contractum humanum, subit conditiones contractuum, atque adeo eius valor requirit habilitatem contrahentium, quæ tolli, aut poni potest ab Ecclesia: sic hoc Sacramentum, quia iudicium quoddam est, requirit superioritatem, & subditos, qui ab Ecclesia dari vel auferri possunt. Vnde verba Christi, licet vniuersaliter videantur sonare potestatem eo tamen ipso quod datur potestas ad absolueudos subditos per modum iudicij, intelligitur data respectu subditorum, qui legitimi subditi sunt. In aliis verò Sacramentis, quæ non exercentur per modum iudicij non pendet eorum valor à prohibitione, vel permissione Ecclesiæ, quia valide exercentur etiam circa non subditos.

Petes tamen: quomodo ex verbis Christi colligat Ecclesia, sacerdotes non accipere totam potestatem iudicariam expeditam in sua ordinatione? Possent enim tunc fieri iudices absque vlla dependentia ab Ecclesia in vltimo valido suæ iurisdictionis, sicut fiunt medici ad curandos infirmos per vnditionem absq; tali dependentia ab Ecclesia. Respondetur, id totum colligi ex ratione iudicij: nam iudex qui non est merus arbiter (cuius sententia non obligat propter auctoritatem iudicis, sed propter pactum litigantium, qui promiserunt illam observare) debet habere potestatem obligandi, atque adeo debet esse superior eorum quibus ius dicit, vt possit eos ligare: vnde optimè inferitur, non posse profertur sententiam, nisi in subditos. Aliunde autem pro certo supponitur, non esse omnes, & singulos Christianos subditos singulorum Sacerdotum ex Christi institutione: hoc enim perneret Hierarchicum ordinem, quem Christus in sua Ecclesia reliquit, in qua voluit alios esse superiores, alios inferiores: si autem omnes Sacerdotes ex sua ordinatione haberent omnes Christianos sibi subditos, iam omnes Sacerdotes essent Iudices supremi, & principes æquales absq; vlla subordinatione quod esset omnino contra totum Ecclesiasticum ordinem.

Hoc ergo supposito, restat difficultas de secundo puncto, quæ magis est de modo loquendi: scilicet, quæ potestas detur Sacerdoti in ordinatione, & quid desit ei? Nam aliqui dicunt, ex vi ordinationis habere quidem iurisdictionem habitalem, non actualem, quia non potest illa procedere in actum suum, quando ab Ecclesia impeditur. Alij dicunt, dari tunc potestatem iurisdictionis, sed hanc non posse prodire in actum, donec applicetur materia, scilicet, legitimus subditus; quod postea præstat Ecclesia designando subditos huic Sacerdoti. Alij dicunt, Sacerdotes esse quasi iudices illos Chartularios antiquos, qui sanè habebant potestatem iudicandi, quantum attinet ad potestatem suam; non tamen habebant designatos subditos, sed poterant eligi ab iis, qui vellet ad ipsos recurrere. Sic Sacerdotes sunt iam constituti iudices eligibiles: eliguntur autem postea non à subditis utcumque, sed ab Ecclesia mittente ad illos tales, vel tales causas, in quibus ferant sententiam. Hoc ipsum explicant alij exemplo doctores in Iure Canonico, vel Ciuili, qui eo ipso accipiunt facultatem iudicariam, hoc est, vt ex se sit aptus ad ferendam sententiam, si fiat iudex, vel gubernator alicuius reipublicæ, Pater Suar. disp. 16. sect. 3. n. 27. considerat in Sacer-

P. Ioh. de Lugo, Pariter.

dote duas potestates, scilicet ad ferendam sententiam, & ad exequendam illam: hanc posteriorem dicit haberi in ordinatione, quia ratione ordinis potest conferre gratiam iustificantem illi, quem absoluit; sententiæ autem prolatio debet magis procedere ex iurisdictione, à qua prouenit mortalitas sententiæ. Hoc tamen difficile est in rigore, quia potestas iurisdictionis reperitur in Parocho non Sacerdote, qui tamen non solum non potest exequi sententiam, sed nec valde illam proferre, vt constat.

Ceterum hi omnes explicandi modi in re ipsa parum differre videntur; melior tamen, & communior est, qui in ordinatione dicit conferri potestatem ordinis, postea verò potestatem iurisdictionis. Nam licet ipsa potestas ordinis possit dici iurisdictione inchoata; est tamen quasi remota: & aliunde illa, quæ postea datur, non debet appellari mera applicatio materiæ, sed vera collatio potestatis, & iurisdictionis: nam si per illam fiunt aliqui subditi huius Sacerdotis, non potest non fieri ipse superior eorum: superior enim, & subditus sunt correlatiui, nec potest vnus non fieri superior, quando alter sit subditus: sicut è contra non potest in ordinatione Sacerdos fieri propriè, & in rigore superior, quando propriè non accipit subditos: vnde cum nulli tunc ei dentur subditi, non dicitur propriè tunc accipere iurisdictionem, seu superioritatem, sed potestatem solam ordinis. Imò illi etiam, qui dicunt, postea solum poni applicationem materiæ, eo ipso debent concedere postea dari iurisdictionem: nam materia, quæ potest dari, sunt subditi quos solos potest Sacerdos absolueri; non potest autem poni subditus de nouo, vt diximus quin de nouo fiat superior illius; nã velle, quod Petrus sit sub Paulo, est velle quod Paulus sit supra Petrum, seu sit superior Petri; ergo ipsa applicatio, quam vocant materiæ, est collatio potestatis iurisdictionis. Vnde apparet iam clarè discrimen huius Sacramenti ab aliis, in quibus per applicationem materiæ non tribuitur potestas, aut iurdictio, vt in Eucharistia, applicatio panis, & vini consecrandi non est collatio potestatis; iam enim Sacerdos supponitur cum tota sua potestate, etiam si non habeat panem, & vinum: at verò in hoc Sacramento absque subditis absolueendis non habet Sacerdos totā potestatem ad absolueendum; non enim habet iurisdictionem, & superioritatem, quæ est potestas quædam, vt constat, quare non est mirum, quod in hoc Sacramento requiratur aliqua potestas præter illam, quæ data fuit in ordinatione.

Dices potest Parochus acquirere novos subditos, quando, v. g. aliqui de nouo veniunt ad habitandum in eius Parochia, & tamen non dicitur tunc accipere ab illis iurisdictionem; hæc enim habebat iam ab illo, à quo factus fuit Parochus; ergo similiter dicere possumus, Sacerdotem in ipsa ordinatione accipere iurisdictionem; licet postea debeat accipere subditos, in quos illam exercet. Respondetur negando consequentiam, nam Parochus, eo ipso, quod factus est Parochus, habuit iurisdictionem non quidem determinatè super hos, sed confusè sub illa ratione communi habitantium in tali Parochia, postea ergo contrahitur illa indifferrentia, ponendo conditionem habitationis, sub qua hic etiam facti fuerant eius subditi: at verò Sacerdos, quando ordinatur, non fit superior aliquorum etiam indeterminatè, & in confuso, sed datur illi potestas absolueendi subditos, si aliquos habuerit: quod quidem non sufficit, vt dicatur iam habere iurisdictionem: nam hæc ra-

X 3 tione

23. rione omnes cives possunt dici habere iam potestatem iurisdictionis; omnes enim habent potestatem, ut exerceant iurisdictionem in subditos, si eis dati fuerint. Cum ergo totum hoc pertineat ad modum loquendi, debemus servare modum communem, quo in similibus materiis homines loqui solent.

Obiici solet primò, quia quilibet Sacerdos habet potestatem, ut absolvat Summum Pontificem; hanc autem non accipit ab ipso Pontifice qui non potest dare iurisdictionem super seipsum: ergo illam accipit verè in sua ordinatione, & per consequens non accipit solam potestatem ordinis, sed etiam iurisdictionis. Respondent aliqui, Confessarium Pontificis, quando ab ipso eligitur accipere iurisdictionem, non à Pontifice, sed immediate ab ipso Christo, sicut quando Cardinales eligunt Pontificem, non dant illi iurisdictionem supra Ecclesiam, sed nominant, & eligunt personam, cui Christus immediate tribuit iurisdictionem universalem & sicut quando ex concessione Prælati aliquis potest eligere Confessarium, non dat ei penitens iurisdictionem, sed posita electione, Confessarius accipit iurisdictionem à Prælato, qui licentiam illam concessit. Ceterum in hoc casu non est opus recurrere ad Christum, à quo immediate detur talis iurdictio Confessario Pontificis; potest enim illam accipere ab ipso Pontifice, nec repugnat ex terminis, quod aliquis det iurisdictionem supra seipsum: nam respublica potest communi consensu aliquem supremum Principem eligere, cui tribuit iurisdictionem, & cui ipsa Respublica tenetur postea obedire, & eius leges observare. Sic ergo Christus, qui summo Pontifici concessit plenitudinem potestatis, sicut dedit ei potestatem ad communicandam iurisdictionem supra alios: potuit etiam dare illi potestatem, ut suo Confessario daret iurisdictionem supra se, & ut se redderet subditum Confessarij, quare tenetur Pontifex obedire suo confessorio, non minus quam alij Christiani, & servare ipsius præcepta.

24. Dices, ergo posset Papa dare aliqui potestatem ad excommunicandum ipsum Papam. Negatur sequela, quia potestas excommunicandi tota est à Pontifice: unde non posset postea ligari Pontifex tali excommunicatione, cum posset ipse pro libito se solvere, quotiescumque vellet. A confessorij verò præcepto non potest se solvere. Cur autem cum utraque potestas daretur à Pontifice, possit magis ligari ab uno, quam ab alio? Ratio videtur esse, quia non potest auferre à se potestatem absolvendi ab omni censura, & dispensandi in omni lege Ecclesiastica, nisi abdicet à se summum Pontificatum: ergo dum manere vult summus Pontifex, vult etiam retinere supremum ius, & per consequens facultatem in omnes leges Ecclesiasticas, qualis est excommunicatio: quia alioquin posset dare etiam alicui irrevocabiler alias plures potestates, & paulatim dividere Pontificatum, ita ut mediam partem potestatis à se abdicaret irrevocabiler, aliisque traderet: quod certum est fieri non posse. At verò in ordine ad hoc Sacramentum alia est ratio: Cum enim Christus illud tanquam remedium universale instituerit etiam pro ipso Pontifice, eo ipso voluit, quod posset Pontifex hanc iurisdictionem, & potestatem supra se alicui Sacerdoti ita communicare, ut eius præceptis ligaretur, tanquam subditus, nec posset se ab aliis solvere; quia alioquin non esset capax huius Sacramenti, quod per modum iudicii debet exerceri, & per consequens à iudice in subditum, quem possit obligare, & coercere. Unde etiam obiter constat discrimen aliud inter potestatem, quam Papa communicat Confessario suo ad ipsum ab-

solvendum, & potestatem, quam alicui dat, ad dispensandum cum ipso Pontifice in votis, vel ad dandas ei indulgentias, aut quid simile. Nam hæc secunda potestas non constituit Pontificem subditum, nec dat aliquam iurisdictionem supra Pontificem: hæc enim omnia ex natura sua possunt fieri in non subditum, nec exigunt vim coercitivam, cum potius sint gratia, & favores, qui exerceri possunt in æqualem, vel superiorem. Quare Pontifex ex potestate, quam habet ut Christi Vicarius, potest, vel per se, vel saltem per alios impetiri sibi illos favores, & gratias, in quo non subditur alicui, sicut subditur in Sacramento penitentiæ, in ordine ad quod oportet, quod det potestatem, & iurisdictionem supra se, & constituat se verum subditum alterius, cui debeat obedire.

Secundò obiici solet, quia Sacerdotes omnes ex vi suæ ordinationis possunt absolvere à venialibus, & à peccatis mortalibus iā confessis, & in articulo mortis ab omnibus peccatis, absque ulla alia iurisdictione positiva, quam ab Ecclesia accipiant, inscit enim non prohiberi possunt; ergo similiter possent absolvere ab aliis semper, nisi ab Ecclesia prohiberentur. Respondetur facile negando, id provenire ex mera ordinatione; provenit enim potius ex potestate, quam ad eos casus, & ea peccata ab Ecclesia accipiunt; de quo inferius dicemus.

Tertiò obiicitur, quia si hanc potestatem accipit Sacerdos ab Ecclesia, posset dicere in absolutione, ego auctoritate Pontificis absolvo te, &c. Respondetur, si in bono sensu illa verba intelligerentur, non esset melius periculi in illis. Quia tamen videntur sonare auctoritatem causæ principalis, qualem non habet Papa, ideo à talibus verbis abstinendum est, ut monent Doctores communiter.

SECTIO III.

*Quas personas, & quo tempore
obliget præceptum divinum
Confessionis?*

Consequenter dubitatur circa hoc præceptum divinum confessionis, quas personas obliget. Respondetur facile, obligari omnes eos, qui post Baptismum mortaliter peccaverint. Unde ij, qui baptizati non sunt, non obligatur hoc præcepto, quidquid alij dicant, quos assert, & impugnat bene Suarez disp. 35, sect. 1. & Valquez 90. artic. 1. dub. 1. Nam quidquid sit de præcepto divino Eucharistia, an obliget etiam non baptizatos, hoc tamen præceptum confessionis eos non obligat. Ratio autem discriminis est clara, quia homo non baptizatus potest facere, id quod requiritur ad summam Eucharistiam, scilicet, recipere Baptismum, & petere Eucharistiam; ergo potest obligari ad Baptismum, non solum propter ipsum Baptismum, sed etiam propter Eucharistiam. At verò Sacramentum penitentiæ, non potest recipere, nisi peccet post Baptismum; homo autem non baptizatus licet baptizetur, non potest dare pro materia peccata commissa ante Baptismum, nec potest etiam obligari ad peccandum post Baptismum; ut recipiat Sacramentum penitentiæ; ergo non obligatur ad Baptismum propter obligationem confessionis; similis enim talem obligationem habet pro illo statu.

Hinc oritur aliud dubium, an, & quomodo Apostoli obligati fuerint hoc præcepto, & an confessi fuerint, sicut fuerint baptizati? Suppono autem primò, Apostolos fuisse baptizatos, ut docet S. Thomas supra quæst. 39. art. 6. ad secundum, &

& alij cum Aug. epist. 108. ad Selencium, & lib. 3. de origine anime relato in c. Quando 147. & in c. si eos 148. de consecratione dist. 4. qui idem Aug. docet baptizatos fuisse ante mortem Christi in epistola ad Vincentium, & Victorium, & Euthym. Ioan. 3. ex antiquissimis Auctoribus contemporaneis Apostolorum ait, Christum immediate baptizasse B. Virginem, & S. Petrum qui postea baptizavit alios Apostolos, de quo latè Turrecremata in dicto c. Quando, de consecratione dist. 4.

Hoc supposito, certum est, B. Virginem, licet esset baptizata; non debuisset confiteri, cum non haberet peccata actualia, quæ sunt materia confessionis, certum etiam est, Apostolos ante resurrectionem Christi, non debuissent, nec potuissent confiteri, cum nondum esset institutum hoc Sacramentum, quod Ioan. 20. post Christi resurrectionem fuit institutum. Similiter post diem Pentecostes non habuerunt obligationem confitendi peccata eo tempore facta, cum essent iam confirmati in gratia, & non possent habere peccata mortalia, quæ sola sunt materia necessaria huius Sacramenti. Quia tamen adhuc habebant peccata venialia, quæ sunt materia sufficiens; poterant confiteri, & de facto abque dubio confitebantur. Ad hoc enim faciendum, hortabantur alios, ut Iacobus fortalè in illis verbis c. 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra*, & Ioan. 1. c. 2. *Si confiteamur peccata nostra*, &c. Ergo debebant exemplo suo præcedere. Nec expediebat, ut gratiam illius Sacramenti negligerent, præferrent cum celebraturi erant, vel sumpturi Eucharistiam.

Restat dubium de peccatis factis ante diem Pentecostes, an deberent, vel possent esse materia confessionis? Et quidem de peccatis factis ante Baptismum, certum est ex Trident. sess. 14. c. 2. non potuisse esse materiam, de peccatis vero post Baptismum factis, Paludan. in 4. disto 17. q. 2. in fin. ait, quod Apostoli, vel non peccauerunt mortaliter post Baptismum, vel passionem Christi, vel ipse Christus eos absoluit potestate excellentiæ, vel confessi sunt, licet non legatur. Hoc tamen in communi, & non satis distinctè dicitur; Potest enim dubitari de peccatis post Baptismum factis: quæ quidem videntur iuxta regulam generalem esse materia huius Sacramenti, cum sint peccata hominis baptizati, quæ in Conciliis assignantur indefinitè pro materia. Aliunde verò, videtur non fuisse talem obligationem, cum non fuerit institutum Sacramentum Confessionis ante Christi resurrectionem, quomodo enim obligantur ad confessionem, cum nullus esset confessarius adhuc, nec potestas absolvendi.

In hoc puncto videtur distinguendum. Si enim Ecclesia Christi, & lex nova incepit, (ut aliqui volunt) à puncto mortis Christi vel ab eius resurrectione; probabile est, peccata commissa ab eo puncto, fuisse materiam sufficientem, & necessariam (si essent mortalia) ad Confessionem Sacramentalem postea instituendam, atque adeo remitti debuissent prius per contritionem cum voto implicito huius Sacramenti suscipiendi, quia iam erant commissa ab homine baptizato existente intra Ecclesiam Christi, quæ iam inceperat, quare pertinebant ad indices Ecclesiæ postea designandos. Dices, quando fiebant nondum erat institutum Sacramentum hoc; ergo non erat obligatio confitendi, quæ incepit cum institutione Sacramenti, ergo non fiebant enim illo onere. Respondetur, satis est, quod fierent à subdito Ecclesiæ, ut implicitè haberent illud onus; iam enim subdebat omnibus legibus latis, & ferendis in Ecclesia. Nam sicut pertinet ad Principem, vel ad Pontificem de nouo creatum punire

delinquentes etiam pro delictis factis sede vacante, vel ante eorum electionem: iam enim fuerunt delicta commissa intra illam rempublicam: sic pertinebat ad Ecclesiæ Prælatos postea designandos cognoscere de peccatis commissis intra eandem Ecclesiam à subditis Ecclesiæ, licet tempore sedis vacantis, (ut ita dicam) iam enim erant delicta commissa intra illam communitatem, cuius Prælati ius habent cognoscendi etiam de delictis præteritis.

Si verò Ecclesia Christi, & lex nova non incepit usque ad diem Pentecostes, ut alij volunt, & latè probant P. Suarez de legibus l. 1. c. 4. Consequenter dicendum videtur, peccata commissa ante illum diem non fuisse materiam necessariam Confessionis, quod idem dicendum erit à fortiori de peccatis commissis post Baptismum, sed ante mortem Christi. Ratio autem est, quia materia huius Sacramenti debent esse peccata commissa ab homine existente iam intra Ecclesiam, quod probat Concil. Trident. dicto c. 2. ex illa Pauli 1. ad Cor. 1. *Quid enim mihi de eis, qui foris sunt, indicare?* Dum enim homo non est intra Ecclesiam, delictum illius non pertinet ad indices Ecclesiæ, in quorum territorio non deliquit. Cum ergo ante mortem Christi nondum esset Ecclesia, & in illa sententia communi nondum esset etiam ante diem Pentecostes; non fiebant peccata illa intra Ecclesiam, & per consequens non pertinebant ad iudicium Ecclesiæ. Vnde consequenter videtur dicendum, quod neque erant materia sufficiens Sacramenti: nam in hoc Sacramento, loquendo de peccatis mortalibus non confessis, eadem videtur materia necessaria, & sufficiens quare sicut non erant materia necessaria eo quod non erant commissa intra Ecclesiam, sic propter eandem rationem non erant materia sufficiens.

Dices: erant peccata hominis baptizati, quod sufficit, ut sint materia confessionis. Respondetur de facto nunc id sufficere; quare omnia eiusmodi peccata sunt intra Ecclesiam: tunc autem quando baptizabantur homines extra Ecclesiam, hoc est, ante erectionem, aut institutionem Ecclesiæ: non omnia peccata hominis baptizati poterant pertinere ad iudicium Ecclesiæ. Concilia autem loquuntur de Sacramento penitentiae, & eius materia, prout nunc de facto est, non prout tunc fuisset. Sicut sess. 13. can. 3. definitur sub singulis speciebus esse in Sacramento Eucharistiæ totum Christum; quæ tamen definitio debet intelligi de Eucharistia, prout nunc de facto est, non prout erat in triduo mortis Christi; tunc enim sub singulis speciebus non fuisset totus Christus, licet daretur verum Sacramentum Eucharistiæ.

Dices iterum: post institutionem Eucharistiæ factam in cena poterant Apostoli illis diebus sumere Eucharistiam, & cum illa augmentum gratiæ ex opere operato; imò dicunt aliqui, quod de facto, dum erant in cenaculo præstolantes aduentum Spiritus Sancti celebrabant, & sumebant augustissimum Sacramentum, ut vult Hesichius lib. 2. in Lament. c. 9. licet nondum esset præceptum obligans ad eius sumptionem, cum nondum cepisset lex nova, quæ incepit in die Pentecostes; ergo similiter, licet nondum obligaret præceptum confessionis posset tamen aliquis pro sua deuotione recipere illud Sacramentum, & confiteri peccata, quæ tunc faciebat, ut acciperet gratiam Sacramentalem: nam sicut fuerat data potestas Apostolis ad Eucharistiam consecrandam per illa verba, *hoc facite*, &c. sic data fuerat potestas eidem ad remittenda peccata per illa verba, *quorum remisistis peccata, remittuntur eis*, &c.

Responderi tamen potest negando consequentiam.

tiam: quia quidquid sit de aliis Sacramentis, hoc tamen institutum fuit per modum indicij, et docet Tridentinum, atque adeo non potest exerceri, aut ministrari, nisi à iudice, & superiore: quoniam dicitur ergo non erat Ecclesia, non poterant esse adhuc iudices, aut Prælati Ecclesiæ, per quos ministraretur, tanquam per Iudices ad hoc constitutos: quare illo tempore intermedio Apostoli habebant quidem iam potestatem ordinis, qualem habet Sacerdos post suam ordinationem: deerant tamen illis subditi, in quos exercerent talem potestatem; quia nondum constituta Ecclesia, nondum fideles erant subditi Apostolorum. Sicut si aliquis consecraretur Episcopus ad civitatem nondum conditam, sed quam iam Imperator condere vult: tunc haberet potestatem ordinis, & jurisdictionem etiam, quantum est ex se, non tamen haberet usum illius, nullis existentibus subditis, nec civitate adhuc condita. Tales videntur fuisse Apostoli illis diebus; Episcopi scilicet, & Iudices pro Ecclesia, quam iam iam Christus condere, & ultimum stabilire volebat: nullum tamen jurisdictionis usum habentes, donec repleta Ecclesia conderetur.

354.
Quomodo
obliget ratio
præcepti divini
confitendi.

Ultimo dubitari solet quo tempore obliget hoc præceptum divinum confessionis ex vi præcepti divini. Nam de Ecclesiastico postea dicendum erit. Non est autem sermo de præcepto habendi contritionem, vel pœnitentiam de peccatis commissis, de quo diximus in tractatu de virtute pœnitentiæ, disp. 7. sect. 1. sed de præcepto peculiariter confessionis Sacramentalis. De quo aliqui dixerunt obligare statim post peccatum mortale. Ita Guillelmus Parisiensis, Angel. Alen. Raynerius, quos asserunt Suar. disp. 35. sect. 3. & Valq. q. 90. art. 3. Bonavent. verò in 4. dist. 7. art. 4. q. 2. Religiosis saltem illam obligationem imponere.

36.

Hæc tamen sententia communiter relicta à Theologis, quia nec præceptum quidem contritionis obligat statim post peccatum; ergo multo minus præceptum confessionis, sine qua potest homo alia via iustificari. Et quidem stante decreto Concilij Laterani, in quo solum præcipitur confessio annua, non videtur probabilis illo modo illa sententia: nam exposuisset Ecclesia gravissimo periculo peccandi omnes fideles præcipiens illis confessionem annuam, si ipsi haberent obligationem sæpius confitendi: sicut si Episcopus aliquis conderet statutum, ut omnes audirent sacrum semel in mense; certe daret subditis occasionem cogitandi se liberos esse à frequentiori auditione sacri.

37.

Aliis ergo sententiis omissis, dicendum est, secluso præcepto Ecclesiastico, obligare quidem præceptum confessionis in articulo mortis, quia si tunc non impletur, exponit se homo periculo claro non observandi illud præceptum. Vnde sub hoc casu comprehenditur ille, quando aliquis nunc habet copiam confessionis, quam postea non habebit per totam vitam. Est enim eadem ratio obligandi tunc ad confessionem, quidquid dicant aliqui, quorum sententiam probabilem dicit Ioan. de la Cruz in direct. p. 2. de pœnit. q. 3. dub. 3. Et idem est si aliquis habet peccata reservata, à quibus adest nunc, qui eum absolvat, postea verò non habebit à quo possit absolui; nam præceptum confitendi ea peccata, obligat ad confessionem nunc faciendam.

38.
Ad quid
obliget ratio
Medici.

Occurrit verò hoc loco obligatio peculiaris quæ Medici corporales habent admonendi ægrotum de imminente periculo mortis, ut satisfacere possit præcepto divino confessionis: quæ Medicorum obligatio crescit ex Bulla Pij V. edita anno 1566. quæ incipit: *super gregem*, in qua præcipit, ne Medicus inuisit infirmum ultra tertium diem, nisi de eius

confessione constiterit. Medico per fidem Confessio in scriptis, & addit, ut ante gradum Doctoratus petatur à Medicis iuramentum servandi hanc constitutionem. Circa obligationem tamen huius Bullæ multa dicuntur à Doctoribus. Videantur Suar. in præsent. disp. 35. sect. 2. n. 4. Sanchez in decalog. lib. 3. c. 16. n. 10. & segg. Nuncius in addit. ad 1. p. 101. n. 4. 6. art. 5. diffinit. 2. Scortia in Bulla Pontif. Epist. 89. Theorem. 2. 5. Grassius, Sylvius, & alij multi, quos asserit Antonin. Diana tom. 2. resol. moral. tract. 14. resol. 9. 1. Qui dicunt totam illam obligationem non procedere in morbo non periculoso, vel qui non timeatur posse fieri periculosus: satisfacere item Medicum, si per alios moneat infirmum, & per alios etiam fide dignos reddatur certior de confessione facta: quod si infirmus confessionem recuset, non ideo deferendum; si Medici absentia graue nocummentum possit ei afferre; nec denique iuramentum à medicis præstitum, ubi id iuramentum exigitur, aliter intelligi, nisi de observando illo decreto Pij V. eo modo, quo usus receptum est. De quibus omnibus videri possunt Auctores prædicti.

Extra mortis verò articulum videtur satis iuxta intentionem Christi, & iuxta conditionem huius præcepti esse quod Ecclesia inuigilet, & obliget subditos, ne diu negligant, aut differant confessionem: ceterum immediate, & per se non videtur præceptum divinum aliquo determinato tempore obligare, nisi radicaliter, quatenus voluit obligare pro tempore ab Ecclesia determinatum. Nec mirum, quia cum aliunde præceptum sit præmittendi confessionem ad Eucharistiam sumendam: iam ex hoc capite obligantur fideles ad confessionem præcepto divino, nec oportebat aliam obligationem legerim ad iungere in ordine ad confessionem.

Dixi tamen, per se, quia per accidens aliqui sunt casus, in quibus seculo præcepto Ecclesiastico est obligatio confitendi. Primus est, quando sumenda est Eucharistia, ut constat ex Trident. sess. 13. cap. 7. quæ tamen obligatio non extenditur ad alia Sacramenta suscipienda, vel conferenda, sufficit enim contritio. Secundus est, quando confessio est medium necessarium moraliter ad superandam tentationem aliquam, quæ aliis non superabitur. Tunc enim obligatio erit confitendi, sicut & ieiunandi, vel orandi positus eisdem circumstantiis. An verò ex hoc sequatur teneri de facto fideles ad sepius confitendum per annum propter periculum morale, quod omnes habent peccandi mortaliter, si tanto tempore differant Confessionem? Dicemus sectione sequenti.

Nunc addo aliquos velle, esse etiam obligationem confitendi propter periculum oblivionis, cum aliquis, v. g. prævidet se obliturum fore peccatorum, si diu differat confessionem. Ioan. Modius, Cod. de pœnitent. tract. 2. q. 1. 4. §. 2. & Didac. Nuncius, quem asserit Diana 2. tom. resol. moral. tr. 4. resol. 1. 5. Contrariam tamen sententiam communiter docent Theologi, quos congerit idem Diana ibi, & probatur; quia pauci sunt, qui non se exponant tali periculo, quoad aliqua peccata differendo confessionem usque ad finem anni. Quare non videtur facile illa obligatio admittenda: nec omnibus consistenda sit frequentia confessionis.

Dices; qui postea carebit cōfessario, obligatur ad confitendum nunc, ne se exponat periculo non cōfitendi peccata sua: ergo qui postea non recordabitur peccatorum, debet nunc ea confiteri, ne reddatur impotens postea implendi præceptum confitendi sua peccata. Respondetur: in primis satisfacere illi obligationi scribendo nunc peccata, ut vitaret periculum.

periculum obliuionis sequentis. Sed neque ad hoc tenetur, quia praeceptum est solum confitendi peccata, quae tunc occurrunt memoriae praemisso examine humano modo: non est autem humanus modus illa exquisita, & metaphysica diligentia obliuionis, & notandi omnia peccata, & circumstantias, propter successum suum, & scribendi eas, ne memoria decidat; sed potius esset grauissimum onus, & inutile, imò noxiū valde laqueus conscientiae superadditus; quare non debuit praeceptum cum eo rigore imponi.

Restat dubium illud circa obligationem confitendi, quando confessio est necessaria moraliter ad vitandum notum peccatum mortale, de quo nunc magis ex professo agendum est.

S E C T I O I V.

Virum propter periculum reuincendi in noua peccata, obligentur de facto fideles ad confitendum frequentius, quam semel in anno?

Diximus confessionem esse per accidens necessariam sub nouo peccato, quando alicui existimatur medium mortaliter necessarium ad superandam aliquam tentationem, & vitandum aliquod peccatum mortale, quod absque hoc medio non vitabit. Quam doctrinam circa alia media per accidens necessaria tradunt communiter Theologi, Valentia 1. 1. disp. 1. q. 2. punct. 5. quaestiuicula 2. Azor, tom. 1. lib. 8. cap. 7. p. 6. Petrus de Ledesma 2. tom. summa, tract. 1. c. 8. Thom. Sanchez in decalog. tom. 1. lib. 2. c. 1. n. 3. & c. 35. n. 9. Suarez tom. 2. de Religionibus lib. 1. c. 30. n. 17. & tom. 3. in tertiam partem, disp. 69. sect. 3. §. dico quarto, & denique de confessione in particulari: idem docent, idem Suarez in praesent. disp. 35. sect. 3. num. 10. Reginaldus in praxi, tom. 1. lib. 6. sect. 2. n. 29. & Filiucius tract. 7. num. 39. Ex qua doctrina videtur consequenter fieri de facto, licet Ecclesia suo praepcepto solum obliget fideles ad confessionem annuam; obligari tamen ipsos per accidens ad saepius in anno confitendum, eo quod experientia doceat hanc confessionis frequentiam esse medium moraliter necessarium ad superandas tentationes, & ad vitanda noua peccata mortalia; enim, qui per totum annum confessionem differunt, nunquam, aut ferè nunquam transigunt illud absque nouis aliis peccatis mortalibus, & contra videmus eos, qui absque mortali peccato reperiuntur, frequentius confiteri, quam semel in anno: ergo confessio frequentior est medium moraliter necessarium ad vitanda noua illa peccata omnibus Christianis communiter loquendo; atque adeo seclusa ignorantia inuincibili, peccabunt mortaliter, non vitando hoc medio, quod tenentur assumere.

Hanc difficultatem sensit Caietanus in summa verbo Confessio, §. quinta frequens, ubi sic ait: Non inuenio tamen praeceptum de maiore frequentia, quam semel in anno: si tamen potest dici frequentia. Et licet praeceptum per se non inueniatur; interroget tamen se quilibet Christianus, quantum detrimenti in anima patiatur ex tam rara confessione quod euitaret, si frequentius confiteretur; & inde percipiet, si per accidens, hoc est, propter tollendas occasiones obliuionis peccatorum, & firmitatem, seu consuetudinem in peccando debet frequentius confiteri. Postea eandem difficul-

tatem sensit Petrus de Soto de institutione Sacerdotum sect. 3. de necessitate confessionis, ubi sic ait: Considerandum verò est, non deesse qui putent, teneri aliquem saepius confiteri, quam semel in anno, vel propter periculum obliuionis peccatorum, quia videlicet putat, si in annum differat, obliuisci se posse peccata: similiter propter vitanda pericula aliorum peccatorum, cum videlicet percipiat, se non modicum adiuuari contra recidendum peccatum ex frequentiori confessione, & contra eius omissionem grauari: hoc (inquit Caietanus) quilibet apud se indicet: & hoc fortè intelligunt, qui dicunt, cum conscientia distat, teneri ad frequentiores confessiones. Nos quidem in his, sicut putamus, consultiusimum esse exhortari omnes ad frequentius confitendum, si frequentius labuntur, & ut quilibet cum prudente, & Deum timente spirituali suo indice hoc statuat, ut scilicet ab eo accipiat, quam frequentius confiteri debeat, & quibus vi remediis ita non putamus in communi populo vitari esse aliquid imponendum. Qui bona fide semel in anno confitentur, sequentes magisterium Ecclesiae, & nihil aliud cogitantes, non videmus, quare urgendi nimium sint. Ceterum in priuatis confessionibus multò commodius id decernitur. Haec Sotus ibi ex quibus constat, hos duos Auctores inclinasse ad concedendam hanc obligationem per accidens in pluribus Christianis frequentandi confessionem, licet eam publice populo imponi non voluerint, sed in priuatis confessionibus de illa obligatione decerni. Postea verò P. Suarez in praesent. disputat. 35. sect. 3. n. 10. proposita obligatione per accidens confitendi, quando confessio dicatur medium moraliter necessarium hic, & nunc ad vincendam talem tentationem, & vitandum tale peccatum graue in tali specie; postea numero undecimo, sic ait: Potest hoc intelligi in ordine ad peccatum in communi, ut v. g. aliquis si confessionem multò tempore differat, licet determinatè timeat, ne adulteretur, vel occidat hominem, vel quid simile timeat tamen, & moraliter certus est saepius se peccaturum mortaliter in hoc, vel illa genere peccati distinctim, cum tamen, si frequentius confiteretur, moraliter sperat, posse se omnia, vel multa peccata vitare. Videtur ergo tunc saltem lex charitatis diuina obligare ad vitandum tali medio propter vitandum peccatum: imò ipsa lex virtutis poenitentiae videtur talem obligationem inducere; quia est quadam lex iustitiae ad Deum; & lex iustitiae obligat ad vitandam iniuriam, & consequenter ad vitandum medio existimato ad hunc finem necessario. Quod argumentum fatcor esse difficile: sed tamen Auctores non imponunt hominibus hanc obligationem; nec ego etiam impono; quia esset res valde onerosa, & scrupulosa: vix enim possent homines, qui per annum integrum confessionem differunt, a nouo peccato propter dilationem excusari, quia vix vitari est, qui moraliter possit vitare per totum annum omnia peccata mortalia, omitendo hoc Sacramentum. Haec Suarez, qui ad argumentum contrarium respondet dupliciter. Primum, quod quando in communi loquimur de peccato: nulla (inquit) censetur moralis occasio, vel periculum morale alienius peccati, & ideo non censetur tunc confessio medium ita necessarium, ut illius sit specialis obligatio. Secundum verò est, quando de speciali peccato loquimur, quin tunc semper censetur homo positus in occasione, seu morali periculo peccandi. Postea addit secundam solutionem, dicendo: Etiam si prior casus, ex hypothese facta verus sit ipsam tamen hypothese moralliter loquendo, raro posse accidere; quia vix potest cogitari occasio, in qua non possit superari tentatio, aue vitari nouum peccatum, nisi per medium confessionis. Hanc Suarez doctrinam amplexus postea est Filiucius loco citato n. 40. & Fagundez in secundo Ecclesiae praepcepto lib. 1. c. 1. n. 16.

Denique

Denique modernus aliquis illius argumenti vi coactus, & confessionum experientia persuasus non dubitavit eam obligationem asserere de facto per accidens inveniri ferè in omnibus, cum compertissimum sit eos nunquam vitare nova peccata mortalia, si confessionem per annum integrum diffare velint.

45.

Dico primò: quod frequentia confessionis non sit medium necessarium ad peccatum mortale ali- quod determinatum vitandum, sed ad peccatum mortale in communi vitandum, non obstat quominus esset obligatio confessionis frequentis. Hæc videtur esse contra Patrem Suarez in verbis citatis, cuius distinctionem de medio necessario ad vitandum peccatum in particulari, vel peccatum in communi, impugnavi *disputatione præcedenti scilicet ultima*; ubi vidimus, non minùs obligari hominem ad impediendum peccatum mortale in communi, quando id certò scit sequi ex tali occasione determinata, quàm ad impediendum peccatum determinatum, nec vlla apparet ratio discriminis probabilis, ut ibi explicatum est.

46.

Non obligantur communiter fideles sub mortali ad confessionem frequentem propter periculum incidendi in nova peccata.

Dico tamen secundo: non obligantur communiter homines Christiani ad confessionem frequentem sub peccato mortali propter periculum illud incidendi in nova peccata, si ditiùs differant confessionem. Hæc videtur esse iuxta mentem communem Theologorum, qui hucusque talem obligationem non agnoverunt, nec pœnitentibus de illa scriptulum iniecerunt, nec in publicis concionibus proposuerunt populo tale præceptum; quod argumentum negatium cum tanta universalitate videtur habere magnam vim; neque enim est credibile ignoratam fuisse per tot sæcula hanc obligationem, aut si agnoscebatur, fuisse neglectam à sanctissimis, & doctissimis viris, qui licet ad frequentem confessionem hortati fuerint auditores suos; nunquam tamen sub obligatione illam ipsis proposuerunt.

47.

Secundò probari potest ex præcepto Ecclesiæ de confessione annua, quo licet explicitè non auferatur obligatio ex præcepto divino, vel naturali, si quæ est aliunde ad frequentiore confessionem: valde tamen insinuat, nullam esse talem obligationem. Si enim communiter tenerentur homines ad frequentiore confessionem, superfluum esse præcipere illis confessionem annuam: sicut si Episcopus aliquis legem conderet in suo Episcopatu, ut omnes qui non essent legitime excusati, ieiunarent semel saltem in singulis hebdomadis quadragesimæ: hæc certè lex non solum esset inutilis; sed etiam nociva, & scandalosa; quia subditi crederent, se satisfacere suæ obligationi ieiunando semel in hebdomada. Similiter ergo notuisset lex Ecclesiastica, quia fideles communiter credunt, se satisfacere suæ obligationi per confessionem annuam ab Ecclesiâ præceptam.

48.

Confirmatur primò, quia Ecclesiâ non ignorat plures ex Christianis confiteri solum semel anno; & tamen nunquam hunc abusum reprehendit, aut insinuat esse peccatum grave, solum præcipit confessionem annuam; per quod ostendit, se non curare de frequentiori, tanquàm de re obligatoria.

Confirmatur Secundo, quia ipsa confessio annua non præcipitur ab Ecclesiâ, nisi iis, qui mortaliter peccaverunt, ut suppono; non aliis; ergo supponebat Ecclesiâ, hos ipsos, qui mortaliter peccant, non habere præceptum frequentius confitendi: si enim illud haberent, renovaretur ipsis in memoriam sua obligatio, & reprehenderentur, eo

quod non nisi semel in anno confiteantur: quod tamen Ecclesiâ non facit, sed potius illum morem confitendi appellat, pium, & salutarem in dicta sess. 14. c. 5. in fine.

Tertiò probari potest ratione, quia obligatio illa frequentis confessionis ad vitandum periculum peccati mortalis, vel esset obligatio confitendi venialia sola, antequam homo laberetur in mortale; vel esset obligatio confitendi peccatum mortale primum, antequam laberetur in secundum. Neutrum dicendum videtur; Ergo non est afferenda talis obligatio Minor quoad priorem partem probatur; quia dicere, quod omnes Christiani communiter obligantur sub peccato mortali ad confitenda venialia propter vitandum periculum, quod alias omnes communiter habent incidendi in aliquod mortale, in primis novum est, & contra omnium mentem, & contra communem doctrinam, quæ docet, solum esse obligationem confitendi mortalia, quam doctrinam videtur universaliter approbare Tridentinum *dicta sess. 14. cap. 5.* dum dicit, *Peccata venialia quomodo vis vultis in confessione dicantur, taceri tamen circa culpam posse.* Non ergo est talis obligatio communiter loquendo in Christianis. Deinde si obligarentur sub mortali ad confessionem venialium propter illud periculum, obligarentur etiam sub mortali ad dolendum efficaciter de venialibus, & ad propostum emendationis circa illa: Nam obligatio ad confessionem affert secum obligationem ad dolorem, & propositum, sine quo confessio esset sacrilega, quare fatendum esset, quod Christiani communiter loquendo propter periculum committendi peccati mortalis tenentur sub novo peccato mortali ad dolendum de venialibus frequenter, & ad habendum serium, & efficax propositum frequenter de illis vitandis: quod tamen videtur esse durissimum, & contra omnium sensum; ac contra Theologos, qui docent, voluntatem committendi venialia multa, non esse mortalem, sed venialem quare multò minus erit mortalis carentia propositi circa emendationem aliquorum venialium, quæ aliquis commisit post ultimam confessionem. Fateor quidem, curam, & diligentiam circa venialia vitanda esse medium vtilissimum ad vitanda mortalia; & contra negligentiam, & notabilem contemptum circa venialia dispendere læpè ad lapsum aliquem gravem; qui enim spernit modicam puritatem decideret. Nemo tamen diceret, ex hoc capite esse obligationem sub peccato mortali ad vitanda venialia.

Petes, cur non sit talis obligatio, cum sit obligatio sub mortali ad vitandum totum illud, cum quo habet connexionem moraliter certam peccatum mortale; si ergo talis sit connexio lapsus gravis cum negligentia notabili erga venialia, erit etiam obligatio sub mortali vitandi illam negligentiam.

Respondetur in primis, non quancumque negligentiam circa venialia asserere secum illud periculum moraliter certum lapsus gravis; sed quando est notabilis. Deinde nò omne periculum morale lapsus gravis debet vitari sub mortali; sed tunc quando absque gravi detrimento id fieri potest, ut diximus *disp. præced. dicta sess. ultima*; ubi insinuamus; non esse eodem modo loquendum de obligatione vitandi causam determinatam ad peccatum mortale indeterminatum, & in communi, ac de obligatione vitandi causam in communi ad peccatum mortale etiam determinatum. Nam diximus, esse obligationem, quando fieri potest, vitandi causam determinatam peccati in communi, non verò eadem.

eadem obligatio vitandi causam in communi, quia eo ipso, quod sit causa in communi, affert se cum grauissimam difficultatem, ad hoc vt auferatur: sicut homo v.g. se pro sua fragilitate ex aspectu feminatum labi grauitur: non tenetur tamen ad vitandas omnes feminas, sed plures, quae difficillime possunt vitari. Sicut etiam, se in saeculo facile peccaturum hoc, vel illo genere peccati grauis, non tamen tenetur sub praeecepto graui ingredi religionem, vt vitet illud periculum, quia hoc non tam est auferre vnam causam, quam auferre plures, quorum oblatio, & mutatio status difficillima est. Vnde licet Sanctus Gregorius in *Epistola ad Manutium Imperatorem* dixerit, multos esse, qui nisi fiant religiosi, salui esse non possunt, hoc est, sine magna difficultate, vt habetur *lib. 2. registr. epist. 62.* non tamen ideo quisquam eos ad religionis statum sub mortali obligabit: hic enim status continet multa, & difficillima. Sic ergo licet vitatio venialium in genere esset medium necessarium ad vitandum periculum peccati mortalis, est tamen medium difficile satis, eo quod sit medium in communi, seu oblatio multarum causarum; media autem adeo difficilia non videntur ponenda sub mortali ad vitandum periculum mortalis.

Nunc iam probemus illam minorem supra positam quoad alteram partem; scilicet quod nec illa obligatio possit ita explicari, vt esset in ordine solum ad confitenda mortalia, scilicet, ad confitendum primum mortale post vltimam confessionem antequam homo labatur in secundum, quia iam confessio frequens non obligaret, vt vitaretur peccatum; siquidem confessio illo modo obligans iam supponeret hominem peccare mortaliter intra annum, non ergo obtineretur finis intentus, scilicet, impedire periculum peccandi. Dices, impediretur saltem periculum frequentioris relapsus, si homo non expectat post primum relapsum, quod transeat totus annus, vt confiteatur.

Sed contra probatur quartò conclusio: quia confessio frequens post peccatum ideo potissimum utilis est, & conducit ad impedienda alia peccata frequentia, quia nimirum qui confitetur, dolet efficaciter de peccato praeterito, & proponit serid, ac statuit firmiter apud se iterum non peccare; quod propositum, & quae poenitentia multum conducit ad non peccandum postea, quia non ita facile amplectimur illud, quod paulò ante valde displicuit; & quod serid, ac firmiter post maturam deliberationem statuimus non amplecti. Tota autem haec utilitas, & efficacia potest haberi sine confessione Sacramentali: si homo, scilicet post primum peccatum mortale ante secundum habeat contritionem, & doleat efficaciter de suo peccato: imò etiam si per attritionem id faciat, quamvis enim haec sine Sacramento non sufficiat ad iustificacionem, sufficit tamen ad coercendum hominem, ne iterum labatur in alia peccata, cum vera attritio includat propositum firmum non peccandi, quod quidem eiusdem ferè efficaciae erit, ad vitandum periculum sequentis peccati: nam experientia, quae ostendit, eos, qui differunt confessionem vsque ad finem anni, frequenter peccare mortaliter, ostendit etiam, eosdem non solum omittere confessionem, sed etiam dolorem, & poenitentiam internam vsque ad finem anni. Non ergo est medium vnicum, & necessarium confessio ad vitandum periculum illud, sed sufficit etiam poenitentia interna, quae semper includitur in ipso Sacramento confessionis; Imò si homo adhiberet alia media, orationis, scilicet, & aliam iustificationis, lectionis librorum pio-

rum, & alia similia, non minus fortasse impediretur à nouis peccatis per haec media, quam per confessionem solum absque iis mediis. Si quid ergo probat argumentum illud contrariæ sententiæ, non probat obligationem confessionis, sed obligationem poenitentiae internae, & propositi, ratione quorum confessio habet potissimum illam vim ad impedienda noua peccata, imò nec probat obligationem ad hoc, sed ad hoc, vel ad alia media ex assignatis, indifferenter, & disunctim, cum singula possent conducere, si applicarentur.

Ad argumentum ergo initio propositum Respondendo negando in primis illam experientiam, quod, scilicet, dilatio confessionis afferat secum illud periculum: scimus enim, quam plures homines religiosos, & pios, qui per annum integram, imò per multos annos apud infideles versantur euangelizantes, & praedicantes, transigere totum illud tempus absque lapsu graui sine confessione; quia nimirum frequenter renouant propositum firmum non peccandi sicut è contra videmus alios, qui frequenter confitentur, & passim relabuntur in peccata mortalia. Quod quidem plerumque oritur ex infirmitate, & fortasse ex defectu veri propositi non peccandi; quæ (ni fallor) est potissima causa, cur, qui semel solum in anno confitentur, frequenter cadant in peccata graua; quia, scilicet, ne tunc quidem, quando in fine anni confitentur, habent verum dolorem, & propositum firmum, sed velleitatem, & propositum infirmum: si enim tunc firmiter proponerent, non ita facile nec tam citò relaberentur. Veniunt autem tunc ad confessionem, coacti praeecepto Ecclesiae, & vt vitent excommunicationem, ac infamiam: si enim venirent nò tam à temporis instantia, quam à desiderio conuersionis adducti: conuerterentur similis, & starent diutius: è contra verò ij qui frequenter per annum confitentur, quando id potissimum non faciunt coacti aliqua lege, vel consuetudine suorum sodalium, sed voluntariè & spontaneè, veniunt ex desiderio sui profectus spiritualis, & obtinendæ veniæ suorum peccatorum, quare non mirum, si in eorum conuersione appareat maior correctio morum, & rarior lapsus, quia nimirum afferunt verum dolorem, & propositum firmum; cuius renouatio, vt dixi, multum iuuat ad illum finem, & quod propositum si affirretur etiam a què firmum ab iis, qui post annum confitentur, multum etiam impediret, ne tam facile relaberentur.

Dices, ergo saltem erit obligatio sub mortali habendi poenitentiam internam, & dolorem, ac propositum saepius, quam semel in anno, propter vitandum periculum illud peccandi mortaliter, quod habent, qui semel solum in anno agunt poenitentiam. Respondetur, mihi probabilius esse, quod praeeptum poenitentiae internae non obligat solum ad dolendum de peccato in articulo mortis, sed etiam ad dolendum antea. Nam licet non obliget ad dolendum statim post peccatum, videtur tamen obligare ad non diu differendam conuersionem, & reconciliationem cum Deo; vt statetur *Suar. tom. 4. in 3. part. disp. 15. sect. 6. n. 18.* & probatur *supra disp. 7. sect. 11.* vbi de hoc puncto ex professo dictum est.

Vnde dico tertid: de hoc peccato omissionis poenitentiae internae debet per totum annum sine per se ex praeecepto virtutis poenitentiae, vt dixi, siue per accidens ad vitandum periculum noui peccati, non oportet interrogare poenitentem, nec eum etiam admonere in particulari. Haec videtur esse maxime iuxta mentem Petri de Soto supra ad iudici, qui non vult illam obligationem populo proponi; & eam

53:

54:

55.
Non est ue-
nisse interro-
gare poeni-
tentem de
omissione
confessionis
interd. annuam.

eam probavi dicta sect. 11. loquendo de præcepto pœnitentiæ, & probari potest iterum de omissione per totum annum primò, exemplo præcepti diligendi Deum, de quo etiam non interrogantur pœnitentes in particulari an dilexerint Deum super omnia, nec ad monentur de obligatione illius præcepti aliquando implendi: tum quia ex ipso discursu confessionis satis apparet, quomodo se habeat pœnitens erga Deum: Tum etiam quia propter varietatem sententiarum non possumus imponere illi certam obligationem dilectionis Dei intra tale, vel tantum tempus, &c.

Probat secundò: quia talis interrogatio, vel admonitio inutilis, imò noxia videretur. Nam vel pœnitens ignorat invincibiliter illam obligationem, & tunc melius est relinquere illum in bona fide, quam incipere illi malā fidem: ex qua prudenter timeri potest scandalum ipsius rarissimi enim erunt ex talibus peccatoribus, qui propter illam notitiā postea moveantur ad dolendum de peccatis, illud etiam adiciendo omittendo pœnitentiam, quam deberent habere. Si autem pœnitens sciebat iam illam obligationem, frustra monebitur de illa.

56.

Dices oportebit tamen interrogare de omissione contra illud debitum, quia si sciebat obligationem, vel culpabiliter ignorabat illam, omisso fuit peccatum, & per consequens explicanda in confessione. Sed contra, quia nec ex hoc capite oportet interrogare distinctè: nam licet concederetur dari talem obligationem; Confessarius tamen audita confessione pœnitentis, & peccatis quæ per totum annum commisit sufficienter intelligit, ipsum non satis fecisse tali obligationi (si quæ erat) solvendi frequenter de peccatis, & proponendi firmiter pro tempore futuro: ex communi autem aliorum consuetudine potest indicare, qualiter se habuerit hic homo in illa omissione: scilicet eo modo, quo alij se communiter habent, nempe absque reflexione circa talem obligationem de pœnitentia habenda frequenter, & cum negligentia, ac torpore circa media suæ salutis procuranda, quæ est conditio communis eiusmodi hominum, & ex eorum statu, ac confessione clarissimè patet absque alia interrogatione. Frustra ergo magis distinctè interrogaretur, vel admoneretur præsertim in tali materia, circa quam, nec ipse confessarius posset aliquid certum statuere circa taxandam obligationem pro tempore sequenti. Nam (vt supra innuam) vel pœnitens tempore confessionis annuæ habet verum dolorem, & propositum, vel non habet. Si habet ergo si post hoc propositum firmum postea relabitur, non magis poterit sperari, quod post secundum propositum, & dolorem, postea non relabitur. Si verò tunc non habet verum dolorem, & propositum, iam lapsus sequens non oritur ex omissione frequentis doloris, & propositi, sed ex omissione doloris, & propositi debiti in confessione annua, qui defectus (vt dixi) in eiusmodi personis frequentissimus est.

57.

Denique addo, si aliquis specialiter magis innuatur frequenti confessione, quam frequenti pœnitentia interna, & proposito non peccandi, ita ut in hoc homine experientia doceret, ipsum non nisi hoc medio confessionis frequentis, posse vitare illud certū periculū reincidentia, tunc posse in illo admitti talē obligationē per accidens ad frequentē confessionē. Cæterum hic casus neque est communis, nec debent confessarij de illo specialiter inquire; semper tamen oportebit omnibus, quantum fieri possit consulere confessionē frequentem propter ingentem utilitatem quam affert, & aliquando etiam debet in pœnitentiam imponi, tanquā medi-

cina utilissima pro peccatis sequentibus vitandis. Ex dictis tamen obiter infero totam hanc obligationem, quæcumque illa sit, circa frequentiam pœnitentiæ, non esse novam in lege nova, sed eandē fuisse ante institutionem huius Sacramenti: nam si loquamur de obligatione per se propter præceptum pœnitentiæ; sine de obligatione per accidens propter vitandum periculū peccatorum sequentium. Tunc etiam homo debebat non differre post peccatum mortale pœnitentiam, & petitionem veniam, ac reconciliationem cum Deo usque ad finē vite, sicut debebat etiam post peccatum mortale reintegrare aliquando tempore opportuno amicitiam cum Deo per actum dilectionis Dei super omnia. Debebat etiam renouare aliquando propositū firmum non peccandi mortaliter, vt hac ratione armaret se, & vitaret periculū certum mortaliter peccandi alioquin grauitur contra legē Dei. Quod ergo additū fuerit Sacramentū pœnitentiæ, non auxit, nec induxit obligationē, quoad hoc, sed dedit medium facilius redeundi in amicitiam, & gratiam Dei.

S E C T I O V.

Vtrum ex diuino præcepto obligetur pœnitens ad confitendum per interpretem, aut scripto. Et vtrum id fieri possit?

Dvas partes continet hoc dubium: An possit, & an sit aliquando obligatio id faciendi. Suppono autem primò, non esse nunc questionem, an possit fieri confessio absente confessario, sed an eo præsentē, possit per interpretem, aut scripturam fieri. Suppono secundò contra hæreticos nostri temporis, non esse necessarium, quod confessio publicè fiat, sed posse esse secretam, & auricularem prout definitur in Concil. Trid. sess. 14 c. 5. & ex Patribus probat Suarez, disp. 21. sect. 2. Suppono tertio, non esse contra institutionem aut valorem Sacramenti, quod confessio publicè fiat: quod contra Scotum, Grabrielē, Angelum, & alios docent omnes Theologi quos referunt, & sequuntur Sicut loco citato, & Valq. q. 91. art. 4. dub. 1. & probant ex Trid. illa c. 5. ubi aperte dicitur, non esse à Christo prohibitum illum modum publicè confitendi, & constat ex vñ, quando enim in naufragio, vel incendio non potest aliquis secretò confiteri, publicè facit suā peccata, & absolutionem petit. Ratio autem est, quia ad necessitatem, & valorem Sacramenti solum requiritur, quod peccata manifestentur Sacerdoti, vt iudici: quod autem hoc, vel illo modo id fiat, parum refert.

Prima ergo difficultas est, an possit fieri confessio per interpretem. In quo omnes absque controuerſia conveniunt, fieri posse: & vñ fidelium id probat, & ratio est, quia eo modo iā pœnitens manifestat sua peccata Sacerdoti: quantum sufficit: quod à fortiori constat ex Sacramento matrimonij: quod omnes concedunt posse celebrari per interpretem coram Parocho, & testibus vt cum alijs, quos congerit, tradit Thom. Sanch. lib. 3. de matrim. diff. 39. & licet ipse id probet à fortiori ex Sacramento pœnitentiæ, in quo magis desideratur, quod confessarius habeat notitiā peccatorum; & tamen sufficit notitia, quam habet per interpretem; Vnde à fortiori sufficit, quod Parochus per interpretem habeat notitiā consensūs, quē præstat coniuges. Ego tamen existimo, maiore notitiā requiri in Parocho, vt valide assistat matrimonio, quā in Con-

fectatio, vt absoluat: quia in matrimonio ideo requiritur praesentia Parochi, & testium, vt possit legitime Ecclesiae de matrimonio celebrato, si forte coniux postea id negaret; vel vt coniuges id possint apud Ecclesiam probare: ad hoc autem posset apparere, in sufficienti consensu praestitus per interpretem: quia Parochus non potest testificari de consensu, cum ipse non intelligat idioma contrahentium, sed solum posset dicere, interpretem dixisse, illos consentire: Vnde si coniuges negarent postea consensum, & dicerent, interpretem fuisse mentitum; non posset aliquod plenè contra ipsos probari, cum totum reduci deberet ad testimonium vnius interpretis. Si ergo conceditur sufficiens illa notitia per interpretem data, vt Parochus valide assistat facilius concedi debet sufficiens similis notitia ad confessionem sacramentalem, in qua non requiritur notitia, qua postea possit apud Ecclesiam probari illud peccatum, vel eius confessio, sed qua Confessarius in foro interno possit poenitenti contra se loquenti credere: ad quod sufficit modus ille loquendi per interpretem, sicut in aliis rebus, & negotiis humanis.

Secunda ergo & maior est difficultas, an debeat poenitens ita confiteri per interpretem, quando alio modo non potest. Prima sententia communis negat, obligationem esse ex praecepto Ecclesiastico aut diuino ad confitendum eo modo: ita Caietan. Ledesma, vterque Soto, Medina, Ioan. Maior, Palud quos refert, & sequitur Suarez disp. 36. n. 6. Vasquez q. 91. art. 4. dub. 3. & alij recentiores, quos refert, & sequitur Antoninus Diana tom. 2. resol. moral. tract. 3. resol. 129. addunt aliqui licet non sit ea obligatio ex praecepto diuino confessionis, posse aliquando esse ex praecepto naturali poenitentiae, vel charitatis erga se, & cura de salute propria; quando scilicet in mortis articulo homo non esset securus de habenda contritione, qua posset extra Sacramentum iustificari. Ita Suarez, vbi supra n. 5. Vasquez etiam n. 5. Diana & alij.

Hae sententia propter auctoritatem saltem communè probabilissima est: in ea tamen aliqua oportet aduertere. Primum, praedictos Auctores non satis vel clarè, vel consequenter loqui, dum dicunt, ex obligatione charitatis teneri hominem ad confessionem per interpretem in mortis articulo, quando probabiliter timet, vel dubitat de sua contritione, secus si probabiliter existimat se habere contritionem: quem modum loquendi Diana loco citato accepit ex Suarez dista sect. 6. n. 5. Sed vterque vt dixi, vel obscurè, vel minus consequenter loquitur: si enim aliquis probabilem solum existimationem habet de sua contritione; ergo probabiliter potest de illa timere, ergo non excusabitur à confessione facienda per interpretem. Ratio enim, propter quam debet per se in articulo mortis ita confiteri, ea est, ne exponat periculum suam salutem, si forte non habeat contritionem: eadem autem ratio vrget, quando probabiliter existimat se esse cōtritum: potest enim decipi, nec sufficit iudicium probabile ad iustificationem obtinendam; quia si re vera non habet contritionem, non iustificabitur per solam contritionem existimatam extra Sacramentum, sicut nec per Baptismum solum existimatam etiam cum attritione vera. Obligabit ergo lex charitatis, & cura propriae salutis ad confessionem, per quam securius iustificetur, quoties in articulo mortis solum probabilem existimationem habet de sua contritione.

Secundò aduerto, in ea sententia, licet quis dubitet de sua contritione, & ideo debeat confiteri per interpretem in mortis articulo propter obligationem.

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

gationem procreandæ suæ salutis; non tamen obligari ad confitenda tunc omnia peccata mortalia, sed satis esse, si vnum, vel alterum confiteatur, & accuset se in genere de aliis mortalibus: Ita Suar. n. 5. Fagundez, Nugnus, & Layman, quos refert, & sequitur Diana loco citato: quia non obligat praeceptum confessionis ad integritatem materiale, quando aliquod peccatum non potest sine periculo infamiae explicari, prout necesse est, tunc infamare se apud interpretem. Ad iustificationem autem sufficit confessio formaliter integra cum attritione, per quam cetera peccata indirectè remittuntur. Imò addit Coninch in praesenti §. dub. 10. num. 77. sufficere tunc confiteri aliqua peccata venialia, & accusare se in genere de aliis mortalibus: quod sequitur Mollellus apud Dianam, qui hoc etiam probabile indicat: & quidem consequenter ita dicendum est.

Tertiò à fortiori in eadem sententia dicendum est, eum, qui post ultimam confessionem recordatur alicuius peccati mortalis, cuius in confessione fuit oblitus, & à quo indirectè fuit absolutus, & cuius dolorem generalem habuit, non debere etiā in articulo mortis illud confiteri per interpretem, nec debere simpliciter confiteri, si non est sibi conscius noui peccati mortalis post ultimam confessionem: quia nec ad reconciliationem cum Deo, cum iam per confessionem ultimam fuerit reconciliatus; nec ad satisfaciendum praecepto confessionis id requiritur, cum hoc praeceptum non obliget ad confessionem per interpretem. Ita Vasquez loco citato numero 6. quod in ea sententia verissimum est.

Ceterum, licet ea sententia, vt dixi probabilissima sit: eius tamen fundamentum (vt verum fatear) me non conuincit. Supponit enim ex confessione per interpretem tale detrimentum resultare, quod à praecepto confessionis sufficienter excuset etiam in mortis articulo; quod quidem mihi difficile satis apparet. Vnde alij meritò videntur distinguere inter praeceptum Ecclesiae, & diuinum: fatentur itaque illo priori non obligari nos ad talem confessionem, secus isto posteriori. Ita Syluester, Cano, & alij apud Suar. n. 2. & quidem, quod praeceptum Ecclesiae non obliget constat ex c. Omnis vniuersae sexum, de poenit. & remiss. vbi expressis verbis praeceptum confessionis annuae imponitur, vt omnis fidelis teneatur solum confiteri sua peccata proprio Sacerdoti, &c. vbi particula, solum, excludit aperte obligationem confitendi coram alio. Vnde non video, quomodo Vasquez vbi supra num. 3. dicat ex illo textu nihil colligi, quia in eo solum dicitur, quod confessio fiat proprio Sacerdoti, de modo verò, an per se, vel per alium poenitens confiteri debeat, nihil dici. Et quidem si textus haberet illa sola verba, sub quibus illum P. Vasquez refert, verum diceret: omisit tamen minus cautè inter illud referendum particulam, solum: quam tamen Concilium non casu, sed ex industria apposuerat, & ex qua clarè constat, noluisse Ecclesiam praecepto annuae confessionis obligare illum qui non omnino solus, sed coram alio posset confiteri.

Loquendo verò de praecepto diuino, licet hoc non obliget ad confitendum peccatum cum graui detrimento extrinseco, vt tradit cōmuniter Theologi: non tamen apparet, eiusmodi detrimentum sequi ex confessione facta per interpretem fidelem & prudentem, cui hoc minus quam ipsi confessario fidere possit poenitens. Suppono enim, interpretē etiam obligatum manere secreto, atque adeo totū detrimentum esse, quod peccata, quae aliās nota esse deberent vni, manifestentur duobus. Hoc autē

Y non

non esse tanti ponderis, ut excuset ab obligatione divini præcepti probari potest ex aliis casibus, in quibus non obstante eiusmodi detrimento, obligat confessionis præceptum.

Primo, qui habet aliquod peccatum reservatum, & scit, quod Prælati dabit ei facile licentiam confitendi inferiori, non potest eiusmodi licentiam petere, quin peccatum suum innotescat duobus scilicet, Prælato & confessorio inferiori: & tamen nemo excusabit illum ea de causa à præcepto confessionis præsertim in mortis articulo.

67. Nec dicas, quod poterit petere licentiam per Confessarium absque eo, quod superior veniat in cognitionem personæ pœnitentis: hoc enim est per accidens: Et confessorius non obligatur ad subeundum illud onus, & petendam licentiam, sed per se loquendo totum hoc pertinet ad ipsum pœnitentem. Nec item dicas, non cogi tunc pœnitentem ad manifestandum peccatum duobus, quia posset confiteri soli superiori, & ab eo obtinere absolutionem: Fateor enim, id ita esse posse aliquando, sæpè tamen fieri non potest, quia Prælati propter suas occupationes non possunt audire confessiones integras eorum, qui habent casus reservados: & tamen tunc cogitur pœnitens duobus manifestare suum peccatum sub eodem sigillo confessionis, nec de hoc potest rationabiliter pœnitens conqueri, ut fatetur ipse Valquez q. 91. art. 3. dub. 10. n. 6. Nec ea de causa excusatur à præcepto divino confessionis, nisi aliud detrimentum sibi timeat ex eo quod suum peccatum superiori innotescat.

68. Secundo, quia sæpè habens peccatum reservatum potest in casibus sibi permixtis absolvi directè ab inferiori, cum onere tamen comparendi potest coram superiore; hic inquam non potest confiteri suum peccatum inferiori hic, & nunc, quin cogatur illud duobus manifestare, cum maneat obligatus ad manifestandum idem peccatum postea superiori: & tamen non propterea excusatur à præcepto divino confitendi, si v.g. debeat celebrare aut accipere Eucharistiam, & possit ab inferiori directè absolvi, nemo dicet, posse eum absque confessione accedere ad Eucharistiam præmissa contritione, propterea potest, quando non habet copiam confessorij, sed omnes supponunt, tunc esse copiam confessorij atque ideo obligari præcepto divino confitendi ante communionem. Quod à fortiori procedit in mortis articulo, in quo omnes Sacerdotes possunt absolvere ab omnibus peccatis reservatis etiam summo Pontifici, sed cum onere comparandi postea: nemo autem dicet, moribundum excusari tunc à præcepto divino confessionis propter illud onus, quod subit manifestandi duobus idem peccatum.

69. Nec satisficit, si dicas obligationem illam non esse tunc propter absolutionem à peccato, sed propter absolutionem à censura, quæ cum sit ex institutione Ecclesiæ, potuit eadem Ecclesia nolle concedere absolutionem, nisi cum illa limitatione, & reincidentia, nisi compareat. Hoc, inquam, non satisficit: quia vndeumque proveniat illa obligatio, certum tamen est, non posse hic, & nunc pœnitentem confiteri suum peccatum inferiori, quin eo ipso cogatur manifestare illud duobus; & tamè hoc detrimento non obstante, præceptum divinum confessionis obligat ad confitendum hic, & nunc peccatum, & ad contemnendum illud incommodum, ergo similiter, licet hic, & nunc propter ignorantiam Confessorij, qui non intelligit idioma pœnitentis, non possit manifestari peccatum, quin manifestetur duobus nempe Confessorio, & interpreti; non tamen propterea excusabitur pœnitens à præ-

cepto divino confessionis faciendæ in mortis articulo, nisi aliud gravius detrimentum timeatur.

Tertio, & à priori ratio esse videtur, quia illud grave simpliciter, ut volunt multi, qui dicunt, non esse peccatum mortale revelare crimen proximi occultum viro prudenti, qui illud non est revelaturus, nisi sit specialis ratio occultandi apud illum: quod magis procedit in casu nostro, cum notitia, quæ datur interpreti detur sub tali sigillo, ut si ille prudens sit, ut supponimus, certissimum sit, quod apud ipsum solum manebit. Vel certe sit grave incommodum; non est tamen tantum, ut propter illud exculemur omnino ab obligatione præcepti divini de confessione faciendâ saltem in mortis articulo, ut constat ex exemplis adductis. Hoc enim præceptum, licet non obliget cum gravissimo detrimento, & incommodo extrinseci, obligat tamen aliquando cum incommodo tali, quod quidem aliis sufficeret differendam confessionem: sed non sufficit omittendam omnino illam. v.g. Si Confessorius absens sit per sex miliaria, poterit Sacerdos virgite necessitate celebrare saltem semel absque confessione, quia illud incommodum itineris, vel accerendi confessorium excusat à præcepto divino præmittendi confessionem ante communionem, ut dixi disp. 14. de Eucharistia sect. 5. & tamen illud incommodum non excusaret à confessione faciendâ in mortis articulo, sed deberet infirmus accelerare confessionem, ut satisfaceret præcepto: minus enim sufficit ad licitè differendum, quam ad simpliciter omittendum quod præcipitur.

Similiter ergo de incommodo confitendi per interpretem dicere possumus, esse quidem aliquod incommodum, & ratione illius excusari fortasse Sacerdotem, vel laicum virgite necessitate communicantem semel, aut iterum non præmissa confessione, quando non potest nisi per interpretem confiteri: non tamen sufficeret illud solum incommodum ad omittendam confessionem in mortis articulo. Gravius enim incommodum æstimatur plerumque sex miliaria conficere, aut vocare Sacerdotem per sex miliaria distantem, quam confiteri bis, seu apud duos idem peccatum: hoc enim posterius passim, & absque difficultate faciunt plures, qui sæpissimè se accusant de aliquo peccato mortali olim à se commissio, ut dent materiam certam absolutioni: non est ergo adeo grane hoc onus dandi notitiam eiusdem peccati duobus, ut ratione illius excusetur homo à confessione faciendâ in mortis articulo.

Dicit aliquis, argumenta à nobis supra adducta probare non solum in mortis articulo, sed etiam quoties obligat præceptum divinum, confessionem faciendam esse per interpretem, quia etiam extra mortis articulum debet pœnitens confiteri ante communionem, licet propter casum reservatum, quem habet necesse sit dare notitiam sui peccati duobus scilicet superiori, & inferiori, cui ille dabit facultatem, quia per se ipsum non potest audire totam confessionem. Si enim adit superior, qui facile facultatem dabit, nemo dicet, quod possit subditus accedere ad Eucharistiam absque confessione, quando nullum aliud malum sibi timet, nisi quod superior, & alius Confessorius habebunt sub sigillo idem peccatum: eodem ergo modo deberet dici, quod non possit absque confessione communicare, qui potest per interpretem confiteri, & nihil aliud mali sibi timet, præter hoc, quod est manere notitiam sui peccati sub sigillo penes confessorium, & interpretem.

Responde

Respondetur, exemplum illud habentis peccatū reſeruatū non aſſeri à nobis, vt omnino ſimile; ſed ſolum ad probandum: quod manere notiā peccati ſub ſecreto penes duos, non ſit detrimentum adeo graue, vt propter illud omnino excuſetur homo à præcepto diuino confeſſionis: non tamen nego poſſe differri ſacilius confeſſionem propter incommodum adhibendi interpretem, quā propter incommodum manifeſtandi idem peccatum ſuperiori, & inferiori: quia licet vtrumque ſit equale incommodum; illud tamē prius videtur eſſe magis extrinſecum confeſſioni, quā hoc poſterius: nam interpres videtur ſe habere ſolum vt medium ad confeſſionem, ſeu ad manifeſtandū peccatum Confeſſario: difficultas autem que pronenit à medio, eſt magis intrinſeca, & ſacilius excuſat, vt conſtat in difficultate itineris ad inueniendum, vel accerſendum Confeſſarium: at verò in poſteriori caſu difficultas eſt magis intrinſeca, & que tota naſcitur ex confeſſione ipsa; nam tota illa manifeſtatio eſt confeſſio, quæ ſit vtriſque tam ſuperiori, quā inferiori, licet per acciſſens non poſſit compleri apud ſuperiorem. Cæterum licet difficultas adhibendi interpretem ſit magis extrinſeca, & ideo ſacilius ſufficiat ad differendam confeſſionem: non tamen ſufficit ad omittendam ſimpliciter in articulo mortis, ſicut nec difficultas extrinſeca itineris breuis peragendi ad habendum Confeſſarium.

Obiiciunt nobis Trid. ſeſſ. 14. c. 3. vbi dicitur, non eſſe obligationem ex præcepto diuino ad publicam confeſſionem, licet vtilis ſit, & meritoria; ergo ex præcepto diuino non obligamur ad confeſſionem alio audiente præter confeſſarium. Reſpondetur, Concilium ſolum loqui de confeſſione ſecreta, prout diſtinguitur à publica: qualis certe non eſt, quæ ſit per interpretem: neque enim eſt publicum, quod per interpretem fideliffimum, & ſtrictò præcepto obſtrictum dico confeſſario, ſicut neque eſt publica confeſſio, quæ idem peccatum reſeruatū manifeſtatur ſuperiori, & inferiori.

Obiicit ſecundò P. Coninch. diſp. 5. dub. 10. n. 77. quia ſi ſciem quod confeſſarius, vel vni eſſet peccatum meum reuelaturus non teneret ei confeſſi: ergo nec teneor, quando alius præter ipſum confeſſarium debet meum peccatum audire. Reſpondetur, hoc idem argumentum probaret quod nec teneor peccatum reſeruatū confeſſi, ita vt veniat in notiā ſuperioris, & inferioris: quia ſi ſciem, quod Confeſſarius illud eſſet reuelaturus ſuperiori, non teneret illud confeſſi: ergo nec teneor, quando neceſſe eſt vt veniat etiam in notiā ſuperioris. In vtroque ergo caſu negandum eſt, excuſari penitentem in articulo mortis propter illud ſolum periculum, ſi nullum aliud malum timeatur niſi mera notiā peccati manens in vno alio, qui eiufmodi notiā in nullius præiudicium poſſit vti: non eſt enim illud damnum ita graue, vt alia, quæ propter præceptum confeſſionis debemus ſubire, vt vidimus.

Ex dictis infero, ad ſatisfaciendum præcepto confeſſionis annuæ non obligari penitentem, vt confeſſetur per interpretem, quia hæc obligatio ſolum eſt ex præcepto Chriſti, prout à Chriſto latum eſt, non prout ab Eccleſia habet determinationem ad tempus. Hoc eſt contra P. Vaſquez dicto dub. 3. n. 9. vbi contra Sylueſtrum dicit, ſi talis obligatio eſſet, non minus fore ad confeſſionem annuam, quā ad confeſſionem in mortis articulo, quia præceptum confeſſionis annuæ non eſt humanum tantum, ſed modificans ius diuinum. Ergo ſi ius diuinum obligaret etiam & ius poſitiuum; quod illud modificatur. Cæterum non aduertit P. Vaſq. ad verba quibus

P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

Eccleſia impoſuit illam obligationem, ſcilicet, vt penitens deberet ſingulis annis, ſolum, proprio Sacerdoti confeſſi. Non potuit ergo Eccleſia velle, quod ius diuinum obligaret, quando penitens non poteſt ſolus confeſſi, ſed coram alio, cū expreſſe excluſerit à ſua obligatione, vel modificatione caſum illum.

Tertia difficultas eſt, vtrum confeſſio fieri poſſit ſcripto; an verò debeat fieri per voces humanas. Sermo autem eſt ſemper de penitente, qui confeſſetur Sacerdoti præſenti, an poſſit ei ſua peccata legenda tradere: & idem ferè eſt de nuntius, an poſſit penitens illis ſua peccata manifeſtare. Poſſit autem quaſtio eſſe, vel de neceſſitate Sacramenti: hoc eſt, an ad Sacramenti valorem ſufficeret ille modus ſatisfactionis: vel etiam de neceſſitate præcepti; hoc eſt, an ex præcepto aliquo teneatur penitens propria voce confeſſi.

Omnes conveniunt, quod quando aliter non poteſt ſe explicare penitens, poſſit nuntius, vel ſcripto confeſſi: quod fidelium vſus comprobatur, in multis, & infirmis non valentibus aliter confeſſi. Quando verò penitens poſſet voce loqui indicat non fore validum Sacramentum, ſi aliter confeſſetur. Ita Richard. Palud. & Soto apud Vaſq. in præſenti q. 9. art. 4. dub. 4. n. 1. Communis tamen ſententia Theologorum, cum S. Th. in 4. diſt. 17. q. 3. art. 4. quaſtiuncula 2. ad 2. & quodlibet 1. art. 10. negat, id eſſe de neceſſitate Sacramenti: Chriſtus enim ſolū præcepit confeſſionem, qua penitens manifeſtet ſua peccata confeſſario, quod quidem ſufficienter fieri poteſt per nuntius, vel ſcripturam. Ita Suar. diſp. 21. ſeſſ. 3. & Vaſq. vbi ſupra, qui alios Auctores cōgerunt. Nec contra hoc eſt difficultas alicuius ponderis: ſolum poſſet mouere Concilium Florentinū in decre. Eugeni, vbi dicitur, materiam huius Sacramenti eſſe oris confeſſionem: ibi tamen largius accipitur illud nomen, ſicut paulò ſuperius dictum etiam fuerat omnia Sacramenta nouæ legis cōſtare verbis, tanquam forma; quod intelligi debet de verbis largius acceptis: cū matrimonium poſſit fieri abſque vocibus, aut verbis ſtrictis. Sic etiam requiritur in Sacramento penitentiæ oris confeſſio largius accepto, prout explicatur ſtatim ab eodem Eugenio ſubiungit enim, ſtatim declarans, quid intelligat illo nomine: Ad quam pertinet, vt peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, ſuo Sacerdoti confeſſetur integraliter. Id ergo quod ſufficit, vt homo, ſua peccata Sacerdoti manifeſtet, intelligitur per oris confeſſionem. Vnde in Trid. ſeſſ. 14. c. 3. inter partes huius Sacramenti non aſſignatur oris confeſſio, ſed confeſſio, ſimpliciter, vt omnis confeſſio comprehendatur.

Difficultas ergo eſt, an ſaltem ex præcepto requiratur, quod confeſſio per voces fiat, cum poſſit. Et quidem certum etiam eſt, non dari tale præceptum diuinum, neque etiam humanum ſcriptum cū nullibi reperitur. Aſſerri ſolet Auguſt. tom. 4. lib. de vera, & falſa penitentia c. 10. vbi eam neceſſitatem videtur probare ex factis Chriſti, qui præcepit leproſis, vt irent, & manifeſtarent ora ſua ſacerdotibus non per nuntium, aut ſcripturam. Cæterum ille liber non eſt Auguſtini cū cap. 17. Auctor illius citet ſententiam Auguſtini ex eius homilia 41. inter 50. Neque etiam ibi excluditur confeſſio per ſcripturam Sacerdoti præſenti oblatam, ſed abſenti miſſam. Verba ſunt hæc: Præcepit enim Dominus mundanis, vt offenderent ora Sacerdotibus: docent, corporali præſentia conſtitenda peccata, non per nuntium, non per ſcriptum manifeſtanda, Dixit enim, ora monſtrate, & omnes non vnius pro omnibus Non alium ſtatutus nuntium, qui pro vobis offerat

75.
Confeſſio an
fieri poſſit
ſcripturā
vel nuntius;

77.

Con. Flor.

78.
An licet
confeſſi.

An

offerat munus à Moyse statutum, &c. Solū ergo præcipit: *Monstrate oras hoc est faciem per penitentiam corporalem, non omisso nuntio, vel Scriptura.*

79.

Communis sententia dicit obligationem esse confitendi per voces, cum fieri potest, propter Ecclesiæ consuetudinem, quæ obligare videtur, ita Suarez disp. 2. sect. 3. & Vasq. dicto dub. 4. n. 7. cum aliis, qui dicunt, illam obligationem gratam esse ex suo genere, in aliquibus tamen circumstantiis posse excusari penitentem, ut si propter verecundiam difficultatem magnam habeat ore proferendi peccata sua.

80.

Licit, si post
lectam à Sa-
cerdote Scri-
pturam, dicat
Penitens:
De his om-
nibus me ac-
cuso.

In hoc puncto ego in primis existimo, sufficienter satisfacere debito suo penitentem, qui data prius scriptura Sacerdoti, quam legat, in qua continentur peccata, post illam lectam, subiungit per voces, de his omnibus me accuso, quia iam ore confitetur, quantum satis est: neque enim necessarium videtur, quod per voces intra Sacramentum explicet omnino peccatum, sicut si Sacerdos nullam aliunde peccati notitiam haberet: satis est, si explicet peccatum, referendo illam accusationem ad notitiam, quam aliunde confessarius habet. In quo sane non video, quā consequenter loquatur P. Vasquez: ipse enim n. 6. videtur supponere, posse aliquem vno verbo confiteri peccatum, cui confessarius præsens fuit, dicendo, accuso me de illo peccato heri commissio, ut tu bene nosti: quod quidem non solum debet intelligi quoad valorem Sacramenti, sed etiam quoad obligationem explicandi peccatum, ut fatentur communiter Doctores teste Suarez disp. 2. sect. 6. n. 5. ubi dicit, si Sacerdos aliunde extra confessionem nouerat peccata satisfacere penitentem, si vno verbo dicat: *Accuso me de omnibus peccatis illis, quæ tu scis*, &c. tamen ipse Vasquez postea n. 7. non videtur admittere licitum, quod Sacerdote legente peccata, penitens dicat, illa esse sua peccata: quod quidem non video, quomodo possit condemnari admissa semel illa alia doctrina: nam in prædicto casu per illud verbum; quo penitens fatetur illa peccata esse sua, sufficienter se accusat de illis supponendo eorum explicitam notitiam aliunde habitam à confessario per scripturam, quam legerat. Si ergo sufficit illud vnicum verbum, quando aliunde per visum, vel narrationem extra Sacramentum confessarius habet notitiam peccatorum, cur non sufficit post lectam Scripturam ab ipso Sacerdote, & habita iam notitia omnium peccatorum, dicere illi, accuso me de omnibus iis peccatis, quæ ex Scriptura cognouisti?

81.

Hoc certe non videtur posse negari ab iis, qui communiter concedunt, quando aliquis per confessiones inualidas dixi sua peccata, postea cognito defectu, sufficere, quod eidem confessario dicat, accuso me de omnibus peccatis, quæ in præcedentibus confessionibus dixi; si tamen Sacerdos memoriam retineat illorum peccatorum, quod cum aliis affirmat Suarez dicto sect. 6. non solum, quando confessiones præcedentes validæ fuerunt in ratione confessionum, & Sacramentum fuit nullum ex alio defectu; sed etiam quando confessiones ipsæ fuerunt inualidæ, quia v. g. confessarius, vel non erat Sacerdos, vel non habebat iurisdictionem, &c. atque ideo verè non fuerat facta accusatio Sacramentalis, sed extra Sacramentum, & tamen notitia illa deseruit, ut postea sufficiat accusare se de illis peccatis vno verbo: Ergo à fortiori sufficit, quando notitia paulò antè habita fuit per scripturam, si postea accuset se de illis omnibus, quæ Confessarius ex scriptura cognouit.

82.

Dixi tamen semper quando post lectam à Sacerdote Scripturam, penitens se accusat de illis omnibus,

quia si peruerteretur ordo, & prius se accusaret de omnibus, quæ postea in scriptura Confessarius legeret, non esset eadem ratio: Tunc enim accusatio verbalis, quæ præcederet, non explicaret sufficienter peccata, sed completeretur accusatio per Scripturam postea legendam, cum ante illam lectam nondum sciret Sacerdos peccata in iudicium adducta, at verò in priori casu, cum supponeretur notitia peccatorum in Sacerdote, sufficienter se accusaret verbaliter penitens accusando se de peccatis illis iam cognitis à Sacerdote; per illa enim verba satis significaret, quæ peccata afferret ad iudicium.

Explicari potest hæc differentia ex alio casu simili. Si enim penitens Sacerdoti præsentem diceret, accuso me de peccatis, quæ postea mittam ad te scripta; confessio illa non sufficeret, quia completur per Scripturam missam ad confessarium absentem. Similiter, si accusaret se in præsentia de peccatis, quæ postea Sacerdoti per nuntium explicaret, non esset confessio valida, quia completur in absentia. At verò si prius per Scripturam, vel nuntium manifestasset Sacerdoti absenti peccata, & postea Sacerdote præsentem, accusaret se de illis peccatis, quæ ex Scriptura, vel nuntio nouerat, valeret utique confessio: quia per accusationem illam verbalem satis significaret Confessario habenti iam notitiam peccatorum, quæ aut qualia peccata attinet ad iudicium: multum ergo interest quod subsequatur, vel quod præcedat accusatio verbalis, quia eadem verba in talibus circumstantiis prolata possunt sufficienter significare propter notitiam, quæ in audiente supponitur, quæ verba in aliis circumstantiis non significarent propter defectum illius notitiæ v. g. Si Sacerdos ignarus linguæ Græcæ audiret peccatum Græco idiomate, & postea absente penitente interrogaret alium de significatione illarum vocum, quas non intellexerat, & tunc veniret in notitiam accusationis, & peccati, non posset virtute illius solius confessionis, quam non intellexit nec sciebat esse confessionem, absolueret penitentem, nisi repeterem confessionem, vel approbationem, quam prius fecerat, quia nimirum illæ voces homini ignaro linguæ Græcæ nihil tunc significarent, atque ideo illa tunc non fuit accusatio Sacramentalis. E contra verò, si Sacerdos prius sensum illarum vocum didicerat, postea illas eadem voces veram continerent accusationem Sacramentalem. Sic ergo in casu nostro eadem verba post lectam scripturam sufficerent ad Sacramentalem confessionem, quæ antea non sufficerent, quia ob defectum notitiæ in Sacerdote non explicabant illi ea verba, de quibus peccatis penitens loqueretur.

Vnde obiter infero, immerito reprobari à Patre Vasquez loc. cit. doctrinam Soti exigentis, quod Penitens Sacerdoti legenti peccata annuat, & confirmet se id fecisse. Quæ quidem doctrina, licet quoad valorem Sacramenti vera non sit, quia ad valorem sufficeret mera scriptura Sacerdoti præsentem data: quoad obligationem verò præcepti potest sustineri, si sensus sit, non sufficere, quod antecessenter dicat, in illa scriptura esse sua peccata nisi postea singulis, vel omnibus lectis, se de illis ore accuset; quia illa verba priora non continent accusationem, quæ daret notitiam peccatorum, sicut continent verba prolata post lectam Scripturam, ut antea explicuius. Habemus ergo ex dictis, si obligatio est, confitendi per voces satisfieri procul dubio obligationi, si ostensa Scriptura, & lecta illa à Sacerdote, penitens de illis, quæ scripta dedit, se excuset, licet non sufficeret accusasse se, antequam scripturam Sacerdos legeret.

Restat nunc dubium, an re vera detur eiusmodi obligatio confitendi per vocem humanam: in quo

SECTIO VI.

§. 1. De necessitate confessionis ex praecepto Ecclesiastico.

et us placet, quod ex Cano docet Suarez, Vasquez, & alij Recentiores, cessare illam obligationem, quando adesset causa grauis, vel nimia verecundia. Difficile tamen est, & ferè impossibile, quod verecundia impediat illa duo verba: *accuso me de his, quae legisti*: quae verba ut dixi, sufficerent ad satisfaciendum obligationi. Facilius fortasse posset contingere, quod aliquis vellet coram aliis confiteri occulte, & ad hoc daret Sacerdoti proximè sedenti schedulam, qua confiteretur peccatum, & peccet absolutioem, ut ipse quasi aliud agens eum absolveret, nemine aduerente. Frequentius verò contingit id fieri posse propter difficultatem proferendi verba ex morbo, vel alio impedimento accidentali.

Quando verò nulla esset eiusmodi causa, certum videtur, quod esset ad minus peccatum veniale vel le absq; vllis verbis confiteri: & licet ego non videam rationem conuincentem ad ponendam culpam mortalem, neq; enim facile apparet consuetudinem illam inductam esse quasi ex obligatione, & non magis propter communem modum, quem homines in aliis materiis seruauit, de quibus nunquam loquuntur cum praesentibus per scripturam vel nuntius, si loqui possunt per voces, & volunt se bene explicare: adhuc tamen propter communem Doctorum auctoritatem non videtur neganda eiusmodi obligatio grauis, praesertim quia velle absq; causa more nouo, & minus apto ad declarandum, confiteri, non caret aliqua specie contemptus, & irreuerentiae. Casus tamen non videtur moralis, & practicus, sed metaphysicus, cum nemo sit adeo parcus verborum, qui nec duo quidem verba velit expendere saltem ad maiorem securitatem.

Restat quarta, & vltima difficultas an sit obligatio confitendi aliquando per scripturam Sacerdoti praesenti, quando scilicet poenitens loqui non potest, nec nitibus sua peccata declarare. Negant Soto & Caietanus, quos affert Vasquez loco citato dub. 5. & indicant Ledesma, Nauarr. Ioan. Medina apud eundem Vasquez. Fundamentum est, quia Scriptura de se est exposita periculo, cum possit vel retineri à Confessario, vel periri, & publicari peccatum: ad hoc autem periculum non tenetur poenitens.

Contraria sententia verior est, quam indicat S. Thom. dist. 17. quest. 3. art. 4. quest. 1. ad 2. Palud. Syluest. Maior. Caietan. & Petrus Soto, quos afferunt, & sequitur Vasquez loco citato, & Suarez dist. 36. quest. 6. n. 5. Ratio est, quia re vera in illo modo confitendi nihil, vel certè parum periculi est, quod non sit in confessione per voces: Nam tunc etiam posset timere, ne Sacerdos reuelaret peccata, sicut timet, ne retineat scripturam, & ostendat aliis; tunc enim posset timere, ne aliquis retro absconditus audiat te, sicut times, ne scriptura perdat. Non est ergo considerabile illud periculum, nec morale, sed metaphysicum: quare neque est necessarium medium, quod excogitauit Caietan. scribendi in vna charta peccata, in alia numerum, in alia, *dubito*, in alia *credo*, in alia, *certus sum*, in alia, *non recorder*: & ita per combinationem chartarum explicet species, numerum, & certitudinem suorum peccatorum. Hoc tamen prolixum esset, & confusionem pareret, facilius est, vel coram Sacerdote scribere, vel antea scriptam chartam ostendere Sacerdoti, & statim rumpere, vel comburere: quod non est adeo graue, ut excuset à praecepto confessionis, non solum diuino, sed etiam Ecclesiastico, & annuo, ut obleruat bene Suarez loco citato.

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

Supponimus dari praeceptum Ecclesiae obligans omnes fideles ad confessionem semel saltem in anno suorum peccatorum, editum in Concilio Later. sub Innocentio III. & reatum in c. *Omnia* vtriusq; sexus de poenitentiis, & remissionibus, de quo praecepto immeritò dubitauit Durand dist. 17. quest. 8. & 14. eo quod Ecclesia non possit imponere praeceptum, cuius transgressionem possit punire, qualis est omisio confessionis. Si enim aliquis diceret se non peccasse mortaliter, & ideo non confiteri, non posset conuici, neque punire. Pro qua sententia afferri etiam potest Turrecremata de poenitentia, distinct. 1. §. Denique ut perspicue, num. 4.

Ceterum ex Tridentino sess. 14. can. 8. & aperte constat dari tale praeceptum obligans, nec solum fuisse consilium confessionis annuae. Nec obstat ratio allata in contrarium, quae si aliquid probat, probaret etiam nec de Eucharistia sumenda posse esse praeceptum Ecclesiasticum; quia si aliquis eam ore sumeret, & non deglutiret, non posset conuinci de transgressionem praecepti: quod idem est de aliis peccatis occultis, quae sunt contra praecepta Ecclesiae, licet probari non possint. Dicendum ergo est, licet delictum probari non possit in iudicio: posse tamen prohiberi ab Ecclesia; quia quidquid sit, actus merè interni possint praecipere ab ipsa: sufficit tamen, quod actus sit externus, licet occultus: iam enim est aliquid pertinens ad visibilem, & externam gubernationem Ecclesiae, ad quam extenditur eius potestas, ut obleruat Suarez lib. 4. de legibus, c. 12. num. 8. & cap. 13. num. 10. & 11. & Vasquez in praesenti, q. 90. art. 1. dub. 4. num. 18. & seqq. & quidem licet peccata fuerint interna confessio tamen, quae ab Ecclesia praecipitur, est actus externus, quare ex hoc capite praeceptum non excedit Ecclesiae potestatem. An verò aliunde excedat, statim dicemus.

Hoc ergo supposito, dubitatur primò: An si Christus hoc Sacramentum non institueret, potuisset Ecclesia praecipere confessionem omnium peccatorum, qualis de facto praecipitur? Ratio dubitandi sumitur ex proximè dictis. Si enim confessio peccati interni est nunc materia praecepti Ecclesiastici, cur etiam tunc non potuisset esse? Responderetur tamen negatiue: non quidem quia confessio non esset actus externus, sed quia res adeo difficilis, & grauis videtur excedere potestatem Ecclesiae, sicut nec potest Ecclesia praecipere pauperatam, religionem, & alia similia. Confessio autem omnium peccatorum grauissima est, & grauior esset, si non haberet ex Christi institutione annexam peccatorum veniam, & sanctificationem prout tunc haberet.

Adde, quod illud praeceptum communiter non obseruaretur, cum ex vno capite confessio ex se esset inutilis, & aliunde homines scientes esse praeceptum humanum resisterent, quantum possent; ut per ipsum non vsum compellerent Pontificem ad abrogandum illud praeceptum.

Secundò dubitari potest, an si Christus institueret hoc Sacramentum, non tamen imposuisset praeceptum confessionis; posset adhuc Ecclesia praecipere confessionem, & vsum huius Sacramenti? Affirmat P. Vasqu. ubi supra n. 4. quia Ecclesia potest praecipere, quod suscipiatur Sacramentum Confirmationis, vel Extremae unctionis, licet non fuerint à Christo praecipita; ergo potuisset praecipere susceptionem huius Sacramenti, licet non fuisset à Christo praeceptum.

praeceptum. Eandem sententiam sequuntur Suarez *diff. 3. sect. 1. num. 18.* & alij, quos ibi affert.

Ceterum iuxta supradicta distinguendum videtur: an enim necessaria esset confessio exacta omnium peccatorum ad valorem Sacramenti, aut sufficeret confessio aliquorum. Si haec sufficeret potuisset ab Ecclesia praecipere propter magnam utilitatem huius Sacramenti, & alias causas. Si vero primo modo ponatur, videtur quod non posset praecipere confessio omnium peccatorum propter maximam difficultatem quam secum affert, quae ut diximus, videtur excedere potestatem Ecclesiae ad praecipuum uniuersale ferendum de re, ad quam Christus non uisisset obligare homines, & quae ipsis non esset tunc simpliciter necessaria ad salutem. Nec obstat magna utilitas Sacramenti, quia magna etiam est utilitas status religiosi, & magnopere conducit ad salutem, & tamen Ecclesia non potest illi praecipere. Denique non obstat, quod de facto Ecclesia praeeperit confessionem annuam: quia de facto supponitur iam obligatio confitendi ex praepcepto diuino; quod autem illi obligationi satisfiat paulo ante, ne forte praepceptum diuinum defraudetur, non est adeo graue onus, cum solum ueretur circa circumstantiam temporis, & non circa substantiam illius oneris, quod esset valde diuersum. Videatur Coninch. in *pres. diff. 5. d. 3.* qui bene hoc explicat.

S. 2. An sit praepceptum humanum confitendi bis eadem peccata?

Tertio dubitari potest, an possit Ecclesia praecipere secundam, vel tertiam confessionem eorundem peccatorum, quae iam homo legitime confessus est: Affirmant aliqui, quos refert Vasquez *infra quest. 91. art. 3. dub. 7. num. 13. & seqq.* qui tamen non omnes eodem modo id docent: aliqui enim id uniuersaliter concedunt, alij solum quando praepceptum sit ante primam confessionem eorum peccatorum, non uero si fiat postquam iam aliquis tunc ea peccata semel confessus est. Huic sententiae partim adhaesit P. Vasquez ibi dicens posse Praelatum eo modo referuare sibi peccata aliqua, ut de licentiam interdum inferioribus absoluendi, ita tamen, ut adhuc illa eadem peccata debeant ratione reservationis eidem Praelato iterum deferri, ut Poenitens ab ipso sacramentaliter absoluitur, tanquam ab ultimo iudice in ea causa potestatem habere.

Contraria sententia negatiua uerior est, quam docet alij communiter, quos refertidem Vasquez ibi num. 9. & quam ipse Vasquez postea re melius considerata, amplexus est *infra q. 93. art. 1. dub. 6. n. 11.* relicta sententia, quam superius docuerunt. Ratio est ex supra dictis, quia respectu illorum peccatorum, quae aliquis semel confessus est, iam non est praepceptum confessionis à Christo latum; ergo Ecclesia respectu eorum non magis poterit praecipere confessionem, quam posset eam praecipere, si à Christo non fuisset praepcepta. Diximus autem, quod tunc Ecclesia non posset confessionem praecipere propter difficultatem, & grauitatem rei; ergo neque in hoc casu posset secundam confessionem eorundem peccatorum imponere.

Quod autem nec per modum reservationis, possit illud praepceptum ferri, probat Vasquez loco citato illo *dub. 6.* contra id quod in priori loco docuerat, & ratio uidetur clara; quia vel per priorem absolutionem fuerant directe ablata illa peccata, vel solum indirecte: si dicas primum, ergo iam non sunt referuata, quia non potest quis directe absoluere, nisi habeat potestatem iurisdictionis ordinariam, vel delegatam. Si autem habetur delegata, haec sufficiebat

ad terminandum causam illam, nec potest intelligi, quod deur absolutio directa, nisi poenitens quoad illam causam fiat subditus Confessarij, per uoluntatem Praelati; ac per consequens illa erit ultima sententia, tanquam lata à Sacerdote ex facultate Christi supra subditum, qui scilicet ex uoluntate Praelati factus fuit eius subditus. Si autem dicas secundum, scilicet, absolutum fuisse indirecte, sequitur subditum illum non posse communicare, antequam adeat Praelatum, & iterum confectur, saltem si possit facile, & absque detrimento eius absolutionem obtinere, nemo enim potest Eucharistiam sumere per se loquendo, nisi praemissa confessione, & absolutione directa omnium peccatorum mortalium, à quibus non est directe absolutus. Vnde iam ille non esset casus nostrae quaestionis, nunc enim non negamus posse, & debere aliquem secundum eadem peccata confiteri, quando ab eis non fuit directe absolutus, hoc est, à proprio Sacerdote, habente potestatem super illa peccata, sed dicimus non posse hoc praecipere, quando iam semel ab iis peccatis fuit directe absolutus.

Contra hanc doctrinam obicitur primo statutum quoddam Ordinis Cisterciensis, quo praecipitur, ut Religiosi, qui intra annua confessorio ordinario confessi fuerint, debeant eadem peccata in fine anni suo Abbati confiteri ut refert Dionysius Cisterciensis in *4. dist. 23. quest. 1. art. 1.* ubi male uidetur sentire de illo statuto, quasi minus prudenter facto, nec habente vim obligandi, sed tamen illud à duobus Pontificibus Sixto IV. & Pio II. confirmatum fuisse refert Henriquez *lib. 1. de poenitent. cap. 17.* commendatum, tanquam rem per homines sanctos stabilitam.

Pater Vasquez *dict. dub. 6. num. 17.* dicit potuisse fieri illud statutum concessa inferioribus Confessariis facultate absoluendi, & iniungendi simul in poenitentiam illud onus iterum confitendi eadem peccata Praelato.

Sed hanc solutionem ipse impugnauerat superius bene, *dicto dub. 7. n. 34.* quia in primis poenitentia illa postquam semel imposita, & acceptata fuisset, posset commutari ab eodem, vel alio Confessario, iuxta aliquorum sententiam, saltem auditis iterum eisdem peccatis, atque hoc modo tolleretur omnino obligatio confitendi Praelato, & tota illa lex frustraretur. Secundo, quia hac ratione posset quilibet Sacerdos referuare peccata, si dum absoluit, imponat pro poenitentia, quod eadem peccata dicantur iterum Parocho, vel Episcopo, & tamen nemo concederet, quilibet habere potestatem referuandi peccata. Ergo ille non est modus referuandi peccata. Tertio possumus addere, quod illud onus per modum poenitentiae impositum facile posset postea per indulgentias plenarias tolli, maxime quando non fuisset impositum per modum medicinae (quia haec fortasse non erat necessaria) sed solum in satisfactionem. Propter haec fecit ipse Vasquez illo *dub. 6.* aliam uiam indicat dicens Sixtum IV. confirmasse illam constitutionem secundum opinionem quorundam repugnantibus multis uiris doctis.

P. Henriquez ubi supra §. 4. explicat illud statutum de obligatione quidam confitendi semel in fine anni Praelato; non tamen peccata, à quibus iam poenitens fuisset directe absolutus, sed ea, quae occurrerent ab ultima confessione, & à quibus nodum esset directe absolutus. Sed haec explicatio non potest stare cum uerbis statuti, quod confirmatum à Pontifice refert ipse Henriquez §. 1. in quibus declaratur, Monachos teneri ad confitendum semel in anno omnia peccata sua ab ultima confessione sua illorum Praelatis facta; non ergo erat solum obligatio confitendi

confitendi peccata ab ultima confessione cuilibet confessorio facta.

S. 3. *dubium incidens de subdito, qui absoluitur à reſervatis, & debet comparere iterum coram ſuperiore?*

Tertio obijci poteſt uſus aliquorū Ordinum, in quibus iter agentes ſi contingeret ipſos habere aliquod peccatum reſervatū, poſſent quidē (ſaltem quando ex induſtria non procuratur, aut ſperatur illa opportunitas) abſolui ex facultate iam communiter conceſſa, cum onere tamen comparendi poſtea, & manifeſtandi eadem peccata ſuperiori.

P. Suarez in præſenti diſp. 30. ſect. 4. num. 8. & ſeq. latè examinat ſudamētū illius praxis, & multa hinc inde adducit, ac tandem n. 23. dicit, hanc obligationem comparandi iterum coram ſuperiore provenire in hoc caſu ex peculiari modo, quo ſuperior delegavit iuriſdictionem ſuam ad abſolvendum. Cum enim in hoc iudicio tria ſint, ſcilicet, remiſſio peccati quoad culpā, & æternam pœnam, caſtigatio eiufdē peccati per ſatisfactionem, & curatio etiam peccati in futurum, poteſt Prælatuſ delegare plenam iuriſdictionem quoad primum, (in ordine ad quod non poteſt recipere iuriſdictio magis & minus, quia vel non remittitur culpa, vel totaliter remittitur) quoad alia verò duo poteſt delegare iuriſdictionem non plenam, ſed limitatam: quia poteſt delegare poteſtatē circa impositionem pœnitentiæ, reſervando ſibi ultimum iudicium in taxanda pœna, ut licet inferior debeat aliquam pœnitentiam imponere ad Sacramenti integritatem, id tamen fiat cum ſubordinatione ad ſuperiorem, qui vult illam recognoscere, & augere, vel mutare, vel confirmare, prout expedire iudicaverit. Nam ſi cur poſteſt ſuperior dare facultatem abſolvendi à peccato reſervato, taxando pœnitentiam quam inferior debet imponere, cur non poterit dare eandem facultatem reſervando ſibi iudicium confequens circa pœnitentiam ab inferiore impoſitam?

Quid enim refert quod hæc limitatio fiat antecedenter, vel conſequenter, cum æquè arguatur poteſtas limitata in inferiori, qui non poteſt pro ſuo arbitrio definire, ſed pro alterius arbitrio, cui ſub-eſt, & cui ſubordinatur in illo iudicio? Si autē dari poteſt iuriſdictio cum hac limitatione, ſatendum eſt, de facto ita dari; cum Prælatuſ velit de facto ſubditum obligare, quocumq; modo poſſit ad comparandum, & hoc ſanè modo omnia rectè cohereant in ordine ad praxim: nam hac ratione explicatur bene, quomodo maneat obligatus ſubdituſ ad comparandum etiamſi eiufmodi obligationem ignoraverit, quando abſolutionem accepit: quia nimirum hæc obligatio naſcitur ex Sacramento ipſo quod completi debet per ultimum iudicium ſuperioris in ordine ad caſtigacionē, & ſatisfactionem pro peccato. Vnde etiam conſtat materiam huius obligationis eſſe gravē. Deniq; quoad terciū minus curandi peccatum in futurū eodem modo dari poteſt poteſtas limitata, & cum dependentia à Prælato, ad quem pertineat ultimum iudicium de modo curationis adhibendo. Debemus ergo hoc modo explicare, & deſedere eiufmodi ſtatuta.

Ego, ut verum fatear, difficilem ſæpè exiſtimavi hunc opinandi modū, nec poſſum ſatis percipere, quomodo poſſit ſuperior limitare poteſtatē inferioris, reſervando ſibi in futurum poteſtatem imponendi, vel taxandi aut confirmandi ſatisfactionem, & pœnam impoſitam, vel imponendā. Peto enim, an ille actus taxandi, vel augendi, aut confirmandi pœnitentiam ſit actus iudicis, & actio Sacramentalis, vel non? ſi non ſit, non obligat ſubditum, quia in foro pœnitentiæ non poteſt obligari pœnitens, niſi ad pœnitentiā, quam Sacerdoſ nomine Chriſti

Y 4 illi

98.

Alij dicunt, obligationem illam non oriri præciſè ex conſtitutione, ſed ex voto, vel conſenſu ſubditorum, qui vel explicitè, vel implicitè conſeſerunt in imponenda ſibi tali obligatione. Ego faciliùs cōcedam poſuiſſe provenire ex conſtitutione abſq; conſenſu ſubditorum: quia licet pro tota Eccleſia non poſſet fieri talis lex obligans ad ſecundā confessionem eorundem peccatorum; non tamen video, cur non poſſit fieri in religione aliqua obſervante in qua poſſunt ea præcipi, quæ ſpectant ad perfectionem: quam ſinis illius religionis intendit: & quidem in noſtra ſocietate vna ex poſſiſſimis regulis eſt, quod ſubdituſ manifeſtet totam ſuam ſcientiam biſ, aut ſemel in anno ſuperiori, ita ut nihil grave ipſū lateat: (quod medium habetur, tanquam vnum ex magis ſubſtancialibus, & neceſſariis ad finem noſtræ Regionis;) nec id ſolius noſtri ordinis eſt, ſed commune ferè ordinibus religioſis antiquis, ut probat Suarez tom. 4. de relig. tract. 1. c. lib. 10. c. 6. ubi id etiam refert, contineri in regula S. Benedicti, quam Ciſterciienſes obſervabant. Cum ego hæc notitia, quam Prælatuſ habere debet de conſcientia ſubditorum, maximè neceſſaria ſit ad finem religionis; non video, cur non poſſit fieri lex de illa notitia communicanda in confessione de peccatis graviſſimis; hoc enim non augeat, ſed minuat potiùs, onus, cum ſuauior moduſ ſit, & faciliſſimè ſubdituſ manifeſtandi ſuam conſcientiam intra confessionem, & ſub illius Sacramenti ſigillo, quam extra confessionem. Non ergo mirum, ſi Patres Ciſterciienſes legem tulerint de confessione ſemel in anno cum Prælato faciendā, fateor, poſſe ex alio capite habere aliquid periculi illam legem univerſalem obligantem ſub peccato gravi; Vnde in noſtra ſocietate non eſt præceptum grave, ſed ſola regula manifeſtationis prædictæ; ſicut etiam eſt regula conſiteſſi iterum poſſiſſima peccata proprio Confellario ordinario, quando propter aliquem caſum alij quam Confellario ordinario aliquis conſiteſſetur, ut nihil ignorando, quod ad conſcientiam pertineat, poſſit Confellariuſ meliùs pœnitentem iuvare: Et in ipſo Ciſterciienſi ordine illud ſtatutum iam ita Prælati moderantur ut ter ſolū in anno ſibi reſervent confessiones ſubditorum, nec tunc eos obligant ad repetendas confessiones præcedentes, ſed ſolū ad peccata conſitenda, quæ occurrunt ab ultima confessione, ut reſtat Hieronymuſ Llamas Ciſterciienſis 1. parte Methodi cap. 6. §. 10.

Secundo obijciatur decretum Martini Quinti in extranaganti, quæ incipit, *Ad uberores fructuſ*, quæ refert Vaſquez, dicto dub. 7. num. 17. in qua Pontifex ſtatuit, quod illi, qui fratribus conſitentur, teneantur tamen ſemel in anno ſuis Parochiſ conſiteri. Quod videtur confirmare Sixtuſ Quartuſ in extranaganti *Vices*, quæ habetur inter communes, ſub titulo de *regna & pace* ubi præcipit, quod Mendicantes deſiſtant prædicare, quod ſubditi non teneantur ſaltem in Paſchate proprio Sacerdoti conſiteri, quia de iure (inquit) tenetur Parochianuſ ſaltem in Paſchate proprio conſiteri Sacerdoti: Ergo obligantur ad conſitenda iterū eadem peccata Parocho, à quibus ſemel iam fuerant abſoluti. Ad hoc tamen facile.

Reſpondetur, tunc non fuiſſe obligationē conſitendi iterum eadem peccata Parocho, ſed conſitendi ſemel Parocho ſaltem in Paſchate: ſicut nunc eſt obligatio accipiendi ſemel communem unionem à Parocho, illa autē confellio debebat eſſe de peccatis, quæ cōcurrerent poſt ultimam confessionem.

100.

101.

102.

illi potest imponere, quæ sit satisfactio, & pars integralis Sacramenti pœnitentiæ; nec Confessarius potest aliter obligare pœnitentiam ad aliquid faciendum, nisi imponendo illud pro satisfactione. Næm quando obligat ad relinquendum occasionem peccati non tam obligat Sacerdos, quam declarat obligationem, quâ ipse pœnitens habet relinquendi eiusmodi occasionem: obligationem itaq; nonam superaddere non potest nisi imponendo rem illam pro satisfactione Sacramentali: Loquimur autem in ordine ad absolutionem à peccatis: Nam si sermone de absolutione ab excommunicatione, cum hæc censura sit ab Ecclesia, potest eadem Ecclesia, vel prælatus tollere eam sub certo grauamine: quo pacto non est difficultas, quod dari possit aliquando absolutio inferiori cum onere comparandi postea coram superiore, à quo imponatur satisfactio debita pro delicto, prout habetur in *e. eos qui*, de sententia excommunicationis *lib. 6.* nunc ergo loquimur solum de absolutione Sacramentali à peccatis: quæ cum tota sit ex Christi institutione, non potest habere alias leges, aut grauamina, nisi iuxta eandem institutionem: iuxta quam Sacerdos potest quidem punire, & præcipere aliquid pœnitenti pro vindicta, & satisfactione. Nemo autem alius qui Sacramentum non ministrat, potest punire, vel obligare pœnitentem ex vi absolutionis à culpa.

Dices, ipsum Sacerdotem inferiorem absoluentem obligare pœnitentem, ut recurrat postea ad superiorem pro ultimo iudicio in satisfactione accipiendo, atq; adeo totam hanc obligationem procedere à Confessario ipso, qui illud onus imponit subdito, prout superior præscripserat faciendum ipsi Confessario inferiori.

Sed contra, quia, si hoc esset in primis sequitur casu, quo ex obliuione Confessarius nihil dixisset pœnitenti, neq; illi hanc pœnitentiā imposuisset recurrendi ad superiorem nō manere subditū amplius obligatū ad comparandum, cum tota illa obligatio proveniat ex eo quod inferior impognat hanc satisfactionem. Cōsequens autē non cōcedit, sed negat omnino P. Suarez Deinde redit in cōuenientia supra indicata, quod si tota illa obligatio comparandi proveniret ex præcepto Confessarii, qui imposuit illā pœnitentiā, posset pœnitens post absolutionē liberare se ab illo onere, vel per indulgentiā, vel iuxta aliquorū sententiā per cōmutationē pœnitentiæ in aliā, & ita fraudaretur intentū reservationis. Fateor itaq; quod posset superior præscribere inferiori, ut imponeret subdito in pœnitentiā recursū ad ipsum superiorem pro determinatione satisfactionis: sed tūc inferior Cōfessarius solus obligaret, & iudicaret; superior verò solum determinaret materiam, ad quā inferior obligauerat, atq; ideo nō procederet ut iudex, sed ut determinans id ad quod iudex immediatus obligauerat: quod quidē licet possibile esset: nō tamē sufficeret ad cōsequendū finem legis, cum posset postea pœnitens se liberare ab illo onere.

Si verò dicas illum actum superioris iudicantis postea, & determinantis pœnam esse actionem iudicis, & Sacramentalem, prout ipse Suarez indicare videtur *n. 30.* dicens illum actum esse quasi cōsummationem quandam Sacramentalis iudicii: tunc inquam obstat videtur id esse cōtra institutionem, & naturam huius Sacramenti, in quo non potest diuidi vllō modo officium Ministri inter duos, quorum vnus absoluat à peccatis, & alter imponat pœnitentiā; sed debet esse idē omnino qui vtrūq; faciat vterq; enim est actus iudicis, ut iudex est, & est prolatio sententiæ, quæ duas habet partes, nempe absolute, & condemnare, seu obligare ad pœnam,

est autem inauditum, quod prolatio sententiæ, quoad illos duos actus diuidatur, ita ut alter Sacerdos absoluat, alter pœnitentiam imponat: Non potest ergo superior delegare potestatem ad absoluentem, & reservare sibi potestatem totaliter, vel ex parte ad imponendam pœnitentiam.

Quod rursus secundo probari potest, quia ille solus potest in hoc foro Sacramentali iudicare, & proferre sententiā, cui pœnitens Sacramentaliter confitetur sua peccata: sententia enim supponit accusationem, nec potest in hoc foro legitime iudicare, qui ex partis confessione non habet noticiam delicti: Confessio autem Sacramentalis non fit, nisi Sacerdoti inferiori, à quo absolutio habetur; nec postea confitetur Sacramentaliter pœnitens, quando comparat coram superiore, ut fatetur ipse Suarez *n. 30.* Non potest ergo superior proferre sententiā Sacramentalem, coram quo non est facta confessio, aut accusatio o Sacramentalis.

Vnde tertio arguere possumus, quia satisfactio Sacramentalis, cum sit pars Sacramenti, & habeat effectū aliquem ex opere operato, saltem quoad remissionem pœnæ temporalis supra condignitatem operis, necesse est, quod eleuetur per clauis Ecclesiæ à Ministro, qui illam satisfactionem Christi auctoritate imponit: hæc autem eleuatio fieri nō potest à Ministro, nisi proferat formam Sacramenti. Materia enim Sacramenti non significat sui effectū nisi prout coniuncta cum forma; ergo Minister adhibens materiam: nō significat infallibiliter effectum per solam positionem materię, sed per illā, & per prolationem formæ simul, per quam magis clare, & determinatè significat effectum Sacramentalem: nam Sacerdos effundens aquam in puerum, non significat gratiam baptismi per solam effusionem aquæ, sed per illam simul, & prolationem formæ: Sicut ergo non potest vnus minister effundere aquam, & alter proferre formam baptismi; sic non potest in Sacramento pœnitentiæ vnus minister adhibere materiam scilicet impositionem satisfactionis, & alter proferre formam, quia iam ille prior non significasset effectum Sacramentalem satisfactionis, atq; adeo non eleuasset satisfactionem ad illum effectum causandum, cum mentū fieri posset per solam positionem materię, alioquin posset Sacerdos imponere pœnitentiam Sacramentalem, quæ causeret suum effectum ex opere operato nō dando absolutionem; quod nemo concederet. Ratio autem est, quia sicut non potest dari Sacramentum sine forma, ita nec vllus effectus Sacramenti: minister ergo, qui confert Sacramentū nomine Christi debet ipse proferre formam, per quam significet effectum quem confert: quod maxime locum habet in casu nostro; nam per impositionem satisfactionis duo fiunt, nempe condēnare pœnitentem, & obligare ad talem pœnam; acceptare item pœnam pro grauiori pœna temporalis, quam debet; quorum primum quidem significatur clariū per verba quibus imponitur pœnitentia: secundum verò non exprimitur per illa verba, quæ non videntur sonare remissionem, sed punitionem; & significatur autem clariū per verba absolutionis, & formæ Sacramentalis, ut diximus supra *disp. 11. sect. 2.* oportet ergo, ut minister, qui confert effectum Sacramentalem correspondentem satisfactioni; proferat formam, quæ significet illum effectum, quem confert nomine Christi.

Quarto deniq; arguere possumus, quia si posset diuidi ministerium in hoc Sacramento, ita ut satisfactionem Sacramentaliter imponeret superior, & inferior solus absolueret, posset etiam ita diuidi ut inferior nullā prorsus pœnitentiā imponeret, sed id totum

totam referuaret sibi superior, qui solus totam poenitentiam imponeret. Consequens autem non concedit Suarez, sed fatetur absurdum n. 24. quia iam inferior non ministraret Sacramentum integrum. Sequela verò probatur, quia si superior non absolvens potest adhibere partem Sacramenti, & conferre remissionem poenae vnius anni, v.g. cur non poterit conferre remissionem poenae vnius biennij augendo poenitentiam? Rursus si non obstat integritati Sacramenti, quod Sacerdos inferior imponat solum partem satisfactionis, & reliquam relinquat superiori, qui eam sacramentaliter imponat, non repugnabit etiam idem integritati, quod relinquat superiori totam poenitentiam imponendam: Nam in primis Sacramentum ipsum æque integrum erit, si quidem impositio satisfactionis à superiore facta potest per te componere vnum, & idem Sacramentum cum absolutione inferioris: poterit ergo tota poenitentia à superiore imposita componere vnum integrum Sacramentum cum absolutione inferioris. Deinde non obstante integritate Sacramenti, potest inferior per te non imponere integram satisfactionem debitam, sed partem, quæ cum alia parte à superiore imponenda faciat Sacramentum integrum; ergo non debet inferior ex se constituere Sacramentum integrum; ergo poterit relinquere totam satisfactionem à superiore imponendam: vel si hoc non potest, debet ipse totam imponere, propter integritatem Sacramenti, quia si non imponitur tota, iam Sacramentum non erit integrum, quoad illam partem, sed parziale, & adhuc complendum per aliam partem sacramentalem ponendam à superiore. Fatendum ergo est, obligationem illam comparandi non esse ad hoc, ut Sacramentum compleatur per actionem sacramentalem, quam superior exerceret, imponens postea sacramentaliter satisfactionem; Nam eiusmodi actio spectat solum ad illum, qui sacramentaliter absoluit.

Restat nunc respondere ad exemplum, cui P. Suarez innitebatur, quod, scilicet, potest superior taxare poenitentiam, quam inferior debet imponere subito pro peccato referuato; ex quo apparet non dari iurisdictionem inferiori, tanquam iudici supremo; nam supremus Iudex non dependet ab alio superiori, cuius taxationem & iudicium debeat obsequiare in poenitentia imponenda: poterit ergo dependere etiam consequenter, quatenus superior referuauit sibi vltimum iudicium in taxanda poenitentia. Ad hoc tamen ex dictis respondetur facile, esse magnum discrimen inter illa duo: nam in priori casu superior dans facultatem inferiori absolvendi subditum à casu referuato, & præscribens poenitentiam, quam debet imponere, non exercet tunc actionem aliquam sacramentalem, sed solum dat iurisdictionem, & potestatem necessariam ad Sacramentum ministrandum, ipse tamen superior nullo modo ministrat totaliter, vel partialiter Sacramentum, neque ipse imponit poenitentiam, quod aperte constat in superiore, qui non est Sacerdos, atque adeo non potest conferre Sacramentum, nec imponere poenitentiam sacramentalem; hæc enim est actio propria Sacerdotis: & tamen potest dare inferiori facultatem absoluedi à referuatis, & præscribere poenitentiam imponendam, quia nimirum tunc non exercet munus aliquod ministri, sed dat iurisdictionem ministro. Potest autem eiusmodi iurisdictionem dare limitatam, v.g. ad absoluedum à duobus referuatis, & non à tribus. Sic ergo potest dare iurisdictionem inferiori ad imponendam talem poenitentiam pro tali peccato, & non

minorem: Nam sicut ad absoluedum requiritur iurisdictionis, ita ad imponendam poenitentiam pro referuatis requiritur iurisdictionis; & hanc potest limitare superior, dando potestatem imponendi talem poenitentiam, & non minorem; in quo nulum apparet inconueniens. At verò in nostro casu, si superior referuaret sibi vltimum iudicium circa poenitentiam, iam ipse imponeret immediatè, & proximè satisfactionem sacramentalem: quæ quidem impositio, cum sit actio sacramentalis non potest fieri nisi à ministro Sacramenti, & à Sacerdote. Vnde superior, qui non esset Sacerdos, licet possit dare iurisdictionem, & præscribere poenitentiam ab inferiori imponendam; non tamen posset ipse imponere poenitentiam sacramentalem, & eleuare illam ad effectum ex opere operato, cum hoc debeat procedere ex potestate ordinis, quam ipse non haberet. Fateor ergo, quod posset superior dare iurisdictionem inferiori, & præscribere, ut obligaret subditum ad implendam poenitentiam, quam superior illi postea designaret: quia tunc, ut supra dixi, superior non imponeret poenitentiam, sed solum inferior, qui re vera imposuit pro poenitentia totum id, quod postea superior designaret: Tunc autem, ut dixi, posset subditus postea non comparere, commutata sibi illa poenitentia in aliam iuxta aliquorum sententiam, vel in aliquam indulgentiam plenariam. Quod verò superior postea imponat de nouo propria auctoritate poenitentiam sacramentalem, hoc dicimus non coherere cum institutione huius Sacramenti, in quo vnicus debet esse minister, & index proferens sententiam integram absolutionis & punitionis.

Eodem modo solui potest aliud argumentum, quo vitur idem Suarez n. 24. quia sententia (inquit) confessarii quoad hanc partem non est immutabilis: ergo potest superior hanc mutabilitatem sibi referuare, ut suo iudicio confirmetur. Ad hoc, inquam, ex dictis respondetur, aliud esse obligare inferiorem ad mutandam, vel non mutandam poenitentiam semel impositam, (& hoc potuisset fortasse superior facere, quando dedit facultatem) aliud verò imponere poenitentiam, quam confessarius non imposuit; & hoc dicimus, non posse facere superiorem. Potuisset itaque superior dare inferiori iurisdictionem limitatam, v.g. ad imponendam poenitentiam, & augendam, vel mutandam illam postea pro arbitrio superioris, non tamen potuit referuare sibi munus imponendi immediatè poenitentiam; sed in eo casu posset solum arbitrari superior, & aduendus esset iterum confessarius inferior, ut iuxta debitum suum imponeret poenitentiam, quam arbitratu superioris. Adde, si confessarius absolute imposuit talem poenitentiam determinatam, non posse post absolutionem augere illam inuito poenitente, ut dicimus infra disp. 25. sect. 6. nisi forte quando prius confessarius referuasset sibi facultatem augendi poenitentiam postea. Denique restat semper difficultas sæpè repetita, quod poenitens posset postea liberare se ab illo onere comparandi à confessario imposito per aliquam indulgentiam, & fraudaretur intentum reformationis.

Quod verò spectat ad illud tertium munus curandi poenitentem in futurum; quod dicit Suarez potuisse superiorem sibi referuare, & hac ratione obligare subditum ad cõparendum pro accipienda debita curatione, quæ sibi superior referuauit. Hoc, inquam, non videtur firmum adminiculum: quia confessarius præcisè ut medicus, non potest obligare poenitentem, ut infra videbimus. Potest quidem,

& debet ostendere ipsi obligationem suam vitæ talem occasionem proximam, restituendi, vel aliquid aliud faciendi. Potest etiam, & debet imponere in pœnitentiam ea quæ credantur fore vitæ ad remedium, & medicinam, & hoc pacto obligare poterit ad medicinam adhibendam, quatenus eam simul imponit pro satisfactione Sacramentali. Ceterum præcisa potestate imponendi pœnitentiam, non apparet, quomodo præcise ut medicus possit obligare præcepto suo ad aliquid faciendum, ad quod alias pœnitens non teneretur. Hoc ergo supposito, de quo dicemus infra *disp. 25.* consequens est, si superior non potest reservare sibi potestatem imponendi pœnitentiam, ut probatum est, non posse etiam reservare sibi potestatem adhibendi medicinam, ita ut propter eam rationem subditus maneat obligatus ex vi Sacramenti ad comparandum coram superiore, ut recipiat curationem debitam ad complementum totale Sacramenti suscepti.

115.
*Interveniit
pactum cum
pœnitente.*

Facilius ergo ad casum, & praxim illam Religiosorum Respondetur, id non fieri abque consensu tacito pœnitentis; datur enim illa facultas à Prælo cum quodam quasi pacto, quo pœnitens vitando illa facultate se obligat ad comparandum coram superiore, quod pactum fieri potest, ut tandem fateatur *Vatq. dicto dub. 6. n. 13.* & cui obligatio non satisfacta, si postea non manifestet superiori illud peccatum reservatum. Quo tandem modo intelligi debere in nostra societate facultatem obtinendi absolutionem à reservatis in itinere, si quando casus occurrat, declaravit R. P. Mutius Vitellæus Generalis Præpositus anno 1617. litteris ad societatem datis, quibus edixit primò, non esse societatis mentem eam facultatem dare, quando subditus ex industria eo ipso sine facit iter, vel alias iter facturus ex industria confessionem differt, ut possit in ipso itinere absolvi: Secundò, non posse etiam in itinere adiri externos, cum adsunt proprii. Tertio obligationem illam esse conditionem, sine qua nullo modo societas concedit facultatem; ideoque qui non habet animum acceptandi, vel implendi, non posse uti facultate illa; & in visu eius facultatis tacite contineri acceptationem conditionis, qua subdit in re tanti momenti, atque ad bonum societatis maxime conducentis illi se obliget. Hæc ibi: ex quibus verbis aperte colligitur, ita exigi acceptationem illius obligationis ad valorem absolutionis; ut si subditus acceptare nollit, re vera non detur facultas absolvendi. Vnde apparet, non bene concessisse P. Suar. *dict. sect. 5. n. 19.* si pœnitens bona fide existimaret, se non teneri ad acceptandam illam obligationem comparandi & ideo fingeret se illam acceptare ad extorquendam absolutionem, cum tamen interim non acceptaret; tunc, inquam, absolutionem fore validam, quia facultas datur dependenter ab illa acceptatione. Hoc tamen aperte opponitur verbis supra adductis, quibus societas declarat, se non dare facultatem illam nolenti acceptare talem obligationem. Est autem illa obligatio gravis, ut constat ex eisdem verbis, quia materia non est levis, sed gravissima, ut bene probat idem Suarez *n. 11.* quia non ordinatur ad meram notitiam Prælo dandam, sed ad correctionem subditi, ad disciplinæ religiose conservationem, ad continendos subditos, & ad fines omnes, qui in reservatione graviorum delictorum intenduntur. Denique constat, illam obligationem non extorqueri à subdito iniuste, & per violentiam: Prælo enim vitatur in re suo nec tenetur dare facultatem confessorio absolvendi à reservatis, nec obligat subditum ad acceptandam facultatem sub eo onere, sed offert facultatem, ut vel respuat, vel libere eam sub tali

116.

117.

onere acceptet, ut fatetur idem Suar. *n. 12.* Obiicit aliquis primò, quia ex hoc sequeretur subditum, qui ignorat pactum, vel onus illud, & bona fide confitetur, & absolutus in itinere, vel non esse absolutum, si facultas non datur, nisi acceptationem ignorans non potuit acceptare, vel certe absolvi validè, & nullam obligationem contrahere, quia si hæc erat solùm ex pacto, non potuit obligari absque vlla prorsus voluntate obligandi.

Respondetur, in prædicto casu absolutionem esse validam, & subditum manere obligatum ad comparandum, quia per ipsam confessionem, & petitionem absolutionis contrahit obligationem propter pactum implicitum ibi contentum, quod indicant verba supra adducta, dum dicitur, in visu eius facultatis tacite contineri acceptationem conditionis. Ratio autem esse potest, quia qui habet voluntatem efficacem alicuius actionis validè exercendæ, vel suscipiendæ, eo ipso habet implicitè voluntatem eorum, quæ ad prædictum actum validè exercendū requiruntur. Hinc est, hominem baptizatum voluntatem efficaciter contrahere matrimonium verum, & validum, licet nesciat illud esse Sacramentum, adhuc habere voluntatem implicitam recipiendi, & ministrandi Sacramentum, quia vult facere id totum, quod requiritur ad contrahendum validè, & incertum verum matrimonium. Hinc etiam est eum, qui vult verum, & validum matrimonium efficaciter celebrare, licet nesciat illud asserere secum indissolubilitatem perpetuam, imò licet ex primo errore putet esse dissolubile, adhuc contraheret matrimonium indissolubile propter voluntatem universalem, & efficacem, quam habuit contrahendi verum, & validum matrimonium. Hinc etiam est, quod ille, qui recipit ordinem sacrum, licet nesciat votum castitatis, quod Ecclesia Latina vult ordinis sacro annexum esse, adhuc maneat ligatus voto implicito in illo actu contento propter voluntatem efficacem, quam habuit faciendi actum illum, & suscipiendi onera illi statui annexa, ut cum aliis docet Thomas Sanchez *lib. 7. de matrimonio disp. 27. num. 11.* & quidquid sit de voto castitatis, igit nesciente illud esse annexum ordini sacro, in nostro tamen casu maior ratio est id asserendi: quia ordo sacer, etsi non licet, validè tamen suscipi potest absque voto castitatis, nec valor ordinis pendet à voto castitatis, atque ideo potest esse voluntas validè suscipiendi ordinem cum voluntate non venendi castitatem: At verò in casu nostro valor absolutionis pendet à voluntate acceptandi obligationem comparandi: quia Prælo non aliter vult dare facultatem absolvendi à reservatis: Ergo eo ipso, quod subditus vult recipere Sacramentum validè, & subditi confessorio, vult implicitè, & tacite subditi cum iis omnibus oneribus, sine quibus actu ille non subsistit, nec validè subditus ad absolutionem obtinendam. Fateor, si ipse positivè nollit subire talem obligationem, & ita nollit, ut efficacius nollit talem obligationem, quam vellent valorem absolutionis, tunc, inquam, nec actus valeret, nec maneret obligatus ex pacto, sed ex priori obligatione, quam prius habebat confitendi peccata reservata suo superiori. Ceterum quando subditus ignorat obligationem illam, & vult absolutionem validam voluntate efficaci, eo ipso vult implicitè talem obligationem, quæ hic, & nunc necessaria est ad valorem Sacramenti. Exemplum optimum esse potest in eo, qui ignorat pœnitentem obligari ad implendam pœnitentiam sibi à Confessorio impositam, hic enim, non obstante illa ignorantia, eo ipso, quod

quod vult recipere Sacramentum, & absolutionem validam, vult etiam implicitè subire illud onus, & obligationem, quia vult omnino subdī Sacerdoti, in qua subiectione continetur potestas obligandi ad satisfactionem, quod totum pœnitens confusè vult per illam voluntatem suscipiendi Sacramentum, licet ipse ignoret talem obligationem, imò licet, si eam scilicet, nollet se exponere illi obligationi, nec recipere Sacramentum cum tanto onere: Nam quidquid sit de eo, quod tunc vellet, nunc tamen verè vult subdī Sacerdoti, & facere hanc actionem validam. Sic ergo in casu nostro pœnitens ignorans obligationem, quam subit comparandi coram superiore, vult tamen subdī huic Sacerdoti in hoc foro, quæ subiectio affert secum necessariò illam obligationem, sine qua non esset valida, quod sufficit, vt tacitè, & implicitè velit talem obligationem.

112. Secundo obicitur ex Suar. n. 20. quia quando in casu necessitatis aliquis absoluitur à reſeruatīs Papæ cum onere comparandi postea, cum poterit, iuxta formam præscriptam in c. *Eos, qui de sententia excommunicationis in 6.* illa obligatio comparandi non oritur ex pacto, aut ex voluntate pœnitentis, sed ex voluntate Pontificis concedentis facultatem, & iurisdictionem cum illa limitatione, & reſeruando sibi vltimum iudicium, quoad satisfactionem imponendam: Idem ergo dici debet, quando ea obligatio oritur ex voluntate alterius superioris, in hoc enim eadem videtur esse ratio omnium superiorum.

113. Respondetur, casus Pontificis posse esse vel absque censura aliqua, vel cum censura annexa, prout communiter illam habere solent. Et quidem, si habent censuram, facile intelligitur, quomodo possit pœnitens absque illo pacto explicito manere obligatus ad comparandum: quia nimirum potuit ex voluntate Pontificis censura auferri, non absolute, sed ad tempus, ita vt postea rediret, non posita tali, vel tali conditione: quia cum censura tota sit ex iure humano, & voluntate Pontificis, potest eadem voluntate auferri, sub qualibet conditione, & limitatione. Prælati autem religionis non potest hoc modo obligare subditum, quia non potest dare facultatem absolendi sub conditione, vel ad tempus; atque ideo necesse est, vt obligatio comparandi proueniat etiam ex voluntate ipsius subditi.

114. Si verò sermo sit de peccatis Pontifici reſeruatīs absque censura, hæc quidem, vel nulla sunt, vel si aliquod sit, aut vnquam fuerit, rursus distinguendum est: nam vel facultas ab illo absolendi datur pro mortis articulo, vel pro aliis temporibus: Si datur pro mortis articulo, ipse P. Suar. *dicta sect. 1. num. 32.* in vniuersum docet peccatorum absque censura reſeruatorum absolutionem pro mortis articulo non posse, nec debere concedi cum illo onere comparandi; quia cum in eo casu confessio sit simpliciter necessaria, cogeretur, & obligaretur subditus ad dicenda bis sua peccata, quæ necessitas non videtur esse iuxta institutionem huius Sacramenti. In illo ergo articulo subditus absolutus à peccatis Pontifici reſeruatīs absque censura, non haberet obligationem comparandi, neque ex pacto, neque aliunde, iuxta sententiam ipsius Suarez. Et quidem textus in illo c. *Eos, qui*, loquitur solum de eo, qui absoluitur à censura, vel sententia Ecclesiastica in quam vult Pontifex, vt reincidat, nisi data potestate compareat. Denique si sermo sit de subdito absoluto à peccato Pontifici reſeruatō, nō quidem in mortis articulo, sed in alia necessitate, quando legitimū impedimentū habebat ad eundem Pontificem, facile respondebimus, si inueniatur pec-

catum aliquod absque censura reſeruatū Pontifici, & facultas concessa ad absolendum ab illo in casu necessitatis extra mortis articulum, cum onere comparandi postea, (quæ quidem difficile de facto inueniuntur) interpretandum id etiam esse iuxta doctrinam supra positam, vt pœnitens debeat explicitè, vel implicitè acceptare conditionem illam, & obligationem comparandi, quam si non acciperet, non poterit vti facultate cum eo onere concessa. Cum enim Pontifex eo casu vellet pœnitentem omnino obligare ad comparandum, & seclusa non esset alia via efficaciter obligandi, nisi interveniente aliqua, voluntate subditi volentis sibi imponere talem obligationem; totum hoc censeretur velle Pontifex tunc, sicut Prælati Religiosi professi sunt, se id velle, & intendere, quando concedunt facultatem absolutionis obtinendæ in iis casibus cum onere comparandi.

115. Tertiò obicitur, quia si pœnitens bona fide cōfiteatur, ignorans illam obligationem comparandi, & ante absolutionem admonetur à confessorio de illo onere: tunc, inquam, poterit pœnitens recusare illam obligationem, & tamen petere absolutionem, ad quam iam acquisiuit ius per confessionem factam, ne cogatur bis eadem peccata cōfiteri; nam si in prædicto casu negaretur illi absolutio, iam cogeretur absolute bis cōfiteri eadem peccata, neque esset in potestate pœnitentis illud grauamen effugere. Fatendum est ergo eam obligationem non prouenire ex acceptance pœnitentis, sed ex iurisdictionis limitatione, prout volebat Suarez.

116. Hoc tamen argumentum, quod magnum negotium facessit Suar. n. 17. & 19. ex supradictis facile solui potest. Negamus itaque pœnitentem ex confessione bona fide facta, acquisiuisse ius ad absolutionem obtinendam reculato onere comparandi. Quis enim dedit illi tale ius? Non quidem inferior Confessorius: qui cum non habeat potestatem delegatam absolendi, nisi acceptantem illud onus, non potuit se obligare ad dandam aliter absolutionem; hoc enim esset obligare se ad impossibile. Sine ergo peccauerit, vel non peccauerit, non aperiendo pœnitenti ab initio illam obligationem, ne frustra diceret sua peccata; postea tamen non obligatur ad absolutionem dandam contra voluntatem superioris; sed neque superior dedit tale ius pœnitenti. Cui enim obligetur superior ad dandam facultatem ex eo, quod subditus imprudenter, vel ignoranter confessus est sua peccata non habenti facultatem absoluitam, sed limitatam absolendi? Alioquin quoties subditus bona fide confessus esset peccata reſeruatā inferiori, deberet etiam superior dare facultatem absolutionis obtinendæ ab inferiori, licet posset ipse superior, qui Episcopus est, facile adiri, ne scilicet cogatur subditus eadem peccata bis cōfiteri. Debet igitur subditus sibi imputare necessitatem, quam subit bis aperiendi idem peccatum, eod quod ignoranter confessus illud fuerit, cui non debebat illud in rigore cōfiteri; nec superior inducit illum in eam necessitatem, sed ignorantia propria fuit causa potissima illius necessitatis subeundæ: sicut si bona fide confessus fuisset laico, non ideo excusaretur ab eisdem peccatis iterum cōfiterendis.

117. Manet ergo ex his omnibus non posse præcipi duplicem cōfessionem eorundem peccatorum pro tota Ecclesia, neque in prædicto casu præcipi; sed pœnitentem ipsum ob suam commoditatem acceptare propria voluntate, & sponte sua imponere sibi illud onus. Quando verò transacto periculo, aut necessitate, ille, qui absolutus fuit à Censuris Papæ reſeruatīs, obligatur ad comparandum non obligatur,

ut iterum sacramentaliter confiteatur: sed solum ut se præsentet ad recipiendam pœnitentiam, vel satisfaciendum Sedi Apostolicæ, quod mandatum iustum est, & eius transgressio puniatur secunda excommunicatione. Quod quidem facilius potuit præcipi in absolutione ab excommunicatione, ut dixi, quam in absolutione à peccatis: cum enim excommunicatio sit censura imposita ab Ecclesiâ, potest auferri ab Ecclesiâ hoc, vel illo modo, cum hac, vel illa limitatione: peccata autem tolluntur per potestatem à Christo datam Sacerdoti, atque adeo lata semel absolutione directâ in subditum, tolluntur omnino absque limitatione, aut conditione vlla.

S. 4. An sit præceptum humanum confitendi venialia.

129.
An Ecclesiâ
possit præci-
pere confessio-
nem venia-
lium.

Dubitari potest quartò, An possit ab Ecclesiâ præcipi confessio peccatorum venialium? Aliqui negant; Palud. Syluester, & Sotus apud Suar. disp. 22. sect. 8. n. 2. quibus fauet Nauarrus in summa. c. 2. n. 9. Alij communiter affirmant; S. Th. Alensis, Bonavent. apud Suarez ibi, qui eandem sententiam amplectitur. Valquez etiam g. 90. art. 2. dub. 2. & 3. Coninch. disp. 5. n. 53. & alij quorum plures explicant de obligatione confitendi omnia: hoc enim esset nimis durum, & moraliter impossibile. sed aliqua, cum qua limitatione probabile videretur id non excedere potestatem Ecclesiæ. Nam licet confiteri omnia mortalia, si non esset præceptum à Christo, vel confiteri omnia occulta, esset graue onus excedens Ecclesiæ potestatem; confiteri tamen aliqua, hæc, vel illa, non videtur graue onus, & aliunde compensatur utilitate Sacramenti afferentis gratiam ex opere operato.

130.

Vnde infero non solum posse Ecclesiâ confessionem venialium præcipere indirectè, quatenus præciperet vniuersaliter confessionem annuam, & consequenter ille, qui solum habet venialia, teneretur ex hoc præcepto confiteri venialia; sed etiâ directè, quod immeritò negat Coninch. vbi supra. Nam si propter aliquid non posset, id esset propter rei difficultatem; hæc autem eadem est, quando præciperetur indirectè, neque est magna difficultas, ut dixi, confiteri aliqua, hæc, vel illa. Cur ergo non poterit etiâ directè præcipi? Dices, quia id parû esset vtile; quid enim refert confiteri aliquod veniale, si potest homo alia non confiteri, & eligere, quod voluerit ad implendum illud præceptum? Sed contra, quia hoc ad summum probaret non posse id sub peccato mortali præcipi, quia non esset res magni momenti, & utilitatis. Deinde fortasse non parum, sed multum conducit ad profectum spirituale habere curam, & propositum efficax extirpandi aliquod peccatum veniale, in quod homo solet cadere, quod experientia ostendit in iis, qui frequenter peccata venialia confitentur. Nam licet non confiteantur omnia, sed aliqua, quæ ipsi volunt: hoc tamen ipsum magnum frænum est, & remedium ad corrigendos defectus ordinarios, & peccata leuia.

131.
An de facto
sit tale præ-
ceptum.

An verò de facto sit tale præceptum confitendi aliquando venialia? Multi affirmant, primò propter confessionem annuam; qui enim non habet mortale, cogitur confiteri venialia, ut impleat præceptum annuæ confessionis. Ita Alex. Richard. & Bonavent. apud Valq. g. 90. art. 2. dub. 2. & quidem in praxi positum est, ut omnes confiteantur, vel excommunicentur, tanquam transgressores præcepti Ecclesiastici.

132.

Verior tamen sententia negat, teneri ex præ-

cepto ad confessionem eos, qui sola habent peccata venialia. Hæc est communis Theologorum, quos referunt, & sequuntur Valquez, vbi supra, & Suarez disp. 36. sect. 2. n. 7. Probatur primò, quia præceptum Ecclesiæ in illo cap. omni, est de confitendis omnibus peccatis semel in anno, ergo, solum loquitur de omnibus mortalibus; certum enim est, non esse præceptum de confitendis omnibus venialibus. Secundo, quia Ecclesiâ non præcipitur rem non debitam ex Christi præcepto, sed solum, quod confessio iam præcepta impleatur saltem semel in anno, ut docet Tridentinum sess. 14. c. 1. in fine: ergo solum præcipitur confessionem mortalium; hæc enim sola erat præcepta à Christo.

Fatemur, de facto omnes confiteri, quia apud fideles mirum esset, si inueniatur aliquis, qui inter homines vitam degat, & nec confiteatur per totum annum, nec peccet mortaliter; qui enim absque peccato mortali peragunt annum, solent frequentissimè alia minora peccata confiteri. Vnde qui non confitetur, præsumitur non id facere propter defectum, sed propter excessum materiae. Si quis autem esset absque peccato mortali, non teneretur per se loquendo ex vi præcepti ad confessionem annuam; teneretur tamen communiter propter scandalum ire ad Parochum, & reddere rationem suæ conscientie, ut ostenderet, cur non implet præceptum annuæ confessionis.

Alij secundò dicunt, dari de facto præceptum confitendi venialia saltem respectu aliquorum, quales sunt Monachi Sancti Benedicti, quibus in Clem. 1. de statu Monachorum, præcipitur mensura confessio: hi enim, si mortalia non haberent, tenerentur confiteri venialia, ut impleant illud præceptum. De hoc præcepto variæ sunt sententiæ, de quibus Suar. disp. 36. sect. 1. n. 7. Aliqui dicunt, illud intelligi, sicut præceptum vniuersale annuæ confessionis, nempe, si qui habet materiam necessariam peccati grauis, confiteatur semel in mensi. Alij dicunt, illam quidem esse regulam, qualem habent etiam alij religiosi confitendi semel in hebdomada, non tamen esse præceptum sub peccato mortali. Alij denique dicunt, obligare quidem sub peccato mortali; nec mirum, quod per accidens aliquando obliget ad confessionem venialis hoc enim, ut diximus, non excedit potestatem Ecclesiæ, cum non sit graue onus, quod aliquis confiteatur aliquod peccatum veniale, quod ipse voluerit, quando non habet mortale: præsertim cum posset, si vellet, confiteri solum aliquod mortale, quod iam sæpe confessus sit, vel aliquod etiam veniale antiquum, de quo iam sæpe doluit, & facilius dolet. Quodlibet enim ex his sufficeret ad implendum hoc præceptum (si quod est) confessionis mensuræ. Et quidem quælibet harum responsionum ad præsentem difficultatem videtur probabilis.

S. 5. Per quam confessionem satisfiat præcepto Ecclesiastico.

Dubitatur quintò, qualis confessio sufficiat ad satisfaciendum huic præcepto Ecclesiastico? Aliqui volunt, satisfieri per quamcumque confessionem; ficto etiam animo factam, absque dolore villo, & absolutione non sequuta: quam sententiam refert, & reicit Valquez g. 92. art. 3. dub. 5. & Suarez disp. 36. sect. 7. num. 1. Alij per confessionem saltem validam ex defectu doloris, quos refert Diana tom. 2. tract. 4. resol. 120. Alij dicunt, satisfieri per confessionem internam quæ sit verum Sacramentum validum,

validum, licet informe. Denique Vasquez ibi cum aliis docet, requiri quidem Sacramentum validum, & formatum: non tamen incurri poenam excommunicationis (quæ ferri solet in transgressores) propter solum defectum internum doloris, aut intentionis, aut manifestationis: alicuius peccati interni, quia poenæ imponuntur merito iure Ecclesiastico; quo quidem non potest prohiberi, aut præcipi actus internus, quod etiam tenet Hen-
riquez lib. 4. c. 4. §. 1.

Mihi verior videtur sententia Patris Suarez de eo loco, & lib. 4. de legibus c. 13. qui alios affert, & plures alios Diana loco citato. Cum quibus dico primo: non satisfieri præcepto Ecclesiæ quacunque confessione, etiam absolutione non sequuta. Quia Ecclesiæ præcepit, non aliquid novum, sed id quod ex Christi præcepto debitum erat, ut dixit Tridentinum loco citato: Christus autem non præcepit confessionem, utcumque; sed confessionem, quæ per iudicis sententiam terminaretur; ergo hoc ipsum præcipit Ecclesiæ, fieri singulis annis: non enim fuerunt duo Christi præcepta, unum confessionis faciendæ, alterum absolutionis recipiendæ, sed unus utriusque; scilicet, recipiendi hoc Sacramentum: ergo cum Ecclesiæ illud Christi præceptum voluerit singulis annis observari, præcepit totius Sacramenti receptionem: quod intelligendum est iuxta id, quod dicemus *sextione sequenti* n. 172.

Dico secundò: per Sacramentum validum, & informe impletur sufficienter illud præceptum. Hæc est communis nec negatur ab illis etiam, qui negant dari posse Sacramentum hoc informe: ipsi enim concedunt, quod si dari posset, satisfaceret præcepto per tale Sacramentum. Ratio autem est quia præceptum, non est de fructu Sacramenti, sed de Sacramento suscipiendo; quare sicut per communionem, aut auditionem Missæ absque fructu positam propter statum peccati, aut propter malum finem, quo Missa auditur, adhuc impletur præcepta communionis, vel sacri audiendi, sic à fortiori per confessionem informem satisfiet, præsertim cum hæc postea ablato obice habere possit suum effectum.

Dico tertio: per confessionem illam, per quam non satisficit præcepto, eo quod non sit Sacramentum propter defectum doloris, vel intentionis, &c. incurritur etiam poenæ Ecclesiasticæ excommunicationis, & similes, nisi inadvertentia excuset, vel aliquid simile. Probatur primò ex argumento contrario, quia Ecclesiæ potest in his casibus præcipere actum internum, sine quo non stat actus externus præceptus: potest enim Ecclesiæ præcipere receptionem extremæ unctionis, auditionem sacri, recitationem officij divini, & alia eiusmodi; quæ tamen omnia esse non possunt sine intentione interna recipiendi Sacramentum, audiendi sacrum, orandi, &c. Vnde si aliquis vingeretur exterius, vel adesset sacro, vel legeret officium materialiter absque intentione recipiendi Sacramentum, audiendi sacrum, vel orandi, procul dubio non impleteret præceptum, & per consequens incurreret excommunicationem, vel alias poenas, quæ transgressoribus fuissent impostæ: ergo potest similiter præcipere Sacramentum poenitentiae, licet consequenter præcipiat actus internos requisitos ad valorem Sacramenti; & potest imponere poenam transgressoribus huius præcepti.

Secundò probatur, quia Ecclesiæ præceptum terminatur ad idem, quod à Christo præceptum fuerit, ut constat ex Tridentino supra allegato: ergo eadem Ecclesiæ poenas imponens transgressoribus huius præcepti, imponit poenas non facientibus semel in anno id, quod ex Christi præcepto debitum
P. Ioan. de Lugo, de Poenit.

erat, non enim est aliud Ecclesiæ præceptum, nisi de illo eodem obiecto. A Christo autem non fuerat præceptum, nisi de vero Sacramento Poenitentiae suscipiendo; ergo omittentes hanc veri Sacramenti susceptionem intendit omnino Ecclesiæ punire.

Ratio autem à priori est; quia licet Ecclesiæ non possit præcipere actus merè internos; potest tamen præcipere externos; ut deur visibilis subordinatio & conformitas inferiorum ad superiores in hac visibili Hierarchia, ut fatetur Vasquez. Ad hanc autem visibilem subordinationem, & conformitatem, non solum requiritur in Ecclesiæ potestas præcipiendi actionem externam nudam, & inanimatam, sed animatam actu interno. Conformitas enim, v. g. esse debet in hoc, quod omnes tali die offerant Sacrificiū, vel orent Deum: si autem fieret mera actio externa proferendi verba consecrationis absque intentione, vel actio legendi psalmos absque intentione orandi, sed ut acquireret usum legendi, non daretur sacrificium, nec oratio, & per consequens non esset conformitas in sacrificio, & oratione, sed in actione externa ridicula, & impertinens, ad quam præcipiendam esset etiam inutilis, & impertinens potestas: quid enim refert, quod fiat talis prolatio verborum secundum se? Potestas ergo Ecclesiæ, si quæ est, debet esse ad præcipiendum sacrificium, ad præcipiendam orationem, &c. Qui actus externi non possunt esse appetibiles; & volubiles nisi sint cum intentione interna, & per consequens debuit esse potestas præcipiendi talem intentionem internam, sine qua non datur oratio, vel sacrificium: ergo similiter debuit dari potestas præcipiendi usum Sacramentorum, qui usus externus non potest esse absque voluntate recipiendi Sacramenta, & in hoc Sacramento poenitentiae non potest esse absque dolore interno, ut supponimus.

Confirmatur; quia, si potestas humana non posset præcipere hoc modo, & consequenter actus internos, non posset Ecclesiæ præcipere eleemosynam, propterea de facto eam præcipit beneficiariis de superfluo; nam eleemosyna est donatio externa requirēs voluntatem internam transferendi dominium in pauperes accipientes; posset ergo beneficiarius implere præceptum Ecclesiæ dando exterius pecuniam absque ulla intentione interna, ac per consequens, si alius hoc sciret, posset clam illam pecuniam à paupere accipere, absque eius iniuria. Deinde non posset republica præcipere per legem, vel per sententiam contractum aliquem fieri, emptionis, locationis, &c. nec posset iudex præcipere testi, ut iuraret; nam iuramentum exigit voluntatem internam iurandi, & adducendi Deum in testem. Quæ omnia videntur omnino absurda; tollunt enim omnem ferè potestatem Ecclesiasticam, & humanam. De hoc tamen ex professo agitur in tractatu de legibus, vel etiam in tractatu de horis Canonicis. Pro nunc sufficiat breuiter tetigisse. Per quod patet ad fundamentum aduersariorum, nam licet Ecclesiæ non possit præcipere, vel punire actum solum internum, potest tamen, ut diximus, actum internum, à quo aliquis actus externus, quem Ecclesiæ potest præcipere, habet esse talem actum humanum, qualis est materia præcepti.

SECTIO VII.

Quas personas, & quo tempore obliget hoc præceptum Ecclesiæ?

DE infidelibus, non baptizatis certum est non obligari, cum non sint subditi Ecclesiæ. De iis
Z qui

*Summus
Pontifex an
obligetur.*

qui sunt intra Ecclesiam, dubitatur primo de summo Pontifice; an obligetur hoc præcepto annuæ confessionis? Aliqui negant; quia cum hoc præceptum sit Ecclesiasticum, non ligatur tali præcepto, Princeps enim legibus solutus est.

Secunda sententia verior affirmat. Hanc tenent Azor tom. 1. institut. moral. lib. 5. cap. 11. Suarez in presenti disp. 36. sect. 2. num. 5. Valquez q. 90. art. 1. dub. 5. num. 22. & alij, quos ipsi afferunt. Probant, quia licet Princeps non obligetur legibus quoad vim coactivam; obligatur tamen quoad vim directivam, quatenus non debet se abique rationabili causa eximere ab obligatione, quam ipse reliquo corpori imponit. Hæc ratio non videtur satis firma, saltem ad inducendam obligationem grauem, qualem ij Auctores communiter inducunt: nam licet supremus Princeps iuxta probabilior sententiam non possit abique rationabili causa secum dispensare in propria lege; hoc tamen peccatum dispensationis absque causa sufficienti, existimatur à multis solum veniale, quos refert, & sequitur Thom. Sanchez lib. 8. de maritali disp. 18. n. 7. & notissimè Castro Palao tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 8. §. 1. num. 5. quando non adest scandalum aut notabile aliorum damnum, licet ipse Sanchez postea lib. 5. consil. c. 1. dub. 5. hanc sententiam reuocet. Si ergo potest absque culpa graui Pontifex dispensare cum aliquo in sua lege, cur non posset absque graui culpa secum dispensare. Quod si potest dispensare, iam obligatio tota illius legis respectu Pontificis erit solum sub veniali, cum possit quoties voluerit, dispensare secum, & auferre sibi obligationem sub mortali.

143.

Aliter ergo ex supradictis probant alij hanc communem doctrinam: quia licet sit formaliter præceptum Ecclesiasticum; & tamen fundamentaliter seu remote diuinum, quatenus Christus præcipiens confessionem, videtur etiam præcepisse Ecclesie, quod determinaret tempus lege aliqua Ecclesiastica; quare Pontifex tenetur hanc determinationem facere pro omnibus; nec potest licite eam determinationem tollere; atque adeo Papa, si non confiteretur, peccaret: quia vel hoc faceret non oblata villo modo Ecclesiastica lege confessionis, & tunc peccaret contra legem determinantem tempus confessionis à Christo præcepta, & per consequens contra legem Christi obligantem iam posita determinatione temporis; vel tolleretur prius legem Ecclesiasticam, seu determinationem temporis, quoad se, abrogando illam partialiter, & tunc peccaret contra legem Christi, quia debet omnibus fidelibus determinare tempus, quo implere debeant præceptum Christi. Caterum negari adhuc non potest, probabile esse, quod si hanc legem Ecclesiasticam quoad se non omnino tolleretur, sed alteraret quoad tempus, volendo, quod determinatio temporis, quoad se esset pro hac vice annus cum dimidio, non peccaret grauitur; iam enim relinqueret aliquam temporis determinationem etiam pro se, & aliunde non videtur culpa grauis non conformare se in omnibus cum suis subditis, quod ultra citatos Auctores docet Salas de legib. disp. 14. sect. 2. num. 19. & 20. & disput. 10. sect. 2. n. 104. Azor 1. tom. lib. 3. cap. 11. q. 1. Lessius lib. 2. de iustitia cap. 35. dub. 5. num. 34. Filliucius tom. 2. tractat. 21. cap. ultimo, numer. 426. & alij.

144.
*An obliget
hæreticos,*

Secundò dubitari potest, an hæretici, & alij infideles baptizati hoc præcepto obligentur? Et quidem de præcepto diuino non est dubium, vt notat Suarez disput. 35. sect. 2. num. 4. loquendo autem

de præcepto Ecclesiastico, non defuerunt aliqui Recentiores, qui id negarent, quia in illo cap. *omnis vtriusque sexus fidelis*, &c. & in Concilio Tridentino, quoties de hac obligatione fermo habetur, semper repetitur illa particula, *fideles*, vt constat ex sess. 14. c. 5. & can. 8. & confirmari potest, quia si hæc lex lata esset etiam pro hæreticis, non videretur prudens, & rationalis, cum certum sit, ipsos eam non obseruaturus, atque adeò solum defuerit ad dandam materiam noui peccati in eius violatione.

Theologi tamen communiter videntur contrarium supponere, dum vniuersaliter dicunt, omnes baptizatos, qui post Baptismum peccatum mortale commiserunt, comprehendere hoc præcepto, licet de hæreticis expresse non loquantur. Et quidem si hæretici non comprehenderentur, sequeretur, nec etiam comprehendere eum, qui forte incidit in aliquod peccatum graue contra fidem, atque adeo omnes alios peccatores debere confiteri, præter hunc qui peccauit etiam contra fidem, quod tamen nemo videtur concessurus. Ratio verò à priori est, quia hoc præceptum, vt diximus, non fuit de re noua, aut non iam debita ex iure diuino, sed de confessione à Christo præcepta, determinando tempus illius, quæ determinatio Ecclesie fuerat commissæ, si homines essent negligentes in susceptione huius Sacramenti. Cum ergo diuinum præceptum omnes baptizatos comprehenderet debuit etiam Ecclesia iis omnibus tempus præscribere confessionis faciendæ: alioquin non satisfecisset Ecclesia debito suo determinandi tempus omnibus, qui alioquin ex Christi præcepto ad confessionem obligati erant.

Nec obstat in primis illa particula, *fideles*, habetur in illo textu; nam illo nomine significantur omnes, qui Baptismum acceperunt, quod est Sacramentum fidei. Sicut è contra non intelliguntur, qui fidem Christi habent, si baptizati non sunt; eos enim Ecclesia non potest obligare. Sic etiam Concilium Trident. ead. sess. 14. c. 5. *videtur in princ.* declarans institutionem confessionis dixit, *Christum a se sententiam ad Celos, Sacerdoti sui ipsius Vicarios reliquisse, tanquam Presides, & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in qua Christi fideles ceciderant.* Quibus verbis non exclusit certe peccata hæreticorum à potestate Sacerdotis; sed nomine Christi fidelium, omnes baptizatos comprehendit. Si ut è contra nomine infidelium sæpè intelliguntur ij soli, qui baptizati non sunt, vt constat ex multis locis, quæ habentur in decreto Gratiani 18. q. 1. vbi sæpè *infidelium* nomine intelliguntur, qui extra Ecclesiam omnino sunt, & apud Theologos est frequens illa usurpatio, vt quando dicunt, non licere baptizare filios infidelium inuitis parentibus; item matrimonium fidelis cum infideli esse irritum, in quibus locis certum est, nomine *infidelium* non comprehendere hæreticos baptizatos; nam horum filij baptizari possunt inuitis parentibus, & matrimonium Catholici cum hæretica validum est; licet non sit licitum. Sic ergo in illo textu nomine *fidelium*, comprehenduntur etiam hæretici vt distinguantur ab iis, qui fidem Christi nunquam professi sunt.

Nec etiam obstat confirmatio adducta ex eo, quod lex illa esset inutilis, & nocina, si ad hæreticos extendereetur; hoc enim argumentum multò magis probaret de alijs legibus Ecclesiasticis, quod non debeant hæreticos obligare, atque adeo ipsos non peccare contra legem ieiunij, vel abstinentiæ à carnibus nec incurere excommunicationem, & censuras latas pro

pro variis criminibus. Quae tamen omnia absurdissima sunt. Ratio autem est, quia ad hoc, ut lex aliqua vniuersalis sit prudens, & iusta, non debemus attendere an sit futura utilis huic personae, vel illi, sed toti communitati, cui si utilis sit, lex est rationalis, nec debet restringi ad solas illas personas, quae eam probabiliter obseruabunt; nam per hoc daretur ansa, ut multi malefice se subtraherent à legum obligatione, ponendo se in tali statu, in quo propter ipsorum perversitatem non crederentur obseruaturi legem, & sic non intelligerentur obligari. Adde, quod haec lex non oriatur ex mera voluntate Ecclesiae, sed sit determinatio praecepti diuini, quam determinationem Ecclesia debuit facere, ut obseruaretur praeceptum Christi: unde cum ab illo Christi praecepto non eximantur haeretici propter suam obstinationem; debuit etiam determinatio temporis pro illis fieri, ut Ecclesia suo debito satisfaceret: & ideo dixi, quod argumentum illud magis probaret haeticos non obligari aliis Ecclesiae praeceptis, quam hoc praecepto, in cuius promulgatione minus habet Ecclesia libertatis, & arbitrij.

148. Hinc inferitur decisio tertij dubij, quod fieri solet de meretricibus publicis, an obligentur hoc praecepto, vel saltem an incurrant excommunicationem quae imponi solet transgressoribus. Aliqui enim dicunt, eas personas obligari quidem praecepto, sed non incurtere poenas ex benigna Praetorum voluntatis interpretatione. Sic docet Eman. Rodrig. Vivaldus, & Zerola, quos affert Fagundez lib. 1. de secundo Ecclesiae praecepto cap. 4. n. 10. Sed verius videtur in rigore ex vi statuti comprehendere etiam poenis, ut indicat Vasq. q. 92. art. 3. dub. 5. n. 8. & clarius Fagundez ubi supra n. 11. qui affert pro hac sententia Sa verbo excommunicatio n. 43. ubi nihil de hoc habet, sed in verbo confessio n. 43. agit de hoc; ubi absolute docet oppositam sententiam in editionibus Romanis, in quam mutata est prior, quam docuerat in editione prior. Haec tamen probari potest, quia lex est generalis, & poena etiam generaliter imponitur omnibus transgressoribus, non ergo est, ut excipiantur ab ea, nisi contrariam intentionem habeant Episcopi, qualem fortasse habent plures, propter permissionem Reipublicae circa illas meretrices.

149. Quartò dubitari solet de pueris. Sotus enim dist. 1. 2. quæst. 1. art. 1. dicit, non ligari praecepto Ecclesiae licet alibi dicat, eos obligari praecepto diuino confessionis, in quo non loquitur satis consequenter, ut notauit Vasq. in praesenti q. 90. art. 2. dub. 4. num. 4. quia Ecclesiae praeceptum, ut diximus fertur ad omnes, ad quos diuinum praeceptum ferebatur. Communis ergo, & vera sententia est, hos pueros obligari, etiam praecepto Ecclesiastico, quando habent conscientiam peccati mortalis. Hanc tenent Theologi fere omnes, quos afferunt, & sequuntur Suarez disp. 26. sect. 2. n. 3. Vasquez ubi supra, & alij Recentiores. Constat primò ex textu ipso dicente: omnis vtriusque sexus fidelis, cum ad annos discretionis peruenerint, &c. Vbi aperte determinatur tempus obligationis ab ipso principio usus rationis. Secundò quia alia praecepta Ecclesiastica obligant pueros, ut audienti sacrum, abstinendi à carnibus, obseruandi festa, interdictum &c. Cur ergo non comprehenduntur hoc praecepto? Tertio, quia (ut diximus) hoc praeceptum est determinatio debita temporis pro implendo praecepto diuino: ergo extenditur ad omnes, qui comprehenduntur praecepto diuino, quales etiam sunt pueri.

150. An verò incurrant etiam poenas excommunicationis. P. Ioan. de Lugo, de Pœnit.

tionis, quas statuta synodalia solent in transgressores huius praecepti imponere; Communis, & vniuersalis sententia negat, quia Ecclesia non solet regulariter talibus poenis punire delicta puerorum ante duodecimum, vel decimum quartum annos. Videatur Thom. Sanchez alios referens lib. in decalog. 1. c. 12. num. 7. In aliquibus tamen locis solet excommunicatio ferri vniuersaliter contra omnes, qui post octauum ætatis annum non confitentur, ut in quadam Synodo Compostellana c. de pœnit. refertur factum; in aliis tamen positum excluduntur pueri ab incurrenda censura, ut in quadam Synodo Abulensi tit. 1. part. 2. Quando verò nihil dicitur, intelliguntur potius excepti iuxta usum communem aliarum excommunicationum, licet in aliquo casu speciali possint illam incurtere, ut notauit Vasquez cum aliis ubi supra n. 7. de puero doli capace ingrediente septa Monasterij Monialium, & de excommunicatione ob percussionem Clerici solet communiter idem dici.

Dices, in illo c. omnis, præcipitur equaliter confessio, & communio, & tamen communio annua non obligat pueros omnes habentes usum rationis; ergo nec confessio. Respondetur, ex ipsis verbis praecepti colligi diuersitatem; nam communio præcipitur cum illa limitatione, nisi forte de proprijs Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione dixerit abstinendum. Haec autem rationalis causa prudenter existimatur esse ad non sumendam Eucharistiam, quando puer nondum plene cognoscit dignitatem huius Sacramenti, ut cum debita reuerentia accedat.

Sufficit ergo communiter ad obligandos pueros ætas octo annorum, quia communiter septennio aduenit usus rationis; ergo tunc incipit obligatio confitendi intra annum; & per consequens quando habent octo annos. Dices, quid si fecit primum peccatum mortale paulò ante finitum tempus anni octauum, debet ne ex tunc computari annus confessionis, ita ut possit confiteri intra annum sequentem? Respondetur negativè, quia sicut in viris annus obligationis non computatur à die peccati, sed à principio anni modo infra explicandò sic in pueris annus debet computari non à peccato, sed ab usu rationis, vel à principio anni.

Inferitur ex dictis, sicut infantes ante illud tempus non obligantur, sic nec amentes, circa quos tamen aduertunt aliqui, posse aliquem esse rationis expertem in aliqua materia, qui tamen habeat usum rationis in alia, atque adeo hunc esse capacem confessionis, & obligari hoc praecepto, cum circa eius materiam habeat rationis usum. Talem sumus experti in hoc nostro Romano Collegio fratrem quemdam per multos annos in omnibus fere materiis rationis usu carentem, præterquam in Sacramentorum receptione, ita ut absolutionis capax iudicaretur, & frequenter Sacramenta reciperet.

Dubitatur quintò, quo tempore obliget hoc Ecclesiae praeceptum, hoc est, quomodo computetur annus, intra què semel obligat? Quatuor, vel quinque modis computari potest. Primus est à primo peccato mortali post confessionem. Hic modus reiecitur, quia si homo peccauit post confessionem anni præteriti paulò ante finem quadragesimæ præsentis, posset manere toto etiam anno sequenti absque confessione usque ad quadragesimam anni sequentis. Quod est, contra praxim, & sensum fidelium.

Secundus modus est, computare annum ab vltima confessione. Hic etiam modus reiecitur, primò, quia qui peruenit ad usum rationis, non potest computare annum ab vltima confessione, cum nunquam confessus fuerit. Secundò quia verba legis non sunt,

Z 2 ne

An pueri incurrant poenam.

151.

152.

153.

154.

Quomodo computatur annus.

ne differatur confessio ultra annum, sed ut semel fiat in anno. Alia argumenta affert Suarez *disp. 36. sect. 1. n. 6.*

155.

Tertius modus est, ut hic annus sit à Paschate in Pascha; includendo dies illos præcedentes, & subsequentes proximè. Hæc enim videtur esse communis consuetudo fidelium, ut omnes tunc confiteantur, quam approbat Trident. *dicta sess. 14. c. 5. in fin.* Hanc tenet Suarez ubi supra Coninch *disp. 5. dub. 6.* & alij plures.

Hic etiam modus difficilis est. Primò, quia iuxta hanc computationem obligatur aliquis intra decem menses bis confiteri. Si hoc anno confiteatur die 1. Maij, quæ esset v.g. Dominica in Albis, anno autem sequenti eadem Dominica esset dies ultima Martij; hoc autem videtur esse contra mentem Concilij Lateranensis, quod non voluit talem obligationem imponere. Secundò hoc contra ex verbis præcepti quibus dicitur, quod semel in anno hat confessio: quod autem præcipitur semel in mense, vel semel in hebdomada sufficit, si fiat quacumque die huius mensis Maij v.g. vel quacumque die huius hebdomadæ; ergo quod præcipitur semel in anno, sufficit, si fiat qualibet die huius anni.

156.

Quartus modus potest excogitari computandi annum à principio usus rationis uniuscuiusque: nam textus dicit, omnes fideles statim ac perveniunt ad usum rationis debere confiteri semel in anno. Sed hæc explicatio redderet præceptum valde dubium, non enim sciri potest quando incipiat in singulis usus rationis. Deinde appellatio anni, ut dicemus, communiter significat annum naturalem, qualis ponitur in Calendario.

157.

Quintus ergo modus videtur minus violentus, quod scilicet intelligitur annus iuxta communem significationem, scilicet à 1. die Ianuarij vsque ad ultimum Decembris: itaque confessio facta in qualibet die illius anni sufficit ad implendum præceptum. Hanc tenent Vasq. *q. 90. art. 3. dub. 1.* Nugnus *in addit. ad 3. p. q. 6. art. 5. diff. 4.* & alij Auctores Recentiores, quorum plures refert, & sequitur Antonin. *Diana tom. 1. tr. 3. Miscell. resol. 54. & tom. 2. tract. 4. resol. 81.* Probatur autem, ut dixi, ex verbis illis, *semel in anno*, quæ nisi vim inferas, intelliguntur de toto tempore à principio anni vsque ad finem.

158.

Dicunt primò, consuetudinem explicasse, intelligendum esse de tempore Quadragesimæ, in quo omnes confitentur. Sed illa consuetudo orta est ratione Eucharistiæ, quæ tunc sumitur, & quam debet præcedere confessio; non verò propter obligationem confessionis. Deinde talis consuetudo non est inducta animo se obligandi, sed faciendi confessionem ex præcepto debitam intra annum, sine impositione novi præcepti.

159.

Obiiciunt secundò, Parochos denunciare eos, qui tunc non confitentur, etiam si confessi fuissent anno præcedenti, & dicant se posse confiteri ante finem huius anni. Respondetur denunciari propter violationem præcepti communionis, quod determinatè obligat pro illo tempore Paschali.

160.

Obiicitur tertio Concil. Agathense relatum in *c. Quadragesimæ. dist. 50.* ubi præcipitur, ut initio Quadragesimæ confitentibus pœnitentia detur. Sed ibi sermo est de publicis pœnitentibus. Quartò adducitur Sixtus I V. in extranag. 2. de *regula, & pace.* ubi præcipitur mendicantibus, ne prædicent, quod *Parochiani non sint obligati saltem in Paschate proprio confiteri Sacerdoti, quia de iure tenentur Parochiani saltem in Paschate proprio confiteri Sacerdoti.* Respondetur ibi non determinari tempus exclusivè, hoc est, ita ut tunc, & non alias debeat observari præceptum; sed saltem tunc ratione communionis

debere fieri, si alias satisfieret præcepto alio tempore, & quidem cum tunc fideles debeant confiteri ad communionem; probabile est, quod tempore Sixti I V. confessio, quæ tunc fiebat, deberet fieri cum proprio Parocho, licet hoc iam reuocatum sit; hoc tamen non probat, quod præceptum confessionis secundum se obliget ad illam tunc faciendam. Alij aliter respondent, sed hæc videtur facilior explicatio. Denique Tridentinum loco citato approbat, & laudat consuetudinem confitendi in quadragesima; non tamen inducit novam obligationem, ut constat ex eius verbis.

Hinc inferitur primò, quantum est ex præcepto præciso confessionis, posse aliquem differre confessionem per biennium ferè post præcedentem confessionem. Si v.g. confiteatur hoc anno die 1. Ianuarij, & anno sequenti die ultima Decembris. Quod idem fit sæpè in recitatione officij, si aliquis recitet totum officium hodiernum, statim post mediam noctem, & totum crastinum recitet cras proximè ante mediam noctem, hic enim per biennium ferè nihil recitant.

Inferitur secundò, si aliquis per totum annum frequenter confiteatur solum venialia, quæ habet & ultima die Decembris peccet mortaliter, obligari hoc præcepto ad confitendum illa die: quod licet durum appareat, sequitur tamen aperte ex dictis ut fatetur Vasquez *ubi supra n. 16.* qui hoc probat ex eo, quod hoc præceptum est determinatio præcepti divini, quod solum erat de confessione mortalium. Possimus autem clariùs id colligere ex verbis Tridentini, nam præceptum hoc non est confitendi utrumque, & recipiendi Sacramentum pœnitentiæ (huc enim præcepto iam satisfecisset homo hoc anno) sed præceptum est de confessione, quam Christus præcipit, ut docet Tridentinum *dict. c. 5. in fine*, ubi dicitur, *Ecclesiam non statuisse confessionem, quæ iure divino necessaria iam erat, sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus impleteretur.* Præceptum autem confessionis fuerat de confessione mortalium, non de confessione venialium, ergo si Ecclesia voluit huic præcepto Christi satisfieri semel in anno, voluit confessionem mortalium fieri semel in anno.

Nec hoc peculiare est in hac nostra sententia: idem enim tenentur admittere, qui annum computant à Paschate in Pascha. Nam licet aliquis sæpius confessus fuisset venialia, si tamen in Paschate haberet conscientiam peccati mortalis, deberet propter confessionis annuæ præceptum tunc confiteri, ut satisficeret præcepto confitendi in anno omnia peccata mortalia, ut fatetur ipse Suar. *d. sect. 3. n. 9.* atque adeo si ultima die termini peccaret mortaliter, teneretur tunc confiteri, licet antea sæpius confessus fuisset de solis venialibus, quia illo anno nondum impleverat præceptum Christi de confessione mortalium.

Hinc autem oriuntur alia dubia, Quintò enim dubitari potest, an qui confessus est hoc anno peccata mortalia, si ante finem anni peccet iterum mortaliter, teneatur illo anno iterum confiteri? Præceptum enim videtur esse confitendi intra annum omnia peccata mortalia. Certum tamen est non dari talem obligationem, sed posse ea nova peccata servari ad confessionem anni sequentis, quia præceptum solum est confitendi semel peccata mortalia vsque ad confessionem facta.

Sed dubitatur sextò an idem dicendum sit de eo, qui confiteatur mortalia, quorum nunc recordatur, & post confessionem recordatur alterius, an debeat illud hoc eodem anno confiteri, ut compleat confessionem præcedentem. Affirmativè respondet Medina

in summ. l. 1. c. 1. 4. 5. 4. 1. sed communis, & verior sententia negat, quam docent multi, quos congerit Diana tom. 2. tract. 4. resol. 124. & probatur quia Ecclesia solum præcipit, quod semel in anno satisfiat Christi præcepto: sed per illam priorem confessionem satisfactum est Christi præcepto; hoc enim Christi præceptum est confitendi omnia mortalia, quæ tunc memorie occurrunt diligenti examine præmissio, ut explicat idem Tridentinum eodem c. 5. circa initium. Ergo per illam primam confessionem satisfactum est Ecclesie præcepto, per secundam enim confessionem non solum impletur semel, sed bis præceptum Christi, ad quod tamen Ecclesia non obligat. Cur autem ante communionem non sufficiat semel confiteri, sed oporteat iterum confiteri peccata noua, vel quæ de nouo memorie occurrunt, dixi disp. 14. de Eucharistia, sect. 6.

Maius dubium esse posset, quando aliquis in prima confessione propter iustam causam scienter dixit aliis peccatis mortalibus, tacuit aliquod peccatum: an teneatur illud peccatum intra eundem annum confiteri alteri Confessario, vel eidem, quando iam commodè potest illud confiteri. Affirmat Sotus disp. 189. 2. art. 5. ante solutionem quarti argumenti, & alij; imò Cordub in summ. casu primo in princ. addit teneri penitentem quam primum possit confiteri illud peccatum alteri Confessario, qui securè illud possit dicere. Hoc tamen ultimum caret omni fundamento, quia præceptum ad summum est confitendi in anno omnia peccata, quo ante confessionem memorie occurrebant, non verò confitendi quam primum omnia peccata.

Addo, probabile videri contra Sotum, quod nec teneatur ad confitendum eodem anno peccatum, quod propter graue detrimentum omisit in confessione: iam enim præsentauit se suo Sacerdoti, & dixit illi omnia mortalia, quæ illius memorie occurrebant, & quæ tunc poterat dicere; quod videtur satis ad implendum Christi præceptum, & ad obseruandum præceptum Ecclesie. Quod idem dicendum videtur, si aliquis in mortis periculo confessus est, & propter impedimentum superueniens, aut temporis angustias non potuit dicere omnia peccata, sed aliqua; hic enim elapso periculo non videtur obligatus ad confitenda alia eodem anno, quia iam fecit confessionem formaliter integrā hoc anno coram suo Parocho, vel Confessario proprio.

Dices; ergo idem dici poterit de eo, qui in casu necessitatis propter scandalum, vel communionem urgentem confessus est alicui non habenti facultatem absolueudi à reuerentis, atque adeo ab his absolutus est solum indirectè, ab aliis verò mortalibus directè. Consequenter enim dicendum erit, hunc non teneri eodem anno confiteri reuerentia Prælati, eo quod iam hoc anno fecit confessionem formaliter integrā coram illo, à quo absolutus est à non reuerentis.

Respondetur, quidquid sit de consequenti, negando consequentiam: quia hic non confessus est semel coram Sacerdote proprio; præceptum autem Ecclesie non solum est confitendi semel, sed confitendi semel proprio Sacerdoti, hæc enim sunt verba canonis in c. omnis. Ergo per priorem confessionem nondum est impletum præceptum Ecclesie: nam proprius Sacerdos est ille, qui habet potestatem ordinariam, vel delegatam ad absoluendum penitentem à suis peccatis. In illo autem casu solus Prælati potens absoluere à reuerentis habet talem potestatem.

Septimò dubitari posset, an idem dicendum sit de eo, qui hoc anno confessus est sæpè venialia, atque etiam aliquod mortale dubium, postea vero incidit

P. Ioan. de Lugo, de Penitent.

in aliquod mortale certum, an scilicet, hic obligetur ad confitendum hoc peccatum nouum ante finem anni: Respondetur negativè, quia hic verè impleuit iam semel præceptum Ecclesie, & Christi hoc eodem anno: nam Christi præceptum licet non sit confitendi venialia; est tamen confitendi non solum peccata grauius certa, sed etiam dubia; illud ergo præceptum impletum est confitendo ea peccata dubia, quæ tunc habebat. Vnde apparet discrimen huius ab eo, qui solum confessus fuisset venialia; per quam confessionem non impleuerat Christi præceptum, ut diximus, & ideo debet iterum confiteri eodem anno, si habet peccatum graue.

Dices: si peccatum erat dubium, potuit contingere, quod reuera non fuit peccatum, & per consequens nec fuit verè ab illo absolutus; imò nec recepit verè Sacramentum, pone enim non dedisse aliam materiam, nec dixisse peccata venialia, aut nō cum dolore de illis; ergo tenebitur ad iterum confitendū peccatū nouū certū, quia adhuc non impleuit præceptum Christi hoc anno de confessione Sacramentali peccati grauis. Si autem tenetur in illo casu, idem erit dicendum, licet dederit simul pro materia alia peccata venialia: nam etiam tunc non fuit absolutus verè ab illo peccato mortali, sed à solis venialibus; ergo ut præceptum Christi impleat, debet cōfiteri hoc peccatū graue nouū, ut recipiat absolutionem Sacramentalem à peccato mortali.

Respondetur præceptum Christi non esse solum de confessione veri peccati, quod sit capax veræ absolutionis, sed etiam de confessione peccati dubij, quod fortasse aliquando non est capax veræ absolutionis. Quare utraque confessione videtur obseruari præceptum Christi, & per consequens præceptum Ecclesie, quod solum videtur obligare ad confessionem illam, & de illis, quam fideles ex Christi præcepto debeant facere.

Dices præceptum Christi obligat ad confessionem, quā subsequatur absolutio, ut supra diximus; sed in hoc casu sequitur vera absolutio: ergo non impletur Christi præceptum. Respondetur præceptum Christi obligare ad terminandā per sententiā Iudicis eam causam, quare si non sequatur sententia, eo quod non profectur, vel quia hic non est index, nō impletur Christi præceptum: secus est quando ego defero ea, quæ Christus præcipit, ut in præsentī, & index proprius terminat causam, quantum est de se nam de hoc toto, & solo erat Christi præceptum.

Quandò dubitabis consequenter, quid dicendum sit, si homo habens peccatum mortale, cuius non recordatur, confiteatur sola venialia: an hic postea, quando recordatur illius peccati, debeat illud confiteri eodem anno? Videtur enim, quod non debeat; quia licet aliquis non habeat animā implendi præceptum, si tamen facit rem præceptam, quādo verè habet præceptum, etiam si id ignoret, satisfacit præcepto, ut qui audit Sacrum, v.g. die festo ignorans esse festum, & absque animo implendi præceptum, satisfacit præcepto: in casu autem nostro ille homo habebat verè peccatum mortale, & obligationem confitendi; ergo confessio erat debita ex præcepto, & per consequens per confessionem illam, quæ fuit formaliter integra, satisfecit re ipsa præcepto confitendi, quod habebat.

Consequenter tamen ad superius dicta videtur, adhuc debere eodem anno confiteri illud peccatū: quia reuera nō solum impleuit præceptum: nam præceptum Christi non erat confitendi, ut sæpè diximus, sed præceptum Christi est confitendi peccata mortalia certa, vel dubia proprio Sacerdoti: hic autem homo confessus fuit, non tamen peccatū mortale; ergo licet iam haberet præceptum, non tamen impleuit

170.

171.

172.

173.
An qui solā venialia confiteatur, mortali alicuius peccati immemor, teneatur dum recordatur, illud eodem anno cōfiteri.

174.

implevit illud, quia non fecit id, quod præcipiebatur, sed aliquid aliud, quod non præcipiebatur. In quo est discrimen à casu posito: nam qui audit sacram, vere facit totum id, quod præcipitur: qui autem confitetur solum venialia, non facit id, quod præcipitur à Christo, sed aliquid, quod non præcipitur. Idem videtur dicendum in casu, quo aliquis habeat vñ solum mortale, quod sine gravissimo periculo dicere non potest suo Confessario: nam licet illi cōfiteatur alia venialia, & taceat illud mortale in iis casibus quibus id licet tacere potest, atque adeo faciat confessionem formaliter integrā, non tamen dicitur satisfecisse præcepto confessionis annuæ, sed debet illud mortale intra annū cōfiteri eidē, vel alteri Cōfessario, si possit absq; illo periculo.

175.

Dices, illa cōfessio venialium erat tunc debita ex præcepto: nam qui non potest confiteri mortale, quod habet, debet saltem confiteri venialia, ut absolatur salte indirecē ab illo mortali. Respondetur de obligatione, quam habet confitendi venialia in illo casu, est dubium; quod tractari solet de peccatis reservatis, & de quo videri potest Diana tom. 2. tract. 4. resol. 75. & 125. pro nunc dico illam obligationem non esse ex præcepto divino, vel Ecclesiastico confessionis, sed si quæ est esse ex obligatione nō communicandi absque confessione, vel ratione charitatis propriæ, vel ex alio capite, ut in simili dixi disp. 14. de Eucharistia, sect. 5. Multo autem minus excusabitur à confessione mortalis eodem anno faciendā, si confessio venialium facta fuit Sacerdoti simplici; tunc enim non fuit facta corā proprio Sacerdote, atque adeo non implevit præceptum confitendi proprio Sacerdoti; ut dictum est.

176.

An trans-
itio anni dur-
et obligatio
sacram. crisi-
sant.

Dubitarur nono, utrum qui per totum annum non est confessus, debeat confiteri quāprimū anno sequenti, an verò possit differre confessionem vsq; ad finem ferē illius anni? Dubiū autem æquē procedit, siue culpabiliter, siue inculpabiliter aliquis non fuerit confessus. Prima sententia docet posse differri confessionem per totum annū sequentem. Ratio præcipua est, quia confessio annua est pondus cuiusq; anni, sicut officium diuinum est pondus diei: ergo sicut omittens officium hodie, non tenetur recitare cras duplex officium, nec recitare statim, sed potest recitare qualibet hora diei crastinæ; sic qui omittit confessionem hoc anno, non debet confiteri initio anni sequentis, sed qualibet die ipsius. Hanc sententiam tenet Antoninus 2. part. tit. 9. c. 15. Syluester verbo Eucharistia 3. q. 15. dicto 3. & alij quos affert Diana tom. 2. tract. 4. resol. 130. quorum aliqui inferunt, si ex statuto sit excommunicatio non consentibus, & communicantibus tali tempore, tunc illum, qui transacto tempore communicat, ut absolatur ab excommunicatione, non teneri iam ad communicandum in Parochia, quia illa communio non est iam ad implendū præceptum Ecclesiasticum, cuius tēpus finitum est, sed ad implendū præceptum Episcopi.

177.

Secunda sententia verior docet etiam transacto anno debere quam primum fieri confessionem. Hanc tenent Soto, Nuarrus, Medina, Victoria, quos referunt, & sequuntur Suarez disp. 36. sect. 3. & Vasquez q. 90. art. 2. dub. 2. Coninch. disp. 5. dub. 8. & fere alij Recentiores communiter.

Probatum primò ex vsu Ecclesiæ, in qua Prælati excommunicationem ferunt in eos, qui transacto tēpore d-bito non confitentur: quæ excommunicatio non est solum pro peccato præterito: nam si hoc esset, posset tolli per absolutionem à Parocho etiā extra confessionem: cum ergo non possit tolli, nisi cōfiteatur, signū est, quod fertur pro peccato durāte, donec satisfaciatur homini obligationi confitendi

Hoc argumento videtur etiam Pater Vasquez; non tamen facile apparet, quā consequenter ad id, quod dixerat dub. præcedent. scilicet præceptum confessionis annuæ non obligare ad confessionem in Paschate, sed posse illi satisfieri ante vltimum diem Decembris. Falsò ergo supponit nunc, quod excommunicentur, quia non confitentur statim post Pascha, ut inde colligat obligationē confitendi etiā transacto tempore præfixo: nam in eius sententia non est transactum tempus præfixum ad confessionem annuam, tunc quando excommunicantur.

Possent tamen hoc argumentum mediare, & arguitur applicari ad nostrū casū dicendo excommunicationem ferri propter communionem omisā tēpore illo, quo debebatur, nec posse tolli, donec homo in confessione prævia ostēdat iam se paratum, & promptum ad satisfaciendum præcepto communionis. Unde argui potest, si præceptum communionis adhuc obligat transacto suo tēpore præfixo, & debet homo quam primum communicare: ergo à fortiori præceptum confessionis annuæ etiā transacto toto anno obligabit ad confitendum statim; clarius enim apparet hæc obligatio in confessione, quam in communione, ut mox dicemus.

Secundò ergo probatur ex verbis Trid. illo c. 5. dicentis voluisse Ecclesiā, quod saltem semel in anno confessionis præceptum ab omnibus impleretur: quibus verbis constat terminum anni fuisse posuit, ut terminum executionis, hoc est, ultra quē non differatur, non verò ut terminum, in quo si non fiat, non sit obligatio faciendi. Faciendum enim est utroque modo solere tēpus designari in præceptis, & in votis. Quando autem vno, vel altero modo sit intelligēdū explicat bene Suar. ubi supra, & Th. Sanchez 4. in Decal. c. 14. n. 24. & seqq. qui dicunt id ex materia, & circumstantiis præcepti debere potissimè colligi. In casu autem nostro clare colligitur tempus designari, ut terminum executionis, quia præceptum Ecclesiæ fuit ad hoc, ut fideles non differrent nimis observationem præcepti diuini, ut significant verba adducta Tridentinam dicere, quod saltem semel in anno oblectentur, est dicere quod non differatur plus; ergo qui elapso anno adhuc non confitetur, transgreditur adhuc præceptum: nam facit, quod dilatio sit maior. An vero de præcepto communionis idē dicēdū sit? Dicitur disp. 16. de Eucharistia, sect. 4. Certum autem non esse idem in præcepto officij recitandi, & similibus, quibus tempus non præcipitur, tanquam terminus executionis, sed ut terminus, cui annexum sit illud pondus, tanquam tributum illi diei.

Hinc oritur dubium decimū, utrum qui elapso toto anno absq; confessione postea confitetur, inchoato iam anno sequenti, debeat iterum confiteri eodem anno? Pater Coninch. affirmat, nisi forte confessio fieret elapso iam medio anno sequentis, secus si fiat circa initium anni, quia secundum estimationem moralem illa confessio pertinet ad præcedentem annū. P. Suar. consequenter ad sua principia exigit secundā etiam confessionem, quia ipse tenet ex consuetudine debere confessionem fieri circa Pascha: quare Paschate sequenti fieri debet, sicut si ante tres etiā menses fuisset confessus. Ceterū consequenter ad nostram sententiam videtur dicēdū hanc confessionem sufficere pro hoc anno; præceptum enim solum est de confessione semel in anno faciendā: ergo hoc eodem anno non tenetur ad aliam; alioquin si deberet confessiones etiam præteritis recompenlare, obligaretur aliquis ad confitēdū quater in anno pro tribus annis præteritis, quibus non est confessus. Vnde ipse Suar. n. 5. fatetur in sententia compo-
nente annum

annum à Ianuario ad Decembrem, vt nos computamus, ita consequenter esse dicendum.

Obiicies, quod procul dubio ab hoc homine exigetur confessio noua anno sequenti, alioquin excommunicabitur de nouo. Respondetur, excommunicabitur, (vt dixi) pro defectu communionis, quæ quidem Paschate sequenti de nouo debetur, & ad quam prærequiritur noua confessio, si habet conscientiam peccati mortalis: si hanc autem conscientiam non habet, non debet confiteri, etiam si nunquam fuisset antea confessus, ne dum si confessus iam fuit.

Dubitatur undecimò, an qui præuidet, postea non sibi futuram opportunitatem confitendi hoc anno, debeat præuenire, & confiteri in medio anni? Respondetur affirmatiuè cum enim præceptum sit vniuersale pro toto anno, obligat ad confitendum in ea parte anni, qua possum; sicut alia præcepta similia, v.g. audiendi sacrum die Dominica; debeat enim illud audire hora decima, quando in sequentibus horis non potero. Hinc fit, quando habes peccata relemata tenetur confiteri nunc Prælato, vel habenti facultatem absolendi, si non sperat futuram copiam similis Confessarii in reliqua parte anni.

Dices non tenetur homo præuenire mane in recitatione totius officij, quando præuidet futurum impedimentum vespere. Respondetur aliquos ita asserere, quando impedimentum non est voluntarium, sed necessarium, vt morbus, vel captiuitas, &c. nepe tunc non esse obligationem præueniendi. Alij tamen communiter id negant, vt Vasquez in præsentibus dicto dub. 2. n. 8. Sed licet daretur antecedens, non valet consequentia, quia anticipatio in officio diuino videtur esse licita ex privilegio, quo posset aliquis nolle vtiat verò in nostro casu non datur talis anticipatio, cum præceptum confitendi non obliget peculiariter pro reliqua anni parte, sed pro toto anno, sicut præceptum audiendi sacrum die festo.

SECTIO VIII.

De aliis qualitatibus confessionis.

Multa numerari solent qualitates confessionis, de quibus partim in superioribus dictum est; partim in propriis locis dicendum erit, partim nihil, aut parum notandum occurrit. Illas itaque breuiter attingemus, ne aliquis eas fortasse desideret. Prima conditio est, quod sit *simplex*: hoc est illa sola explicentur, quæ ad peccati grauitatem intelligendam pertinent, aliis omnibus relictis, vt superfluis dirigente, & adiuvante Confessario, cuius industria penitentes crassiores in hac parte, & femina potissimum indigent.

Secunda conditio est, quod sit *humilis*. Resplendet autem hæc humilitas in habitu etiam externo, & gestu penitentis. Vnde in Catechismo admonentur Parochi, vt doceant fideles caeremonias, & ritus seruari solitos in Ecclesia in confessione: qui licet necessarii non sint ostendunt tamen dignitatem Sacramenti, ac disponunt animum penitentis, & ad Dei gratiam facilius consequendam præparant. Ad hanc etiam humilitatem spectat ne quis ad vitandam solum confusionem, relicto ordinario confessario, alterum adeat, vt peccatum grauius confiteatur, ne apud ordinarium confessarium bonam existimationem amittat: quod licet aliquando prudenter fieret; rarissime tamen expediet, & regulariter vituperabile est.

Tertia conditio est, quod sit *pura*, videlicet, quod fiat ex pura intentione placandi Deum, obediendi Ecclesie, fugiendi animæ periculum, &c. Circa quod occurrit questio non leuis an defectus huius

conditionis ita vitiet confessionem, vt reddat eam inuolidam, quod dubium operæ pretium erit, si ex professo examinetur *sect. seq.*

Quarta conditio est, quod sit *fidelis*, hoc est, absque mendacio, circa quam est vulgaris questio, an omne mendacium in confessione sit peccatum mortale. De hoc tamen egimus quantum sufficit *dist. 14. sect. 8.* vbi diximus mendacium circa peccata mortalia esse mortale, circa venialia verò non semper, nisi quando illa darentur pro materia, posset tamen penitentem non dare illa pro materia, sed alia, in quibus non mentitur, & dicemus *infra disp. 16. sect. 2. circa finem.*

Alia quinque conditiones assignari solent, quod sit *frequens*, *munda*, *discreta*, *libens*, *verecunda*. Circa quas nihil oportet notare. Circa vltimam tamen obseruauit meritò Syluester *verb. Confessor. 1. §. 5.* vt verecundia seruetur, non debere Sacerdotem audire feminam cum qua peccauit.

Decima conditio est, quod sit *integra*, quod quidem in confessione veniali necessarium non est; *Integra* quoad mortalia verò est omnino necessarium. Qualis autem debeat esse hæc integritas, & an semper requiratur, tractandum ex professo est *disp. seq.*

Vndecima conditio est, quod sit *secreta*, de quo *Secreta* diximus *supra sect. 5.* non esse contra Christi institutionem, quod penitens publice confiteatur, id tamen nec regulariter expedire, nec esse sub præcepto. Confessarius tamen debet ex parte sua secretum procurare. Vnde meritò reprehenduntur Parochi, qui, vt breuitati consulant, pueros iam doli capaces simul plures audiunt, & interrogant. Imò nec doli non capaces deberent publice interrogare, maxime de iis rebus, quæ ad eorum ignominiam possunt ab aliis memoria retineri, & adultis postea exprobari.

Quinque alia conditiones adduntur, vt sit *lachrymabilis*, *fortis*, *acensans*, *accelerata*, hoc est, non differant longè post peccatum, & denique *parere parata*: quatenus penitens paratus esse debet ad exequenda illa, quæ Confessarius dixerit teneri ipsum facere, v.g. restituere, occasionem proximam relinquere, implere etiam penitentiam grauem, prout infra agentes de satisfactione Sacramentali latius explicabitur. Nunc illam tertiam qualitatem *puritatis* in intentione requisitam magis in particulari examinemus.

SECTIO IX.

Vtrum confessio ex fine malo, ita vitietur, vt Sacramentum sit irritum? Vbi, An actus penitentia possit ex fine extrinseco vitari?

Aliqui antiquiores in vniuersum videtur affirmare, irritum, & infructuosum esse hoc Sacramentum, si ex malo fine penitens illud velit recipere; ita videtur sentire Syluester, *verb. Confessio 1. q. 7. §. 9.* vbi ait, quod confessio, quæ principaliter fit propter vanam gloriam, non est valida, neque per illam impletur præceptum Ecclesie; quia de essentia confessionis est, quod fiat spe veniæ. Idem videtur tenere Angelus *verbo, vana gloria, §. 1.* vbi ait, quod conacionari, Missam, celebrare, & alia principaliter dictino cultui dicata facere propter honorem aut vanam gloriam, est peccatum mortale, & verbo *Confessio 1. §. 14.* dicit, eum, qui confiteatur solum, ne notetur in populo, aut coactus à Prælato, teneri iterum confiteri, quia peccat mortaliter, constituendo illum finem confessioni: si tamen confiteatur propter Deum, & vt

obtineat remissionem peccati, motus tamen pudore, aut timore, non peccat. Idem videntur sentire Tabiena, *Confessio* 2. §. 6. Armilla §. 4. & alij quos refert, & partim videtur approbare Hentij *lib.* 2. de pœnit. c. 36.

189.

Contraria tamen sententia communis est Theologorum Recentioribus, Soto, Navarro, & aliis, quos refert, & sequitur Snar. in *præfenti disp.* 2. sect. 3. n. 4. & segg. *disp.* 3. §. de *matrim. dub.* 2. dummodò non excludatur finis principalis positivè, nolendo illum, non est obligatio sub mortali in eiusmodi rebus, non utendi eis, nisi desiderando positivè finem principalem. Sicut ergo potest absque mortali contrahi matrimonium ad honorem vel divitias acquirendas: sic potest sacramentum Pœnitentiæ absque culpa gravi ordinari ad aliquod aliud bonum, non excludendo finem principalem ipsius Sacramenti. Hoc tamen speciale est in hoc Sacramento, ut si finis, qui intenditur, sit peccatum mortale. Sacramentum non sit validum, unde si aliquis confiteatur peccatum grave, ut gloriatur de illo, confessio erit irrita & sic de aliis, quia non habet dispositionem necessariam, scilicet, dolorem, & propositum non peccandi, quando verò intentio est mala solum venialiter, non invalidatur Sacramentum, quia adhuc stare potest dolor, & propositum circa peccata mortalia, vel circa alia venialia, quod sufficit ad valorem Sacramenti: quare sicut per communionem factam ex fine venialiter malo, si homo sit in statu gratiæ, recipitur effectus Sacramenti; ita per confessionem venialiter malam potest recipi effectus Sacramenti, si adsint cætera requisita.

190.

Contra hanc communiorē, & veram doctrinā videtur esse difficultas ex alio capite fundata in peculiari conditione huius Sacramenti, in quo dispositio ad effectum nempe dolor, & detestatio peccati est simul pars essentialis ipsius Sacramenti, ut vidimus. Requiritur autem actus detestationis non utcumque, sed supernaturalis, & honestus, atque aptus ad impetrandam veniam peccatorum, qualis non esset actus inhonestus & vitiosus. Hinc ergo oritur difficultas contra supradicta: quia si aliquis ex fine vitioso & malo venialiter, v. g. vanæ gloriæ, & ad bonam existimationem apud confessorium, vel sodales comparandam, velit confiteri, & ad hunc finem impetret sibi dolorem de peccatis, ut confiteri possit, iam tunc ille actus doloris vitabitur extrinsecè, & participabit malitiam aliquam extrinsecam, & denominatiam ab intentione vanæ gloriæ, à qua procedit confessio, & omnia prærequisita ad confessionem: erit ergo malus, & vitiosus actus doloris, & per consequens nec supernaturalis, nec honestus, nec aptus ad impetrandam veniam peccati: Unde non fiet Sacramentum pœnitentiæ validum: alioquin si validum esset, daret gratiam, cum nullum inveniat obicem peccati mortalis, ut suppono, sed solum effectum ad finem venialiter malum.

191.

Actus intrinsecè bonus, an possit vitari extrinsecè.

Hæc difficultas tota pendet ex alia questione, quæ tractari solet, an possit aliquando actus virtutis pœnitentiæ vitari saltem extrinsecè, & participare malitiam saltem venialem ab aliquo actu imperante venialiter malo, à quo imperatur: quæ quidem questio licet moveatur de actu pœnitentiæ; eadem tamen esse potest de actu fidei, & de actibus aliarum virtutum, & ideo ex professo de hoc egi in tractatu de bonitate, & malitia humanorum actuum; sed quia specialem difficultatem habet in actu pœnitentiæ, in quo reduci potest ad praxim, quatenus ex hoc dependet valor ipsius Sacramenti; operæpretium erit examinare in præfenti principia, quibus aliqui suadere voluerunt in his casibus confessiones esse sacrilegas, & Sacramenta irrita; an sint solida ad hoc persuadendum contra id, quod fideles omnes etiam timorata conscientia sentire videntur.

Cæterum ut radicitus hoc punctum examinetur, videndum est, an actus internus imperatus ita participet malitiam ab actu imperante, ut non possit simul in se manere bonus, & meritorius, sed sit sicut actio externa, quæ non habet in se bonitatem, & malitiam, nisi quam accipit extrinsecè ab actu interno, & quæ est formaliter in ipso actu interno, à quo imperatur. Pro quo supponendum est ex verissima, & communi Theologorum sententia, actus potentia exterioris imperatos à voluntate non addere bonitatem, vel malitiam, nec meritum, vel demeritum supra bonitatem, & meritum, vel supra malitiam, & demeritum actus interioris: nam qui efficaciter vult dare elemosinam, & quando mittit manum in crumenam; non invenit pecuniam; perinde est per se loquendo, quod attinet ad bonitatem, & meritum, ac si eam dedisset, & cõtra, qui proicit sagittam in alium, & ex errore illum non occidit, perinde est in ordine ad culpam ac si verè occidisset: dixi, per se loquendo, quia contingit per accidens, quod præsentia obiecti sit causa periculi, & duntaxat in actu interno, vel maioris intentionis, propter quam, vel propter maiorem difficultatem, quæ tunc sentitur, sit magis meritorius actus interior. Cæteris tamè partibus, propter solam positionem, vel ablationem actus externi, non augetur, vel minuitur bonitas, vel malitia. Quamvis ergo actus etiam exterior sit bonus, vel malus, & peccatum; non tamè habet diversam bonitatem, vel malitiam, sed denominatur bonus, vel malus ab eadem prorsus bonitate, vel malitia, quæ immediatè est in actu interno. Ratio autem est, quia supposito actu interno, & voluntate omnino efficaci, actus externus necessariò procedit sine novo exercitio libertatis, eodem enim modo obediunt potentia exteriori, & multò magis, quàm bruta: ergo sicut ex eo, quod equus moveatur, quando ego volo, non augetur meum meritum, vel demeritum; ita neque ex eo, quod moveatur pes vel manus, iam enim necessarius est vnus motus, quàm alter, supposito meo voluntate. Videatur Suarez latè hoc probans *tom.* 3. de gratia l. 12 c. 6. & Salas in 1. 2. tr. 6. disp. 6. sect. 7.

Ex hoc principio oritur difficultas præiens, nam sicut actus exterior comparatur in ordine ad internum, à quo oritur, ita videtur se habere vnus actus voluntatis imperatus ab alio actu voluntatis, à quo accipit bonitatem, vel malitiam extrinsecam; ergo sicut actus exterior non habet aliam bonitatem, ac malitiam præter eam, quam habet actus internus; ita actus imperatus non deberet habere aliam bonitatem, aut malitiam, præter eam, quam habet actus imperans; nam sicut posito actu interiori, necessariò sequitur exterior: ita posito imperio efficaci, quo volo elicere actum pœnitentiæ, non potest non sequi actus pœnitentiæ; ergo sequitur absque nova libertate, & per consequens absque absurdo, quia sequeretur primò in eo, qui ex timore inferni vult iustificari, & ad hunc finem vult omnino habere actum contritionis, tunc, inquam, contritionem imperatam ab illo actu priori non habere propriam bonitatem intrinsecam, sed solum esse bonam bonitate actus imperantis, qui solum erat ex timore inferni, & per consequens illam contritionem non esse sufficientem dispositionem ad iustificationem sicut nec dolor ex metu inferni sufficit extra Sacramentum. Sequeretur secundò detestacionem illam peccati procedentem ab actu

fectu vanæ gloriæ, nullam habere bonitatem, & per consequens non disponere valide ad Sacramentum penitentię.

194. Ideo prima sententia docet, actum internum imperatum nullam accipere bonitatem, aut malitiam ab actu imperante, sed imperatum habere propriam libertatem, & moralitatem omnino distinctam ab imperante; quando enim voluntas ex desiderio penitentię, imperat actum dilectionis Dei, non aliter concurret actus penitentię ad actum dilectionis nisi impellendo intellectum, ut applicet motiva ad actum dilectionis excitandum: quibus motivis applicatis, adhuc est in potestate voluntatis non elicere dilectionem Dei; quare si eliciatur, habebit suam libertatem & moralitatem distinctam à moralitate actus penitentię. Ita videtur sentire P. Vasq. in 1.2. disp. 5. c. 5. & disp. 5. c. 1. & 2. & disp. 7. c. 10. contra quem agit P. Suar. lib. 1.2. de gratia, c. 1. n. 15. probans ex communi Theologorum, posse vnam virtutem imperare ad suum finem actus aliarum virtutum.

197. Ad hanc sententiam non parum accedunt alij, qui dicunt, actum imperij non posse esse absolutum & efficacem, respectu alterius actus voluntatis, sed solum per modum simplicis complacentię, seu quales inclinantis, & hortantis voluntatem ad alium actum, relinquendo tamen illi omnimodam indifferentiam, sicut etiam Dominus imperat servo, & tamen servus liberè obedit: quare posito imperio, potest non sequi actus imperatus.

196. Vtrique sententia est difficilis, quia utraque solutio admittit tale imperium, quo stante, possit non sequi actus imperatus: quod licet possit intelligi in imperio Domini respectu servi: Dominus enim solum vult obligare, quantum potest; non potest autem necessitare servum, sed præcepto, vel minis movere: at voluntas respectu sui ipsius habet maius dominium; ac ideo si sibi imperat, non potest non obedire. Alioquin sequeretur, posse aliquem habere propositum implendi omnia præcepta Dei, & stante, ac perseverante hoc proposito, ac occurrente occasione servandi aliquod præceptum, posse illud omittre. Probatu sequela: quia illud propositum, est quoddam imperium implicitum eorum actuum qui necessarii fuerint ad servanda præcepta; sed stante imperio, potest non poni actus imperatus per te ergo, stante, & perseverante illo proposito, potest violari aliquod præceptum. Consequens autem est satis absurdum, & contra mentem Tridentini sess. 14. cap. 4. ubi motum attritionis verè dicit esse talem, ut omnem voluntatem peccandi excludat: ergo stante illo proposito vniuersali, non potest non sequi observatio cuiuscumque præcepti occurrentis, alioquin illud propositum non excludit omnem voluntatem peccandi, siquidem potest perseverare cum illa.

197. Ideo alij dicunt, actum voluntatis imperatum, etiamsi ex suppositione imperantis necessariò sequatur, adhuc habere suam propriam libertatem distinctam à libertate imperantis; & per consequens distinctam moralitatem, bonitatem, & meritum. Cui sententiæ fauet, & accedit Suarez dicto cap. 1. n. 11. ubi licet neget, de facto imperari actum voluntatis adeo determinatè, ut necesse sit ex vi imperij, poni actum imperatum eo instanti; addit tamen, casu quo ita imperaretur, dandam esse libertatem, & meritum distinctum in actu imperato: quia quando voluntas se liberè determinavit ad actum imperatè, visa connexionè necessaria inter ipsum, & imperatum: eo ipso se determinavit simul ad imperatum; qui solum est necessarius, ex suppositione libera, & non aliter volita,

quàm ut habente connexionem cum altero actu.

Hæc doctrina semper visa est mihi difficillima; Non enim video, quomodo possit bene coherere cum doctrina communi supra tradita, & quam sequitur idem Suarez de actibus externis, qui non addunt novam libertatem; aut bonitatem supra actum internum quoniam eadem proflus ratio videtur virgere in actu interno imperato: si quidè voluntas etiam amplectitur vno impetu actum internum, visa connexionè necessaria, quam habet cum actu externo, & actus externus solum est necessarius ex suppositione liberè volita: & tamen negatur actui externo nova bonitas, & distincta libertas; quia posito actu interno, non potest non subsequi; quare solum est liber in causa. Eodem autem modo se habet omnino actus imperatus, qui posito imperante non potest non esse; ergo eodem modo non est liber in se, sed solum in causa, scilicet, in positione actus efficaciter imperantis.

Dices, discrimen esse, quod actus potentie externæ de se est incapax libertatis, & moralitatis immediatæ, quia non oritur à potentia libera immediata; At verò actus voluntatis est capax libertatis, quia est actus elicitus à potentia libera; & ideo potest esse subiectum immediatè libertatis & indifferentiæ; & denominari immediatè liber ab indifferentiæ, quam voluntas habet in actu primo.

Sed contra, quia quod actus de se sit capax libertatis, non sufficit, ut hic, & nunc sit liber: nam dilectio Dei, quæ habet Beatus, est de se capax libertatis iuxta communem sententiam, & tamen in patria non est libera, quia deficit conditio requisita, scilicet, indifferentiæ principij: ergo licet actus penitentię imperatus, sit de se capax libertatis, non ideo erit immediatè liber hic, & nunc, deficiente conditione necessaria ad libertatem immediatam, scilicet, indifferentiæ in principio proximo, & immediato: nam licet voluntas pro signo priori ante actum imperantem sit indifferens ad utrumque actum, sed tamen pro signo sequenti, quo habet actum imperantem pro priori naturæ, ante imperatum non est iam indifferens ad habendum, vel non habendum imperatum: ergo non habet indifferentiam per modum principij proximi, ad actum imperatum. Nec obstat, illam esse determinationem ex suppositione libera, quia ad impediendam libertatem immediatam in effectu sufficit ea determinatio. Ut si quis liberè vellet, & posset videre Deum dilectio Dei ex illa visione sequuta, non esset formaliter, & immediatè libera, sed solum in causa, scilicet in volitione videndi Deum: licet tota eius necessitas oriretur ex suppositione liberè volita, quod aliis multis exemplis est manifestum.

Ratio autem à priori est, quia licet ante actum imperantem voluntas sit indifferens ad utrumque actum, illa tamen indifferentia omnino tollitur per positionem actus imperantis, ita ut in illo signo medio, pro quo intelligimus actum imperantem ante imperatum, nulla sit iam indifferentia ad imperatum ponendum, vel non ponendum, sed omnimoda determinatio: Ergo quidquid postea sit, non est liberum nona libertate, sed solum est liberum denominationè ab exercitio libertatis iam posito. Ponamus enim quod Dens neget tunc concursum ad actum imperatum: non stetit certè per hominem, quod non sequeretur actus imperatus: ipse enim de se posuit causam efficacem, ad quam necessariò debebat sequi, ergo non erit minus laudabilis coram Deo & minus premiabilis; quàm si fuisset sequutus; Sicut è contra qui imperat actum odij Dei, licet ex defectu concursus non sequeretur; non ideo minus esset culpabilis, & punibilis, si quidem quantum est

198.

199.

200.

201.

est de se posuit causam efficacem, ut necessarîo sequeretur odium. Quod totum fundatur in eo quod nihil est obiectum laudis, aut vituperij, nisi quatenus homo se liberè determinat ad illud, actus autem imperatus non determinat liberè hominem per suum exercitium: iam enim inuenit potentiam omnino determinatam ad illum eliciendum; ergo non est laudabilis, aut vituperabilis ratione sui, sed solum in causa, quatenus actus imperatus in suo exercitio determinauit potentiam ad vtrumque actum habendum; qua determinatione posita, nulla laudabilitas, vel vituperabilitas noua aduenit per exercitium formale actus imperati.

202. Propter hæc alij magis consequenter concedunt, actum imperatum nullum habere nouam moralitatem, bonitatem, vel malitiam supra illam, quâ habet actus imperans, sed solum denominari bonum, vel malum à bonitate vel malitia imperantis. Quæ sententia licet videatur consequenter procedere; est tamen validè dura propter inconuenientia supra insinuat, quæ ex ipsa sequi videntur, scilicet, quando quis ex motu aliquo humano vult confiteri, ne confessarius ipsum reprehendat, & ad hoc se præparat, & dolet de peccatis, & tunc hunc actum doloris imperatum, ex illo motu non habere in se aliam moralitatem, nisi quam participat ex actu imperante, qui cum fuerit malus venialiter, sequitur, quod dolor sit malus venialiter, malitia denominatiua, & nullâ habeat bonitatem intrinsecam, ac per consequens non sit supernaturalis, nec sufficiens dispositio ad Sacramentum; ex quo fit, omnes, qui eo fine accedunt ad confessionem, efficere confessiones sacrilegas, vel pote sine dolore necessario ad valorem Sacramenti.

203. Ad obuiandum ergo his omnibus inconuenientibus dixi in prædicto loco, probabile mihi esse, de facto raro, vel nunquam imperari actum voluntatis ita determinatè, ut cogatur voluntas ad habendum illum eodem instanti; sed imperari cum aliqua temporis latitudine, quam assertionem vidi postea quoad hanc partem esse de mente Patris Suarez *dicto tom. 3. de gratia lib. 12. c. 11. n. 11.* addidi tamen, casu, quo actus voluntatis determinatè imperaretur pro hoc eodem instanti, non habiturum aliam moralitatem præter eam, quam habet denominatiuè à moralitate actus imperantis, nisi forsan quoad aliquas circumstantias, quas actus imperans non præscriberet, qualis esset maior extensio, vel intensio affectus, & alia similia.

204. Ex qua doctrina facillè potest occurrere rationibus dubitandi: ponimus enim ex vna parte imperium de facto, non per modum velleitatis, sed per modum voluntatis efficaciæ, quæ dicat, volo elicere actum contritionis, vel pœnitentiæ: ex altera verò parte ponimus, voluntatem adhuc relinqui liberam, ad habendum, vel non habendum actum imperatum; & per consequens actum imperatum elici cum indifferentia, & bonitate propria distincta à libertate, & bonitate actus imperantis. Quando enim fit contritio, nihil præcedit in actu primo, quod cogat ad eam eliciendam, nam actus imperij non cogit ad eliciendam eo instanti tempore verò sequenti potest voluntas desistere ab imperio quod nunc habet, & ita non elicere actum imperatum; ergo hoc instanti, quo fit actus contritionis, nihil omnino præcedit in actu primo, quod determinet ad eam vnquam habendam: solum enim præcedit imperiū nunc existens: sed imperium nunc existens non determinat ad contritionem nunc habendam, (ut suppono) nec ad habendam postea; quia potest postea cessare hoc imperium nunc existens: ergo nunc fit contritio omnino liberè, non solum quoad

circumstantiam temporis, sed quoad substantiam: quia ita fit, ut possit nec nunc, nec postea esse, licet imperium nunc existat. Habet ergo contritio libertatem, & bonitatem propriam distinctam à libertate, & bonitate imperij præcedentis. Hac ferè ratione usus sum *disp. 26. de incarnat. sect. 3. ad conciliandum impecabilitatem Christi, & eius meritum, libertatem ad substantiam imperij præcedentis. Hæc ferè ratio moriendi, quod habebat mortis cum præcepto moriendi, quod habebat, quatenus, scilicet, præceptum non determinabat ad moriendū nunc, quando mortuus est, nec etiam præceptum nunc existens inferebat necessarîo mortem pro tempore sequenti, quia tempore sequenti poterat tolli illud præceptum petente, & imperante dispensationem ipso Christo. De hoc tamen latius ibi.*

Hinc etiam inferitur secundò, quomodo actus imperatus participet etiam bonitatem, vel malitiam ex imperante, ultra bonitatem, vel malitiam propriam, quâ habet ex suo obiecto. Ad hoc enim non requiritur, quod procedat necessarîo ad actum imperatè: satis est procedere cōtingenter, esse enim bonum, vel malum hunc actum ex fine extrinseco non est aliud, quàm fieri propter illum finem, sicut elemosyna exterior est bona, vel mala, quatenus fit propter bonum, vel malum finem voluntatis imperantis. Cum ergo actus imperatus etiam contingenter, & liberè procedens ex actu imperante, fiat, & sit verè saltem intrinsecè propter finem imperantis mouentem ad ponendum hunc actum imperatum, hoc sufficiet ad hoc, ut actus imperantis sit bonus, vel malus per ordinem ad finem actus imperantis. Vnde obiter colliges, non sufficere ad participandam hanc bonitatem, vel malitiam extrinsecam esse præcisè obiectum actus boni, vel mali, nisi sit simul effectus: nam licet gaudeas de existentia Petri ex fine aliquo malo; non ideo Petrus erit malus moraliter denominatiuè à tua complacentia mala, quam terminat: ratio autem est, quia esse obiectum actus mali non sufficit, ut obiectum dicatur, esse propter malum finem nisi simul obiectum sit effectus illius actus mali, ergo nec sufficiet, ut obiectum participet malitiam, hæc enim in tantum participatur, in quantum aliquod respicit finem malum.

Dubitant aliqui, an hæc bonitas, vel malitas, quam habet actus imperatus ex fine extrinseco, sit aliquid extrinsecum in actu imperato? in hoc tamen non potest esse questio de re in nostris principiis, iuxta quæ dicendum est eodem modo se habere, sicut in actu externo; quare sicut actus exterior secundum se est omnino indifferens ad denominationem boni, vel mali iuxta diuersitatem voluntatis à qua oritur: ita actus voluntatis imperatus, secundum se est indifferens, ut habeat vel non habeat illam bonitatem ex fine extrinseco, quia potest non imperari ab eo actu, neque ab illo, & per consequens ea bonitas erit denominatio extrinseca, quæ sine vlla mutatione intrinseca actus imperari potuit ei deesse.

Inferitur tertio, actus voluntatis differre ab actibus externis, in eo quod isti non habeant finem nisi extrinsecum, & denominatiuè ab actu, quo imperantur, illi verò habent finem intrinsecum, quem singuli actus respiciunt, tanquam obiectum proprium, & aliquando etiam habent finem extrinsecum denominatiuè ab actu, quo imperantur, & in ordine ad quem habent etiam bonitatem, vel malitiam extrinsecam, ita loquitur S. Thomas multis in locis, præsertim 2.2. *quest. 3. art. 1. ad 2. & quest. 85. art. 3. & quest. 147. art. 10. & 3. part. 9. 85. art. 2. ad primum & 1.2. quest. 19. art. 2. ad secundum, & in quarto dict. 14. quest. 1. art. 1. q. 3. & dist. 15. quest.*

quest. 3. art. 1. & diff. 16. q. 3. art. 2. questinacula 2. ad tertium, & alibi sepe ubi docet, posse vnum actum participare bonitatem ex fine extrinseco alterius virtutis imperantis, & hanc esse bonitatem accidentalem, & communem, non propriam, & substantialem. In quo etiam sensu accipiendum est, quod docet 1.2. q. 13. art. 1. in corpore, ubi ait, si aliquis exerceat actum fortitudinis propter Dei amorem, actum quidem illum materialiter esse fortitudinis, formaliter verò charitatis; non enim negat bonitatem fortitudinis esse essentiali illi actui; bonitatem verò charitatis esse accidentalem: sed asserit bonitatem fortitudinis esse materialem, hoc est, substantialem illi actui, quia substantia actus materialiter se habet, seu per modum subiecti ad bonitatem denominatiuam charitatis, quæ est quasi vltima forma denominans illum actum, sicut substantia hominis se habet materialiter ad denominationem albi, licet albedo conveniat accidentaliter homini, cui humanitas convenit essentialiter, quæ explicatio colligitur satis ex verbis sequentibus S. Thomæ.

108. Infertur quartò, non posse aliquem actum malum malitia intrinseca, seu ex proprio obiecto imperari ab actu bono alicuius virtutis; posse tamen aliquem actum bonum ex obiecto imperari extrinsece ab aliquo actu malo. Prima pars constat, quia si actus misericordiæ imperaret actus intemperantiæ, iam ille prior non fuisset verè ex motu misericordiæ; motuum enim misericordiæ est honestas quæ hic, & nunc apparet in sublenando hoc paupere: non potest autem apparere honestas hic, & nunc in sublenando paupere per actum intemperantiæ: hæc enim sublenatio est mala, & inhonesta, ut supra dictum est; ergo ille prior actus non habebat veram honestatem pro motu intrinseco. & per consequens non erat actus bonus, & honestus.

109. Secunda vero pars probatur etiam, quia potest aliquis ex motu vanæ gloriæ, vel alterius finis mali velle exercere actus temperantiæ, fortitudinis, iustitiæ, & aliarum virtutum ut possit postea de illis gloriari, vel ut per ea media impetret à Deo aliquam mundanam dignitatem, quam desiderat: qui actus erunt boni ex proprio obiecto; mali autem ex fine extrinseco actus imperantis, ut constat in casu posito; in quo ille actus imperatus posset esse bonus bonitate intrinseca, & malus extrinsece, seu denominatiue ex fine operantis: nam licet non possit idem actus esse simul bonus, & malus bonitate, & malitia intrinseca, ut ex communiori sententia suppono: potest tamen esse bonus intrinsece, & malus extrinsece per malitiam alienam, seu alterius actus; sicut religiosus orans vel confessiones audiens ex obedientia exercet actum bonum licet Prælati illud fortasse præcipiat ex fine vanæ gloriæ: quare tunc ille actus relatus ad imperium Prælati, & propterea recipiens illum finem, esset malus extrinsece, in se tamen, & ex proprio obiecto esset bonus, & laudabilis.

110. Huic doctrinæ sese opponunt aliqui Recentiores dicentes, tam repugnare bonitatem intrinsecam cum malitia extrinseca, quam cum malitia intrinseca, quia bonum ex integra causa, malum autem ex quocumque defectu: & quia actus misericordiæ imperatus, licet sit bonus ex obiecto, sed tamen hic, & nunc est medium, & causa effectus mali obtinendi qui intenditur per actum imperantem; id autem, quod est causa mali, eo ipso est malum; ergo non potest esse bonum hic, & nunc elicere illum actum misericordiæ, qui extrinsece ordinatur ad finem malum.

Ego tamen magnum discrimen inuenio inter malitiam intrinsecam, & extrinsecam, ratione cuius, licet actus bonus non possit simul esse malus intrinsece; possit tamen referri extrinsece in finem malum. Quæ videtur esse aperta sententia S. Thomæ 1.2. de malo art. 4. ad secundum, his verbis: *Ad secundum dicendum, quod illud, quod consequitur speciem alicuius, semper inest ei. Cum ergo actus hominis speciem consequantur ex ratione obiecti, secundum quam est bonus, vel malus, actus sic specificatus in bono nunquam potest esse malus, nec specificatus in malo, nunquam potest esse bonus. Contingit tamen actui secundum se bono, adungi aliquem alium actum malum secundum aliquem ordinem, & secundum actum malum bonus dicitur aliquando maleficari: non quod in se ipso sit malus, sicut dare elemosinam pauperi, vel diligere Deum, & actus secundum se bonus, sed referre actum huiusmodi ad finem aliquem inordinatum scilicet, cupiditatis aut inanis gloriæ, est quidam alius actus malus, &c. Hæc S. Thomas, iuxta quæ debet intelligi, quando alibi docet, non posse eundem actum esse simul bonum, & malum: loquitur enim de malitia intrinseca, non de extrinseca, & denominatiua: quo etiam sensu procedit communis sententia negans, eundem actum posse simul esse meritum, & demeritorium. Alioquin enim loquendo de malitia extrinseca, conceditur expresse à multis, qui videri possunt apud Salas 1.2. tract. 7. disp. 3. n. 24. & multi etiam concedunt, actum fidei, spei, unde & charitatis posse extrinsece imperari ab intentione mala saltem venialiter; Caiet. 2.2. q. 5. art. 2. & 1.2. q. 55. art. 4. & alij communiter, ut refert Ant. Perez lect. 1. Exam. p. 3. cap. 15 quos sequitur Curiel. 1.2. q. 109. art. 3. dub. 8. circa finem, & in re idem videtur concedere P. Coninch disp. 14. de fide dub. 3. n. 19. ubi supponit, actum honestum posse imperari ab actu malo, licet nolit appellare malitiam illam, quæ derivatur in actum imperatum, in quo est questio de nomine, de re autem, iam concedit posse stare honestatem intrinsecam actus; cum hoc quod est, imperari alio actu malo. Quare clarius, & magis consequenter loqui videtur Pater Granado in 1.2. tract. 9. d. 3. n. 1 & n. 8 & tract. 10. d. 2. n. 10. tract. 14. disp. 1. n. 9. ubi admittit, posse actum bonum, & supernaturalem esse malum extrinsece ex imperio malo. Et quidem de actu exteriori concedunt ipsi Adversarii, posse esse bonum simpliciter, propterea procedit ex voluntate bona, & simul malum propterea procedit ex alia voluntate mala. In quo exemplo, quod ab ipsis admittitur, retorquentur argumenta; nam malum est ex quocumque defectu, & bonum ex integra causa; & tamen ille actus exterior licet sit malus, est simul bonus per te propterea oritur ab alia voluntate bona. Item ille actus exterior assumitur tunc, ut medium, & causa ad obtinendum finem malum; sed quod est causa mali, non potest licite poni per te: ergo non potest voluntas bona terminari hic, & nunc ad ponendum illum actum exteriori Vides difficultatem esse eandem, ad quam omnes debemus respondere.*

Adde, maiorem aliunde difficultatem remanere soluendam in illa sententia contraria. Primò, quia si argumentum, cui iunguntur adversarii, validum esset, probaret utique nunquam posse actum penitentiae vitari extrinsece, & manere intrinsece, & formaliter bonum ac honestum; quia nimirum, ut ipsi dicunt, non potest esse bonus actus, & meritorius, ac Deo placens, qui est simul malus ex imperio extrinseco: hoc autem principium cum hac universalitate acceptum, non videtur posse etiam in eorum sententia sustineri: quia ipsi fateantur, sententiam contrariam esse quidem probabilem saltem per principia extrin-

111.
Potest actus imperatus esse bonus in se, & malus extrinsece.

112.
Potest subiri per accidens ad finem.

extrinseca, & licet id ipsi negarent, posset tamen aliquis inculpabiliter eam probabilem, aut etiam veram existimare, atque adeo posset præcè eam amplecti. Unde posito imperio venialiter malo, quo ex fine vanæ gloriæ imperator sibi confessionem, & pœnitentiam internam, licet videret, eos actus hic, & nunc si ponantur vitari ex fine extrinseco actus imperantis, & deferuire ad eius finem malum: videns tamen aliunde esse probabile, quod non esset illicitum, aut malum nova malitia ponere actum pœnitentiæ ex imperio malo iam posito; posset se cōformare practicè huic sententiæ, & ponere actum pœnitentiæ imperatū absque vlla profus malitia nova formali: quomodo enim posset contrahere novam malitiā, aut turpitudinem in eo actu, in cuius positione indicat probabiliter nullam novam malitiam, aut turpitudinem confiteri.

213. Hoc quippè apud Theologos compertum est, nec Adversarij id negant, iudicium probabile sufficere ad purgandam omnem malitiam formalem, quæ in exercitio alicuius actionis posset aliunde reperiri: esset ergo tunc ille actus pœnitentiæ secundum se honestus ex fine extrinseco, & ex carentia omnis circumstantiæ, quæ eum posset reddere intrinsecè malū, quia si quæ daretur, illa ignoraretur inculpabiliter, cum probabiliter indicaretur, illam circumstantiam nō obstat, ne poneretur actus imperatus pœnitentiæ posito iam actu imperante venialiter malo. Et tamen adhuc in eo casu actus pœnitentiæ esset extrinsecè, & denominatiuè malus, ergo non repugnat, aliquem actum pœnitentiæ honestum & bonum, ac formaliter meritum, & Deo placentem posse simul esse malum extrinsecè, & denominatiuè, ac vitari extrinsecè ex imperio malo. Porro tunc actum pœnitentiæ esse extrinsecè malum, probatur clarè: quia adhuc tunc procederet verè, & propriè ex imperio malo: adhuc enim moueretur extrinsecè homo ab illo imperio ad eliciendum actum pœnitentiæ, absque nova tamen malitia, quia probabiliter indicaret, non esse malum novam malitiam ponere id, ad quod imperium malum iam positum mouet, eo quod probabile iudicium purgaret omnem malitiam, quæ posset esse in exercitio illius actus imperati. Sicut quando superior, vel Dominus ex fine malo præcipit subdito, vel seruo aliquod opus de se bonum; tunc subditus, aut seruus, licet videat illud opus, si ponatur procedere ab imperio vitioso superioris, vel Domini: adhuc quia simul indicat, non esse malum malitia noua ponere ex imperio malo, opus quod de se est bonum; ideo non contrahit malitiam formalem obediendo illi imperio. Sic ergo in casu nostro ille actus non contraheret novam malitiam formalem, licet verè procederet ex illo imperio malo, atque adeo contraheret malitiam extrinsecam ab illo: nam esse malum extrinsecè, nihil est aliud nisi esse malum in causa, seu procedere à causa vitiosa: quamvis ergo esset actus bonus in se, posset esse malus in sua causa, & per consequens esset denominatiuè, & extrinsecè malus, in se autem honestus, & bonus.

214. Secundò, & à priori vrget contra Adversarios, quia non potest explicari illa noua malitia in actu imperato, quæ sit noua, & distincta à malitia iam posita actus imperatis. Malitia enim noua intelligi non potest sine libertate noua, quæ, inquam sit libertas in genere moris, hoc est, in ordine ad bonū, & malum morale: non potest autem esse talis libertas noua post actum imperantem: Ergo non potest esse malitia noua. Minor probatur, quia si inter actū imperantem, & imperatū potest pro aliquo signo naturæ intermedio intelligi cognitio noua ra-

liter representans malitiā actus imperati, peto an ex ut illius cognitionis moueri possit voluntas ad non ponendum actum imperatum pœnitentiæ v. g. ne ponatur illa malitia proposita, vel non possit moueri ab ea cognitione? Si potest moueri, & ad hoc habet potentiam proximam pro eo signo intermedio inter actum imperantem, & imperatum: Poterit ergo in tertio signo habere actum, quo ex illo motu, scilicet, ne contrahat malitiam illam novam formalem, nolit elicere actum imperatum. Hoc autem omnino repugnat, quia iam in eodem instanti reali haberet voluntas duos actus contrarios circa idem obiectum, haberet enim in primo signo actum imperantem, quo ex desiderio vanæ gloriæ, quam efficaciter amat, & intendit, vult habere in hac hora, v. g. actum pœnitentiæ, ut confiteatur: rursus haberet in tertio signo actum, quo ex odio vanæ gloriæ nollet habere actum pœnitentiæ ne deleuerit ad finem vanæ gloriæ prius intentum, qui actus esset odium vanæ gloriæ: repugnat autem, quod eodem instanti, velit, nolit, amet, & odio habeat gloriam vanam: Ergo non potest ex illa cognitione intermedia moueri ad relinquendum actum pœnitentiæ imperatum, quia non potest ex illa cognitione moueri, nisi feratur per odium in eius motum, quod est malum vanæ gloriæ: ergo si non potest moueri ad respuendum vanam gloriam, quam nimirum eodem instanti amplectitur, non potest illa cognitio deferuire ad novam libertatem proximam in genere moris, illa enim sola est libertas in genere moris, quæ propter malitiam moralem propositam potest omittere, vel respuere obiectum propositum, sed voluntas non potest potentia noua, & proxima, propter malitiam vanæ gloriæ omittere actum imperatum, stante imperio ex amore vanæ gloriæ, ergo non habet libertatem novam proximam in genere moris, & per consequens neque novam malitiam moralem.

Si verò dicas non posse quidem voluntatem ex vi illius cognitionis moueri ad omittendum actum imperatum pœnitentiæ: aliunde tamen esse formaliter liberum libertate proxima, quia potest ex aliis motibus illam omittere. Contra hoc est, quod non sufficit libertas ex aliis motibus ad dandam malitiā formalem, sed debet esse libertas, quæ oriatur ex turpitudine cognita, Quantuncumque enim ego possim non comedere, & hoc ex motu auaritiæ, ne expendam, & quantuncumque cognoscam etiā prohibitionem comestionis ex præcepto ieiunij: si tamen non possim moueri ex prohibitione, & malitia ad abstinendum, licet possim moueri ex auaritia non habeo libertatem in genere moris requisitam ad peccandum contra ieiunium, quia cognitio præcepti, quæ me mouere non potest; perinde omnino est, ac si non esset: ergo sicut absque cognitione præcepti non pecco contra ipsum, sic absque cognitione tali, quæ me possit mouere. Si ergo in casu nostro cognitio illa intermedia de turpitudine vanæ gloriæ non potest pro eo signo mouere ad odium vanæ gloriæ: non dat libertatem novam, & proximam in genere moris, ratione cuius contrahi possit noua malitia eliciendo actum imperatum, etiam si aliunde voluntas ex aliis motibus libera sit libertate proxima ad omittendum actum imperatum.

Facilius ergo in re proposita proceditur concedendo posse etiā actum imperatū pœnitentiæ habere in se libertatem, & honestatē formalem & proximam ex proprio obiecto, ita ut in se proximè placeat Deo, & displiceat ad iustificatiōem, licet in sua causa displiceat, atque adeo vitietur extrinsecè, & denominatiuè, quatenus aliquo modo procedit ex

ex imperio venialiter malo. Neque obstat non posse eundem actum simul esse bonum, & malum; quia bonum ex integra causa, & malum ex quolibet defectu.

Respondetur enim facile assignando discrimen inter malitiam intrinsecam, & extrinsecam: hæc enim non est defectus intrinsecus ipsius actus, sed est procedere à causa mala: quamvis ergo repugnet aliquid in se esse simpliciter bonum, & simpliciter malum; non tamen repugnat procedere à duobus causis, quarum una sit simpliciter bona, & alia simpliciter mala: item non repugnat actum in se esse simpliciter bonum, & procedere ab aliqua causa simpliciter mala. Nam obedientia subditi (ut supra dicebam) est simpliciter bona, & procedit ex mala voluntate Prælati præcipientis ex pravo fine, & per consequens refertur extrinsecè ad malum finem à Prælato intentum.

Eodem modo respondetur ad secundam rationem, illum actum bonum misericordie, v. g. imperatum posse hic: & nunc causare malum finem: negamus tamen id esse malum in se: nam illa etiam obedientia subditi est causa, & medium ad finem malum Prælati, & tamen non ideo est malum in se, sed solum extrinsecè. Non enim sufficit ad hoc, ut aliquid sit malum in se, quod possit causare aliquod malum: alioquin omnes actus charitatis essent semper mali, quia semper possunt esse occasio vanæ gloriæ sequentis: sed requiritur, quod ex se ordinetur ad illud malum cauendum: quod non habet actus imperatus bonus: quare tota malitia consistit in actu imperante, & ordinante eum actum bonum ad finem malum: quod autem supposita ea ordinatione, fiat postea actus misericordie, non est malum nova malitia: sicut quod posita voluntate efficiaci occidendi, sequatur homicidium externum, non est malum nova malitia: sed potius bonum bonitate naturali ex suppositione, & ideo licet Deus non velit peccatum; vult tamen, quod supposita voluntate interna, sequatur illa actio exterior, quæ de se nullam affert malitiam, sed solum denominatur à malitia iam antecedenter posita; & sicut supposito peccato commissio à posteris in Adamo, Deus concurret nunc ad generationem huius hominis, & vult producere hunc hominem, qui eo ipso denominabitur peccator à malitia iam antecedenter posita: ita vult Deus posita voluntate interna homicidij, sequi actionem externam, quæ eo ipso denominabitur malitia antecedenter posita. Ita etiam de actu imperato. Nam posito imperante malo placet Deo quod sequatur imperatus in se bonus, licet debeat dominari malus ex malitia sola priori existente in imperante malo. Nam tota hæc denominatio nihil novi mali includit præter malitiam iam præexistentem.

Dices, virtus est, quæ nemo malè vitur; Ergo actus virtutis non potest esse malus. Respondetur, distinguendo antecedens cum S. Thom. 3. part. quæst. 80. art. 4. ad 3. Virtus est, quæ nemo malè vitur, ut principio, concedo, ut obiecto nego.

Dices iterum discrimen esse inter actum externum, & inter internum imperatum: Nam externus non habet novam libertatem, & ideo non mirum, si supposito interno non displiceat Deo fieri externum, nec afferat novam malitiam: at verò internus etiam imperatus habet novam libertatem (ut iam concessimus) quare videtur afferre novam malitiam, quia in ipso exercitio actus imperati voluntas libere cooperatur imperio, & intentioni prave: cooperari autem libere prave intentioni malum est; & per consequens displicet de nono Deo, quod ponatur ille actus imperatus etiam supposito imperante.

Respondetur in primis hoc argumentum probare contra id, quod supponunt etiam Aduersarij: P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

probat enim illam malitiam per ordinem ad finem extrinsecum non esse extrinsecam actui imperato, sed intrinsecam, & novam; quia ultra malitiam præcedentem imperantis, est malitia nova cooperari libere illi intentioni prave ponendo actum imperatum: destruitur ergo suppositio quæstionis quæ solum procedit de malitia, quam actus imperans habet solum extrinsecè, & denominatiue ab actu imperante. Deinde ad obiectum dicimus, esse aliqua obiecta, quorum intentio, licet sit mala, consequutio tamen non est mala: & ideo cooperatio ad illa, seu ponere aliquid, quod sit medium ad eorum consequutionem, non tamen ea intendendo, non est malum. Talis est laus, & existimatio apud homines, quam quidem intendere vanè malum est; consequi non est malum, nec etiam ponere aliquid, ex quo illa gloria sequatur. Hinc est, in exemplo supra posito, Prælatum peccare, intendendo gloriam humanam, & ex intentione præcipiendi aliquid subdito: subditum non peccare obediendo, licet eo ipso ponat aliquid vile ad eum finem malum, quem Prælati intendit. Hæc enim cooperatio non est formalis, id est; intendendo eundem finem, sed materialis; quæ respectu eiusmodi obiectorum non est mala. Ita se habet voluntas in exercitio huius actus imperati in casu nostro: ponit enim libere aliquid vile ad finem prauum actus imperantis mali: sed non cooperatur ad eius malitiam; quia per actum imperatum voluntas non intendit illum finem: & licet ponat aliquid vile ad eius consequutionem; consequutio tamen non est mala, sed sola intentio: quæ iam tota posita est, & ad quam actus imperatus non cooperatur formaliter, sed cooperatur materialiter ad consequutionem, quæ non est mala.

Dices, etiam posita malitia actus imperantis videri malum malitia nova ponere actum imperatum: quia debeo procurare, ne mea operatio fiat ex malo fine: si ponatur autem tunc actus imperatus, iam erit ex malo fine extrinsecò; ergo etiam supposito imperante, debeo procurare, ne ponatur imperatus in his circumstantiis.

Respondetur distinguendo maiorem: debeo procurare, ne mea operatio sit ex malo fine extrinsecò tollendo intentionem mali finis, & reuocando illam, concedo: impediendo actum imperatum de se bonum nego: tota ergo malitia consistit in positione actus imperantis, & in non reuocanda ea intentione: quod autem ea posita, sequatur actus imperatus, non est malum nova malitia, sed solum denominatiue à malitia præcedenti, quæ iam tota posita est.

Petes, an locum habeat, non solum, quando finis, qui intenditur ab imperante, secundum se, non est malus; licet intentio sit mala, sed etiam quando finis ipse est malus. Potest enim dupliciter casus contingere. Primò cum quis ad comparandam gloriam apud homines imperat sibi actum bonum: quæ quidem gloria secundum se, non est culpa, sed sola intentio illius. Secundò, ut si aliquis imperaret sibi actum bonum, & honestum, ut postea posset gloriarì, & laudare se de illo: quæ quidem gloriatio, & laudatio, quæ intenditur, erit etiam secundum se mala, & culpabilis, quando ponatur.

Respondetur, doctrinam traditam facilius quidem procedere in primo casu: nam in eo actus imperatus, ut diximus, nullo modo cooperatur ad malum, quia gloria humana non est culpa, sed intentio illius, ad quam intentionem actus imperatus non cooperatur, sed supponit illam. In secundo autem casu posset esse maior difficultas: quia actus imperatus videtur cooperari prave intentioni, ut ponatur

Quando sit malum cooperari ad malum?

220.

221.

222.

An sit obiectum imperandi effectum malum.

Ad postea

postea aliquid malum, nempe peccatum vanæ iactantia, &c. Vnde videtur ipse actus imperatus, non posse tunc licite poni: quia si ego video meam operationem præsentem fore causam, ut cras peccem, debeo abstinere ab hac operatione præsentī, ut impediam peccatum meum crastinum: Si ergo actus imperatus est occasio, ut postea sequatur actus malus, debeo abstinere ab illo, atque idēd ipsemet erit malus formaliter malitia noua, si ponatur.

223. Adhuc tamen in hoc secundo casu non potest dari regula vniuersalis, quia licet aliquando sit obligatio abstinendi ab actu imperato, & quidem obligatio noua, si esse posset aduertentia cum libertate noua in genere moris: aliquando tamen non erit ea obligatio. Aliquando itaque poterit, & debet omitti imperatus ad præcauendum peccatum futurum, ut si v. g. scias, eleemosynam hodiernam fore causam in te fornicationis crastinae, debes abstinere ab hodierna eleemosyna propter obligationem impediendi graue peccatum crastinum: imō ob eandem rationem posses, & deberes abstinere in die festo ab audienda Missa, quia præceptum non obligat cum tanto periculo. Aliquando non erit talis obligatio abstinendi ab actu bono præsentī, imō erit obligatio non abstinendi: ut si Sacerdos in Missa recordetur peccati mortalis, debet elicere contritionem, etiam si sciat, quod postea gloriabitur vanè, & superbiat propter contritionem habitam: imō licet sciret, quod postea ea occasione incidet in peccatum mortale; adhuc debet obseruare nunc præceptum præmittendi contritionem. Ratio autem est, quia cum contritio de se non sit causa determinata peccati, positio contritionis non est cooperari peccato, sed solum est non impedire, & præcauere illud: non est autem obligatio præcauendi, & impediendi peccatum futurum cum tanto onere: debemus quidem non intendere illud, atque idēd intentio illius, & actus imperans cum illa intentione erit peccatum: actus tamen imperatus secundum se non intendit, nec est causa determinata illius.

224. Vnde ad propositum nostrum, loquendo de actu pœnitentiæ bono imperato ex intentione non bona facilius res hæc explicatur: Si enim intentio imperans est mortaliter mala; tunc confessio erit irrita propter defectum dispositionis requisitæ ad absolutionem, atque idēd non est inconueniens, quod etiam actus pœnitentiæ tunc esset malus formaliter: si verò intentio imperans sit solum venialiter mala, & confessio sit occasio alienius peccati venialis subsequens, non est necesse, quod ipsa etiam confessio, aut attritio imperata sit mala formaliter: non enim est obligatio præcauendi peccatum veniale futurum cum dispendio confessionis præsentis, quæ secundum se est bona, nec secundum se cooperatur, aut est causa peccati futuri: erit ergo mala intentio actus imperantis: confessio tamen aut pœnitentia imperata non erit mala propter periculum peccati leuis futuri.

225. Hinc infero quintò, hanc doctrinam non solum habere locum in actu bono imperato naturali, sed etiam in supernaturali, qualis est actus fidei, spei, attritionis, &c. quod etiam concedit expressè Magister Curiel *vbi supra*. Quod enim sit entitas supernaturalis, non impedit quominus extrinsecè possit denominari mala: nam consecratio Eucharistiæ est satis supernaturalis, & potest denominari mala à voluntate Sacerdotis consecrantis ex fine sacrilego: & Deus potest peculiariter concurrere ad illum effectum: quia licet Deo non placeat illa intentio sacrilega; placet tamen, quod posita illa intentione, sequatur effectus supernaturalis. Ita licet Deo non

placeat, quod imperetur actus supernaturalis ex fine prauo extrinsecò, placet tamen supposito illo imperio malo, quod sequatur actus de se bonus, & idēd stat, hominem demereri per illam intentionem malam venialiter, & mereri per actum bonum subsequenter. Quando autem dico actum fidei posse imperari extrinsecè ex fine malo; non intelligo de imperio immediato, quia voluntas immediata debet esse ex pia affectione, ut suppono ex materia de fide, sed loquor de intentione mediata, ex qua sequatur postea pia affectio, & media pia affectio sequatur assensus fidei, de quo dixi latè in tractatu de fide.

Porrò debere admitti respectu actuum supernaturalium eiusmodi imperium, probari videtur ex casu nostræ quæstionis, quando quis ex fine vanæ gloriæ malo venialiter accedit ad confessionem, & habet attritionem: durissimum enim esset, eas omnes confessiones damnare, ut sacrilegas, si alioquin confessio sit integra, & dolorosa: & tamen illa attritio debuit esse actus supernaturalis ortus aliquo modo ex intentione illa gloriæ humane, à cuius malitia totus ille actus denominatur extrinsecè malus, licet intrinsecè sit bonus, & laudabilis: alioquin non posset disponere sufficienter ad effectum Sacramenti.

Respondent aliqui, eo casu solum confessionem externam imperari à fine malo, quia ea sola conducit ad consiliandam bonam existimationem apud confessarium; attritio autem interna non conducit ad hoc, sed ad efficiendum Sacramentum validum: quare attritio non imperatur ex illo fine malo. Hæc tamen responsio impugnatur facile; quia licet attritio non conducit immediatè, & directè, conducit tamen mediatè ad eum finem vanæ gloriæ, scilicet, ut medium requisitum ad hoc, ut confessor exterior sit eligibilis hîc, & nunc: Si enim confessio exterior esset sacrilega, ego non eligerem eam, nec vellem eum tanto incommodo consequi bonam existimationem apud confessarium. Ergo illud, quod conducit, ut confessio exterior non sit sacrilega, conducit etiam, ut confessio eligatur à me in ordine ad illum finem; & per consequens conducit mediatè ad eum finem humanum, & eligitur ex eadem intentione, sicut qui vult ire Neapolim ad homicidium patrandum; & conducit equum, vel nauim: hæc ipsa conductio oritur ex intentione homicidii, & est mala ab eius malitia, quia licet ad homicidium solum conducit ire Neapolim, quod etiam sine equo fieri posset, & conductio equi solum ordinatur immediatè ad vitandam incommoditatem itineris: ille tamen non vellet fortasse homicidium cum tanto incommodo, nec iret, nisi posset nauigare, vel equitare; quare conductio equi vel nauis, quæ facit illud medium eligibile, eligitur etiam ex eodem fine, quantum sufficit, ut ipsa conductio sit mala denominatiuè. Item qui ex fine vanæ gloriæ celebrat Sacram, non solum ordinatur eum finem prolationem verborum, sed etiam intentionem consecrandi; Nam licet ad finem illum sufficeret prolatio exterior; quia tamen ipse nollet cum tanto sacrilegij scelere comparare vanam gloriam, necessaria est etiam intentio consecrandi, ut hoc medium sit eligibile hîc, & nunc ad eum finem: & qui ex fine solo lucri celebrat, eodem modo vitiat ipsam etiam intentionem consecrandi, licet ad accipiendum stipendium sufficeret prolatio exterior verborum: intentio autem interna non requiritur, nisi ad non defraudandum inuisè eum, qui dat stipendium, & ad vitandum sacrilegium. Similiter ergo in nostro casu ipse actus attritionis, sine quo confessio exterior non eligeretur, ordinatur extrinsecè ad eum finem vanæ existimationis humane.

Respondent

Respondent alij, cum actum doloris in prædicto casu non fore bonum, aut meritorium, fore tamen dispositionem sufficientem ad iustificationem quod extendunt etiam ad actum contritionis extra Sacramentum, nam esset (inquiunt) dispositio sufficiens ad gratiam habituales, licet non esset actus bonus moraliter, sed malus propter finem extrinsecum malum actus imperantis. Ita Salas *dist. disp. 3. sect. 11. numero 166*. Hæc tamen solutio difficillima est.

Primo quia ille actus, si dispositio est ultima ad gratiam deberet omnino esse supernaturalis, & ex auxilio gratiæ, ut ex principiis fidei colligitur, & Concilii probat latè Suarez *tom. 3. de gratia lib. 8. cap. 7*. Ergo deberet esse actus bonus, & honestus.

Secundo, quia quando aliquis actus liber exigitur, ut dispositio ultima ad gratiam, non petitur tanquam dispositio physica, sed moralis, ac per consequens tanquam impetratoria, vel meritoria de congruo, ut notavit idem Suarez *ubi supra num. 7*. Ergo debet habere bonitatem moralem; quod enim bonum non est, nec placet Deo, nec mouet ipsum.

Tertio ex Tridentino *sess. 14. cap. 4*. ubi de contritione in vniuersum, prout præcendit ad perfectam, & imperfectam, dicitur fuisse semper necessariam ad impetrandam veniam peccatorum. Ergo contritio, quæ non posset impetrare ex defectu bonitatis moralis, non posset ultimo disponere ad iustificationem.

Denique hoc ipsum colligitur aperte ex locis Sacrae Scripturae, ubi exigitur à Deo hic motus poenitentiae ad iustificationem: Semper enim exigitur tanquam aliquid placens Deo, & mouens Deum ad reconciliationem. Ierem. 3. *Conuertimini, & sanabo aures vestras, &c. 18. Si conuertimini saluetur eritis*. Psalm. 50. *Cor contritum, & humiliatum Deum non despicies*: Certè quia placet Deo illa contritio, & humilitas; non ergo potest negari, illum actum fore bonum moraliter, & placitum Deo; si conceditur esse ultimam dispositionem ad gratiam habituales, & remissionem peccatorum. Melius ergo dicitur, illum actum, licet extrinsecè, & denominatiuè esset malus, adhuc posse esse intrinsecè bonum, & laudabilem; tota enim malitia esset illa extrinsecè, & antecedens ipsum actum, tenensque se ex parte solius actus imperantis, qui displiceret Deo; placeret tamen imperatus in se, licet non in sua causa, ut dictum est.

Infero sexto, aliter dicendum esse de actu electionis, qui oritur ex intentione mala; hic enim non solum est malus denominatiuè, sed intrinsecè, & ex proprio obiecto; Nam ipsamet electio (ut ex probabiliori sententia suppono) non solum fertur intrinsecè ad medium, sed etiam ad finem: v. g. quando eligitur medicina propter sanitatem, illa electio non solum intrinsecè in sola medicina: medicina enim non representatur, ut delectabilis, nec ut honesta, sed solum, ut utilis; ergo per illum actum amatur medicina, quia utilis est: vtile autem ut vtile est relatum, vtile enim ad aliquid est vtile; ergo per illum actum amatur medicina ut utilis ad sanitatem, & per consequens ille actus fertur intrinsecè ad sanitatem saltem in obliquo. Cum ergo nullum medium possit amari ut medium, nisi in ordine ad finem, qui ordo sit intrinsecus in illo actu quo eligitur medium, hinc fit omnem electionem præcedentem ex intentione mali finis, debere esse malam non solum extrinsecè, & denominatiuè, sed etiam intrinsecè & immediatè, quia ipsa etiam electio dicit ordinem intrinsecum ad malum finem: Hoc autem intelligi debet, quando actus electionis habet

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

ber nouam libertatem moralem. Si enim electio sit vnici medij, ea fortasse est aliquando necessaria supposita intentione efficaci finis; atque idè electio erit solum libera in causa, & mala etiam in causa, seu denominatiuè, & extrinsecè: quia deficiente liberalitate, habebit se sicut actus exterior. Loquimur ergo de electione medij, quæ etiam supposita intentione finis, posset non sequi: Nam sicut diximus actum imperatum posse sapè non sequi posito iam actu imperante, quia imperans non cogit ad ponendum imperatum hoc instanti; pro tempore verò sequenti posset retractari imperium, ita intentio finis sapè non cogit ad eligendum medium hoc instanti, pro tempore autem sequenti potest retractari ea intentio: quare electio medij hoc instanti habet nouam libertatem, posset enim non fieri nunc, nec postea. Differt tamen electio ab actu imperato, quod actus imperatus, si sit de se bonus, non sit malus intrinsecè, propter imperium malum: electio verò, licet sit de medio secundum se bono, vitiatur tamen in se ipsa propter intentionem mali finis.

SECTIO. X.

Difficultates quedam contra doctrinam præcedentem.

Diximus actum poenitentiae imperatum aliquando posse præcedere ex imperio absoluto quidem, sed non determinante omnino instans; & tunc actum imperatum fieri cum noua libertate formali propria ipsius, etiam quoad substantiam: aliquando verò procedere ex imperio determinante omnino, & imperante absolute, illum fieri pro hoc ipso instanti, & tunc actum imperatum non esse liberum quoad substantiam, nisi denominatiuè, & in causa. Contra hoc videtur esse adhuc difficultas supra insinuat, quia hinc sequi videtur, quod ille, qui ex metu inferni videns se esse in peccato, & non habere copiam Confessarii, vult sibi consulere per actum contritionis, & ad eum finem imperat sibi actum contritionis, hunc, inquam, non disponi sufficienter ad iustificationem per illam contritionem.

Pone enim, quod oppressus temporis angustiis, imperat sibi contritionem in eodem instanti eligendam: tunc contritio non habet nouam libertatem formalem, sed est denominatiuè libera ab actu imperante libero: Ergo nec habet nouam laudabilitatem, aut valorem in ratione meriti, sed erit laudabilis, & meritoria solum denominatiuè ab actu imperante laudabili, & meritorio, sicut actus externus non habet nouam laudabilitatem, aut meritum supra internum propter defectum nouæ libertatis formalis. Meritum autem & laudabilitas actus imperantis in nostro casu non est laudabilitas, & meritum contritionis, vel charitatis, sed alterius inferioris virtutis, à qua elicitur actus attritionis habens pro motu propriam salutem, & fugiens poenam inferni propter malum illius poenæ. Ergo actus contritionis in illo casu non habebit laudabilitatem, aut premiabilitatem contritionis, sed solum attritionis, à qua necessariò procedit, & per consequens illa contritio sic imperata non erit sufficiens dispositio ad gratiam iustificantem, hæc enim non datur propter meritum congruum attritionis, sed propter meritum perfectionis virtutis, à qua elicitur contritio.

Propter hoc posset aliquis dicere voluntatem illam reflexam seruandi præceptum contritionis in hoc instanti non esse tunc voluntatem absolutam contritio-

233.

234.

Contritio licet
vera solum
denominati-
uè an suffi-
ciat?

235.

A a 2 nis

nis, sed voluntatem applicandi intellectum ad cogitandum de motu contritionis, & tollendi impedimenta, ut moueatur voluntas ad contritionem: non tamen esse voluntatem absolutam contritionis, quia eo ipso destrueretur ratio contritionis meritoria, quæ sumitur ex eius libertate. Nec præceptum contritionis videtur posse alio modo obligare: non enim potest obligare immediatè ad contritionem; non enim potest immediatè præcipi aliquis actus, qui non possit habere pro motu honestatem obedientiæ: quia præceptum ad hoc imponitur, ut ab eo moueatur subditus; non potest autem ab eo moveri, nisi quia bonum, & honestum est obedire, quæ est honestas obedientiæ: Contritio verò cum sit ex motu charitatis, vel pœnitentiæ non potest habere pro motu formali honestatem obedientiæ, alioquin deberet elici à virtute obedientiæ: non potest ergo præcipi immediatè actus contritionis, sed solum potest homo obligari ex præcepto, vel ad habendam contritionem, vel saltem actum alium reflexum, quo velit contritionem; qui actus reflexus poterit esse ex motu obedientiæ; ille tamen actus non poterit esse voluntas absoluta contritionis propter objectionem supra factam, sed voluntas applicandi intellectum, & voluntatem, ut fiat contritio libera.

236. Cæterum non videtur posse negari, quod possit aliquando dari talis voluntas absoluta, & efficax imperans absolutè contritionem hic, & nunc. Primum quia negari non potest, quod homo ex metu inferni possit concipere propositum efficax seruandi omnia præcepta: alioquin non sufficeret attritio ex metu inferni cum Sacramento ad remissionem peccatorum. Semper enim requiritur propositum seruandi omnia præcepta: illud autem propositum debet esse tale, cum quo non possit stare violatio alicuius præcepti grauis, ut constat ex Tridentino *sess. 14. cap. 4.* ubi dicitur, quod attritio requisita omnem voluntatem peccandi excludit. Ponamus ergo hominem in extremo constitutum, qui aduertat, sibi necessariam esse contritionem ad salutem atque adeo ex præcepto obligari ad eam primum habendam: hic poterit ex desiderio salutis velle obseruare omnia præcepta, & per consequens poterit velle obseruare præceptum illud contritionis, cum quo proposito actuali non potest coniungi violatio illius præcepti, ergo potest habere voluntatem absolutam explicitam, vel implicitam habendi contritionem hic, & nunc debitam ex præcepto.

237. Secundò, quia si homo ex præcepto contritionis solum obligatur ad applicandum intellectum, & proponendum voluntati motuum, &c. sequeretur, quod posset homo habere tale præceptum; & tamen nunquam conteri absque violatione illius præcepti: faceret enim totum id, ad quod obligat præceptum, nempe applicare intellectum, & proponere voluntati motuum contritionis, quibus stantibus, voluntas posset non habere contritionem: ergo stante præcepto contritionis, posset non habere contritionem absque vlla violatione præcepti: quod videtur omnino repugnare, & esse contra omnium fidelium sensum. Vnde tertio sequeretur non posse contritionem præcipi homini præcepto proprio, & riguroso; nam præceptum proprium debet obligare ad rem præceptam: obligare autem, ut ex terminis constat, est ligare, & asstringere ita ut homo non possit licitè oppositum facere: Certum verò est posse hominem obligari ad contritionem, atque adeo certum esse debet posse eum ex motu obedientiæ, & præcepti moneri ad volendum efficaciter obedire, & habere actum contritionis.

238. Ad difficultatem ergo propositam dicendum vi-

detur de facto raro quidem, vel nunquam contingere, quod imperetur actus contritionis, vel attritionis ita determinatè, & limitatè, ut coarctetur ad imperium ad illud idem instans: si tamen imperatur, licet non esset liber libertate formali actus imperatus, saltem quoad substantiam, adhuc esset sufficiens dispositio ad iustificationem, vel absolutè, vel cum Sacramento, & quidem aliqui Theologi extendunt hanc doctrinam ad eum etiam casum in quo contritio, vel attritio non solum non haberet honestatem, & libertatem formalem sibi propriam, sed etiam quando neque bonitatem haberet ab actu imperante, sed potius malitiam: ut si contritio, vel attritio imperaretur ab actu venialiter malo ex fine vanæ gloriæ, verbi gratia vel simili: Tunc enim dicunt etiam fore sufficientem dispositionem ad iustificationem: quorum sententiam referunt, & approbant Zumel *tom. 2. in 1.2. quest. 114. art. 1. disp. 3.* & Salas *in præfati tractat. 7. disputatione 3. sessione 11. num. 166.*

Ergo tamen solum id admitto, quando contritio, vel attritio oritur ex imperio honesto supernaturali: tunc enim licet non addat honestatem, & libertatem formalem supra actum imperij: re tamen vera est honesta, meritoria, & imperatoria, sicut actus elemosinæ: quare potest Deum mouere de congruo ad conferendam gratiam iustificationis. Quando verò oritur ex imperio solum malo, vel non bono; nulla ratione erit honesta, vel meritoria, atque adeo Deus non poterit ab illa moueri ad conferendam gratiam iustificationis, cum tamen Concil. Trident. *sess. 14. c. 4.* aperte dicat necessarium semper fuisse motum contritionis aliquem ad imperandam peccatorum veniam; debet ergo esse talis illa contritio, quæ aliqua ratione possit impetrare saltem de congruo: quod quidem habere potest contritio necessaria orta ex imperio illo, quod fit ex metu gehennæ: non potest autem vlla ratione impetrare contritio, quæ necessariò oriatur ex solo imperio malo, cum neque in se, neque in causa haberet honestatem requisitam ad merendum, vel imperandum. Quod verò in eo casu contritio non haberet honestatem formalem, & laudabilitatem propriam contritionis liberæ libertate formali, auferat quidem aliquam dignitatem ab illo actu: adhuc tamen manet contritio humana, & meritoria, quam Deus possit acceptare, ut dispositionem congruam ad iustificationem.

Dices, in eo casu contritio non addit honestatem, aut meritum supra actum imperij præcedentem; sed honestas actus imperantis non est talis, ut Deus eius solius intuitu conferat gratiam iustificationis. Ergo neque addita contritione imperata, habet Deus motuum ad iustificationem de facto conferendam. Respondetur negando consequentiam: quia cum in præfati non agatur de merito condigno, sed de dispositione congrua, quam Deus ex liberalitate, & misericordia sua acceptare vult; potest Deus eam aliquando non acceptare, & aliquando acceptare, quando apponitur aliquid, licet hoc non addat maiorem valorem in ratione meriti. Exemplum habemus in martyre, in quo licet mors re ipsa illata non augeat valorem, & meritum supra voluntatem moriendi, ut suppono; de facto tamen Deus acceptat illam voluntatem, quando mors sequitur, ad gratiam non solum accidentalia, sed etiam ad gratiam iustificationis aliquando conferendam, & tollendum peccatum originale; ad quos effectus non acceptat illam voluntatem, quando mors non subsequitur re ipsa: quia hæc privilegia voluit alligare ipsi mortis honestè toleratæ: Sic potuit Deus alligare gratiam iustificationis contritioni honestè

honestè habitata ut manente quolibet alio actu; si desit contritio re ipsa habita, ille effectus non obtineatur; non quia contritio tunc maiorem honestatem afferat, sed quia illi soli Deus tale privilegium voluit alligari.

44. Confirmarique potest; quia quod iustificatio sequatur infallibiliter actum contritionis, vel attritionis in Sacramento, non provenit necessitatè ex maiori honestate, & laudabilitate, quam contritio, vel attritio illa, quam alij actus boni. Potest enim contingere quod sint alij actus magis honesti in individuo, ut condonatio iniuriæ gravissimæ, vel ingressus religionis magis placebit Deo sapè, quam aliquis actus attritionis remissæ: & tamen illi alij actus etiam cum Sacramento non sufficiunt ad iustificationem, cum tamen attritio etiam remissæ sufficiat: Ergo licet attritio etiam, vel contritio non addat honestatem supra actum imperantem; poterit deferuire ad iustificationem, eo quod Deus illis solis actibus de facto honestè positis alligaverit hoc genus præmij ex sua liberalitate conferendum.

44. Contra hoc tamen potest adhuc virgeri, quia si contritio imperetur ex desiderio salutis: oportet, quod imperetur, quatenus deferuire potest ad illum finem; non potest autem deferuire, nisi ut libera, & honesta: ergo imperatur contritio, ut libera, & honesta. Sed in casu posito, quo imperatur determinatè hic, & nunc, non habet libertatem aut honestatem formalem suam, sed denominatiivam ab actu imperante, ergo si actus imperij vult contritionem ut honestam, & liberam, necesse est, quod velit se ipsum, à quo formaliter habet contritio totam suam libertatem, & honestatem.

Hoc idem argumentum probaret etiam contra præceptum contritionis; præcipitur enim contritio, quia est utilis ad salutem: non est autem utilis, nisi sit libera: Ergo præcipitur contritio libera; Ergo qui vult observare præceptum illud, vel contritionem, ut liberam; sed est libera à libertate illius voluntatis, quæ illam vult ponere hic, & nunc determinatè; ergo illa voluntas vult seipsam, &c.

44. Adde, eandem esse difficultatem soluendam ab omnibus in aliis materiis; nam qui vult ieiunare, vel dare elemosynam ad satisfaciendum pro suis peccatis, vult ieiunium, vel elemosynam propter utilitatem, quam habent ad illum finem: non est autem vtile ieiunium, vel elemosyna ad satisfaciendum, nisi fiant liberè, & honestè: ergo vult illa opera liberè & honestè facta. Cum ergo denominentur libera; & honesta illa opera à voluntate illa interna honesta, & libera; consequens est, ut voluntas illa velit seipsam, à qua formaliter ieiunium, & elemosyna redduntur libera & honesta.

44. Omnes ergo debemus respondere, voluntatem, quando imperat in prædicto casu determinatè opus aliquod externum, vel internum, non velle adæquatè totam honestatem, & libertatem, quam illud opus habet etiam denominatiivè; sed velle illud opus propter utilitatem, quam habet de se ad satisfaciendum, v. gr. pro peccatis, & contritionem, v. gr. propter utilitatem, quam de se habet ad iustificationem: nam licet ieiunium se solo non possit satisfacere, nisi positum à voluntate honesta, & libera, & contritio materialiter accepta se sola non sufficiat ad iustificationem, nisi provt habens, vel libertatem formalem, vel denominatiivam à voluntate alia libera, & honesta; de se tamen habent aliquam utilitatem saltem partialem ad illos fines, & propter illam potest voluntas imperare ieiunium, vel contritionem ad tales fines obtinendos.

P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

Dices voluntas implendi præcepta, & in particulari observandi præceptum contritionis, vult totum, quod necessarium est ad implendum illud præceptum; ergo vult non solum contritionem secundum se, sed ut liberam, & honestam, sine quibus conditionibus non observatur plenè præceptum contritionis.

Respondetur voluntatem, implendi præceptum velle quidem ea omnia, quæ necessaria sunt ad implendum præceptum præter circumstantias tenentes se ex parte illiusmet voluntatis: qui enim vult ieiunium ad satisfaciendum, non vult per illum actum libertatem, & honestatem eiusdem actus, à quo redditur ieiunium satisfactorium; sed omnia alia in ieiunio necessaria ad illum finem. Sic qui vult implere præceptum contritionis, vult contritionem, & honestatem, quam contritio de se habet, & eam totalem malitiæ aliunde; non tamen vult honestatem, & libertatem provenientem ab eodemmet actu, quo illud vult. Si tamen adverteret, quod ille actus imperij est malus, & quod vitiat contritionem, & reddit inutilem, tunc ex præcepto contritionis debet habere alium actum reflexum, quo nolit illud imperium malum, sed aliud bonum, à quo imperetur contritio absque illo vitio: tunc tamen non vult hunc eundem actum reflexum, à quo etiam potest provenire libertas aliquando & honestas contritionis, nisi advertat per aliam reflexionem, & velit illum, per alium actum reflexum, de quo redit eadem difficultas. Interim verò dum non advertit per actum reflexum, satisfacit præcepto contritionis, volendo contritionem aliunde non inutilem ad finem implendi præceptum, quia iam vult omnia necessaria præter ipsum actum, quo vult: quem, ut diximus, non potest velle per eundem actum.

246. Alia difficultas potest esse contra eandem doctrinam supra traditam: quia nimirum, si potest unus actus voluntatis imperari absolute per alium; Ergo Angelus, qui comprehendit se, & suos actus, potuit hunc actum, quem nunc habet, imperare per alium actum, & illum per alium, & sic deinceps; unde videtur fieri, quod vel habeat infinitos actus, vel omissionem puram alicuius actus imperantis, cum sistendum sit in aliquo actu, quem non imperat, quod imperium, cum potuisset esse, & omittatur absque aliquo actu positio impossibili, dabitur pura omisso libera illius imperij, quam tamen repugnare dixi in tract. de actibus humanis.

Ad hoc facile responderi potest, Angelum non posse habere plures, & plures actus in infinitum, quia habet capacitatem finitam; quare dum expleta est eius capacitas per tot actus, quot potest simul habere, non habet omissionem puram aliorum; quia non poterat illos alios habere cum istis, ut constat.

Sed virgeri potest ex Deo, qui habet capacitatem infinitam; quare potest fieri in ipso idem argumentum, & probari, quod, vel habeat infinita imperia reflexa vel omissionem puram aliquorum. Si autem concedas, illum habere infinita imperia, quorum unum alio imperetur, & illud alio; & sic in infinitum: sequitur rursus nullum actum voluntatis divinæ esse formaliter liberum: quia actus imperatus determinatè, & absolute hic, & nunc, non habet libertatem formalem, ut vidimus, sed denominatiivam ab actu imperante: si ergo voluntas creandi mundum oritur ex alia voluntate imperante illam, iam ipsa non erit formaliter libera, sed solum denominatiivè ab illa alia, de qua fit idem argumentum: Nam si illa oritur ex alia voluntate imperante

A a 3 imperante

245.

246.
Angelus an
possit imperare
se suos actus.

247.
An possit
etiam Deus.

imperante ipsam, nec ipsa erit formaliter libera. Quod probari potest eodem modo de illa tertia, & de aliis omnibus, si nulla est, quæ non imperetur ab alia: Imò nec habebunt libertatem denominationis: quia volitio denominationis libera, denominatur libera ab aliqua quæ sit formaliter libera: sed in Deo nulla voluntas esset assignabilis quæ esset formaliter libera, singulæ enim imperantur ab alia: ergo nulla esset à qua possent aliæ denominari libertate denominationis.

248.

Responderi potest; negando, Deum posse habere illa infinita imperia, propter illa eadem inconuenientia, quæ in obiectione afferuntur, quia nimirum nullus actus esset formaliter liber. Neque ex hoc sequitur, quod habeat puram omissionem, habet enim aliquem actum quo vult non habere vllum imperium saltem præter aliquam, quæ fortasse habet: hic autem actus essentialiter non potest imperari, quia ipse excludit omne imperium, sicut cognitio, quæ Angelus cognoscit, se non habere vllam aliam cognitionem, non potest cognosci per alium actum reflexum, quia iam esset falsa. Imò si Angelus habeat capacitatem ad habendos simul decem solos actus voluntatis, & imperaret sibi vno actu alios nouem, ille actus imperij, per suam naturam non posset imperari ab alio, quia destrueret suum obiectum; Nam deberent esse iam simul vndecim actus: potest ergo Deus absque pura omissione habere actus voluntatis non imperatos. Post hæc autem scripta editus est tomus primus Parris Ioannis Martinez de Ripalda de ente supernaturali, vbi disp. 50. latè probat hanc nostram sententiam, apud quem multa videri possunt in eius confirmationem.

DISPUTATIO XVI.

De integritate Confessionis, seu de peccatis, quæ possunt, vel debent esse materia Confessionis.

SECT. I. *Virum peccatum quod sit ipso instanti Baptismi sit materia Sacramenti pœnitentiæ?*

SECT. II. *Aliqua alia dubia de peccatis, quæ sunt materia confessionis, & præsertim de peccatis dubiis.*

SECT. III. *Virum circumstantiæ aggravantes intra eandem speciem sint necessariò confitendæ?*

SECT. IV. *De circumstantiis in particulari, & primo de circumstantia, Quis.*

SECT. V. *De secunda circumstantia, Quid, & præsertim prout se tenet ex parte rei volute.*

SECT. VI. *De eadem circumstantia, Quid, prout se tenet ex parte personæ, ad quam terminatur peccatum.*

SECT. VII. *Virum pœnitens possit, & debeat explicare in confessione complicem suum peccati?*

SECT. VIII. *Virum aliquando possit Confessorius obligare pœnitentem ad declarandum complicem, quando id necessarium*

non est ad declarandum integrè totum suum peccatum?

SECT. IX. *An debeat explicari effectus subsequens: an vero sufficiat confiteri causam? Vbi etiam de actu externo*

SECT. X. *De circumstantia, Vbi.*

SECT. XI. *De circumstantia, quibus auxiliis, & circumstantia, Cur.*

SECT. XII. *De circumstantiis, Quomodo, & Quando.*

SECT. XIII. *An possit taceri circumstantia aliqua propter detrimentum, quod sibi, vel alteri pœnitens timet?*

SECT. XIV. *De integritate confessionis quoad numerum peccatorum explicandum.*

SECT. XV. *Quando confessio peccatorum reiteranda sit?*

SECT. XVI. *An repetenda sit confessio peccati integri, quando omissa fuit circumstantia; vel sufficiat confiteri solam circumstantiam omisam?*

ERTVM est, omnia peccata hominis Christiani post Baptismum commissa, esse posse materiam huius Sacramenti. Difficultas prima est de peccato illo, quod in ipso instanti, quo Baptismus recipitur, & character, aliquando fortasse committeretur, an possit, & consequenter debeat esse materia confessionis sequentis, si mortale fuit?

SECTIO I.

Virum peccatum, quod sit ipso instanti Baptismi sit materia Sacramenti Pœnitentiæ?

Peccata quidem omnia, quæ ante Baptismum commissa sunt, non debent, nec possunt esse materia huius Sacramenti, ut constat ex Tridentino sess. 14. cap. 2. De peccatis vero, quæ sunt simul cum ipso Baptismo: Aliqui dicunt, omnia esse materiam confessionis sequentis, quia iam sunt peccata hominis Christiani, & baptizati atque idcirco domesticæ Dei, & subditi Ecclesiæ. Alij distinguunt inter peccatum fictionis, seu voluntatis recipiendi Baptismum absque dispositione debita, & inter alia peccata odij, v.g. luxuria, furci &c. Hæc enim dicunt, etiam si fiant ipso ultimo instanti, quo terminatur Baptismus, non esse materiam Confessionis, illud vero, scilicet, peccatum fictionis dicunt debere postea in confessione explicari: cui distinctioni dedit occasionem S. Thomas supra quest. 69. art. 10. ad 2. & 3. vbi videtur aliter loqui de fictione, & de aliis peccatis, Alij denique omnia peccata tunc existentia dicunt debere explicari in confessione, non tamen sub ratione speciali odij, vel furci, v.g. sed solum quatenus continent malitiam fictionis: per illa enim omnia, & singula impeditur effectus Sacramenti, atque adeo sub ea ratione omnia illa habent speciem fictionis. Hæc sunt Doctorum placita, de quibus videri potest Suarez 3. tom. in 3. part. disp. 28. sect. 5. Valquez, 2. tom. disp. 159. & alij Recentiores.

Dico primò: questio hæc nullo modo est practica, sed omninò speculatiua. Nam in praxi certum est, omnia illa peccata debere explicari in Confessione subsequenti, tanquam materiam necessariam, nemo enim scire potest aliquod peccatum durasse toto